

Molí d'en Gibert - Can Solís - Part baixa del Molí Bruguera (Sant Vicenç de Montalt)

X: 460302.87/ Y: 604688.41

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

Elements: SIG ?

A la part baixa de la finca coneguda com a Molí d'en Gibert, a l'oest de la riera de Torrentbó i al punt - assenyalat per la desembocadura del Rial de la Vall de Docs - en què aquesta passa a anomenar-se riera de Caldetes, en una zona a 100 m s.n.m. actualment molt remodelada, s'hi van efectuar troballes de material romà.

El conjunt ceràmic està format per campaniana, terra sigil.lata, àmfora ibèrica i itàlica Dressel 1, ceràmica comuna romana, tègules i ímbrex. També s'hi trobà un *pondus*, una moneda, una anella de bronze, i restes d'*opus signinum*.

RIBAS, 1952, 96, núm. 107; PREVOSTI, 1981b, 524; OLESTI, 1995, 484; IPAC Maresme.

Moneda de Laie (Premià de Mar)

X: / Y:

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes: Republicà:VAR

Segons JM Cuyàs, a la col·lecció Bot (actualment al Museu de Vilassar de Dalt) hi ha una moneda ibèrica amb la llegenda de *LAIE* procedent de Premià de Mar. No tenim més informació per a confirmar la procedència de la moneda. La seva cronologia seria dels segles II i I aC.

CUYÀS, 1977, 376; IPAC Maresme.

Moneda Ibèrica (Premià de Dalt)

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes: Republicà:VAR

En un lloc indeterminat de Premià de Dalt es va trobar de manera casual un as semi-uncial ibèric en bronze, amb la llegenda en grafia ibèrica AUS ES..., que pesa 10,700 grs., presenta un gruix de 2 mm. i un diàmetre de 24 mm. En l'anvers s'observa la cara d'un home amb els cabells rinxolats mirant a la dreta; en el revers, genet i cavall cavalcant a la dreta. El seu estat de conservació és regular.

PAGÉS, 1978; IPAC Maresme.

Monedes de la seca d'Ilduro (Vilassar de Dalt)

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes: Republicà:VAR

Notícies històriques de M. Ribas ens informen de la troballa en llocs indeterminats del terme de Vilassar de Dalt de 5 monedes ibèriques de la seca d'*Ilduro* (RIBAS 1973, 169). Per la migradesa de la informació no sabem la seva procedència ni les característiques que ens determinarien de quina emissió es tracta i la seva cronologia exacta.

RIBAS, 1973, 169; IPAC Maresme.

Montal, Can (Vilassar de Dalt)

X: 448007.117/ Y: 596135.986

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Can Montal està situat al sud-est del terme municipal de Vilassar de Dalt, molt a prop de Cabrils, per sobre l'autopista C-32. En una extensió de camps de 250 per 100 m aproximadament, i avui ocupat per hivernacles, s'hi trobà ceràmica romana, segons la comunicació oral de A. Serra (PREVOSTI 1981B, 136). Posteriors prospeccions han resultat infructuosos (BURJACHS-DEFAUS 1987).

PREVOSTI, 1981b, 136; IPAC Maresme.

Mora de Dalt, Can (Sant Vicenç de Montalt)

X: 459026/ Y: 603620.14

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

Elements: FOR NEC SIG

Al sud de Can Mora de Dalt, a tocar el costat nord de la carretera BV-5031 i el marge oest del Torrent de Canyadell, a uns 155 m. s. n.m. , s'hi van localitzar tres parets i un paviment d'*opus signinum*, un forn romà i més de tres sepultures de tègules. També hi han aparegut alguns fragments de ceràmica ibèrica.

Les restes indiquen un establiment rural romà.

RIBAS, 1952, 92, núm.15; PREVOSTI, 1981b, 523; OLESTI, 1995, 482; IPAC Maresme.

Morell, El (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457398.85/ Y: 600367.18

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -30; Cronologia final: 80/ 250

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:VIL Juli-Claudi:VIL Flavi:VIL s. II d.C:VIL

Elements: ABO DIP FOR MOS ? NEC ? SIG TRS

Just per sobre la carretera N-II, al costat occidental del Torrent de les Bruixes, a 10 m s.n.m., s'hi han constatat diferents restes des del s.XIX fins a l'actualitat.

S'hi observaren (o bé: es dibuixaren)dues habitacions amb parets de maçoneria i paviments d'*opus signinum*. Una de les habitacions presentava cinc paviments superposats. Actualment es veuen restes de tres murs als marges dels camps de conreu i també fragments d'*opus signinum* al llarg dels marges que delimiten el camí que segueix el Torrent de les Bruixes.

Vora les habitacions va aparèixer un grup de sepultures.

A l'altre costat del Torrent, hi havia un forn. Només se'n conservava la fogaina (= cambra de foc? correspon a part inferior forn).Presentava una planta circular imperfecta, que amidava 3 x 3'25 m de diàmetre interior, i una canal de sortida de prop de 2 m. En part excavat dins d'un marge, estava format per capes d'argila sobreposades. Semblava haver estat reparat diverses vegades. Al forn s'hi van trobat maons d'argila amb una cara cuita i vidriada i es va deduir que formaven una coberta de cúpula rebaixada.

A tocar del forn es va localitzar un abocador: eren clots plens de ceràmica amb defectes de cuita.

A l'entorn del forn també hi havia restes de gresols amb vidre i pasta de vidre fosos i engantxats ,escòria de vidre i ceràmica mal cuita.

Actualment es pot veure un *lacus*.

D'entre el material ceràmic, convé diferenciar el localitzat a l'abocador: grans fragments d'àmfores(Dressel 2/4), alguns vasos a torn, tègules, ímbrex, dolies i maons. Més d'una dotzena d'àmfores i algunes teules presentaven el segell *CLV*. A banda d'aquest material també s'ha localitzat en superfície: campaniana B, sigil.lata indeterminada, TS africana A, ceràmica comuna ibèrica i romana, i àmfores (Pascual 1, Dressel 2/4 , Dressel 7/11, bètica i itàlica).

Respecte a d'altres materials, són significatives les restes de mosaic de marbre blanc i negre.

Sense descartar precedents, aquest material indica activitat al jaciment desde mitjan s.I aC fins, com a mínim, el s.II dC. La superposició de paviments detectada en una habitació, testimonia que s'hi van efectuar reformes.

Cal atribuir aquests vestigis a una vil.la: les restes de mosaics en testimonien una part residencial amb cert luxe; el forn, l'abocador, els gresols i el *lacus* n'evidencien la part rústica i la dedicació de la vil.la a la producció de vidre i de terrisseria. Concretament la producció d'àmfores Dressel 2/4 (amb la marca *CLV*) indica una important activitat terrissaire en època augustiana i al llarg del s.I dC.

ANÒNIM, 1860; PELLICER, 1887, 247; RUBIÓ DE LA SERNA, 1888, 764; RIBAS, 1928; SERRA RÀFOLS, 1928, 66; RIBAS, 1934, 2; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 138; RIBAS, 1949, 3; RIBAS, 1952, 79, 95; RIBAS, 1964, 128-129; RIBAS, 1975, 69; PASCUAL, 1977, 87; GORGES, 1979, B-15, B-103; PREVOSTI, 1981b, 501-503; OLESTI, 1995, 477; IPAC Maresme.

Muntanya de Montalt (Sant Vicenç de Montalt)

X: 458122.08/ Y: 606145.43

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/

Al cim de la muntanya de Montalt, a 604 m s.n.m., s'hi han situat restes constructives ibèriques, degradades i inconnexes, i troballes de ceràmica ibèrica a torn i a mà. A l'actualitat, les restes constructives que s'observen resulten de difícil atribució cronològica i no hi apareix material ceràmic.

Aquests vestigis esbossen un establiment ibèric enturonat.

RIBAS, 1934, 45; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 113; RIBAS, 1952, 59, núm. 101; SANMARTÍ, 1986, 413; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 79; OLESTI, 1995, 483-484; IPAC Maresme.

Muntanya del Castell de Dosrius (Dosrius)

X: 450461.11/ Y: 605772.12

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Notícia històrica per la qual a la muntanya del Castell de Dosrius s'hi van trobar ceràmiques i restes arqueològiques indeterminades d'època romana (RIBAS 1952, 96). Segons M. Prevosti, Ribas es refereix a la vessant occidental de la Riera de Dosrius, al cantó que dona al poble (Prevosti 1981, 249-250). A. Rigo en motiu de fer la corresponent fitxa per la Carta Arqueològica va prospectar la zona indicada però els resultats van ser negatius (RIGO 1987). Creiem que caldria una prospecció sistemàtica més acurada de tot el Turó del Castell perquè algunes zones està ocupada per boscos molt espessos, especialment la banda de la Riera de Rials on hi ha un camí conegut com la Carrerada (el topònim ens l'ha proporcionat uns caçadors del poble) que porta a la font del Pi de la Teula.

RIBAS, 1952, 96; PREVOSTI, 1981b, 249-250; IPAC, Maresme.

Necròpoli de Can Ros (Cabrera de Mar)

X: 449849.18/ Y: 597805.35

Època: 1

Períodes:ibèric: -1; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: -300/ -200

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Preromana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric:NEC

Dins del bosc de Can Ros, actualment en procés d'urbanització, en el carrer Ferran el Catòlic, dins U.A. 4 Can Vilardaga, es van trobar les primeres tombes de la necròpoli.

El lloc és el vessant meridional d'un petit turó, entre el torrent de Ca l'Ignasi i el torrent de Meniu. El terreny fa pendent i mira a mar, n'és a 2100 m de distància, a 115 m s.n.m. i desconeixem l'extensió exacta de la necròpoli.

Fou descoberta casualment, el 1993, per Josep López i Vinyals, car les boques de dues sitges afloraven al camí. Del 15 al 19 de març del 1994, se'n varen excavar les primeres tombes, sota la direcció de David Farell, Francesc Gallemí i Dolors Zamora. En total es varen excavar cinc tombes i una sitja, de les quals tres estaven expoliades, segurament d'època recent, i les altres dues i la sitja varen donar materials del segle III a.C. Són paral.leles a les de les altres necròpolis de Cabrera, de Can Rodon de l'Hort i del Turó dels Dos Pins.

La necròpoli no ha estat delimitada, i cal suposar que s'exten per bona part d'aquest turó. De fet hi ha notícies orals de la troballa d'altres tombes en fer-se construccions de cases veïnes. Cal considerar tot el turó com zona de necròpoli ibèrica.

FARELL-GALLEMÍ-ZAMORA, 1994; IPAC, Maresme.

Necròpoli del Turó dels Dos Pins (Cabrera de Mar)

X: 449001.84/ Y: 598139.73

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -275/ -225; Cronologia final: -220/ -180

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Preromana:NEC Romana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric:NEC Republicà:NEC

El turó dels Dos Pins és al sud-oest de l'*oppidum* de Burriac i s'hi accedeix per camins que surten del final del camí de Can Segarra. Es tracta d'un turó que s'alça entre el torrent del Castell i la riera de Cabrera, amb terrenys bastant pendents. És a uns 3 Km de distància del mar i l'alçada del turó és d'uns 225 m s.n.m. La necròpoli dels Dos Pins està entre 135 i 145 m s.n.m.

El descobriment de la necròpoli fou fotuït, a rel de l'expoliació de nou tombes per part de clandestins, el 1986. Per aquest motiu, el Servei d'Arqueologia de la Generalitat hi va endegar una excavació d'urgència, i el 1990 ja s'hi va començar a excavar de forma programada. Les campanyes d'excavació efectuades són com segueix:

- 1986, sota la direcció de J.Arxe, M.Caballero i J.García;
- 1987, sota la direcció de J.García;
- 1990, sota la direcció de J.García i D.Zamora;
- 1991, sota la direcció de J.García i D.Zamora;
- 1992, sota la direcció de J.García i D.Zamora.

La necròpoli ha estat extensament estudiada per García (1993). S'hi ha descobert 94 tombes, moltes no ben conservades. Es tracta de tombes en sitges, amb el dipòsit funerari a l'interior, responent al ritual de la incineració, generalment per a un sol individu, la major part d'adults del sexe masculí. Les sitges poden ser de tres tipus: secció circular, fons pla i dos forats al fons per encaixar-hi les àmfores; secció quasi circular i fons pla, sense forats al fons; de forma de ronyó, de fons i parets còncaus. La cronologia va de mitjan segle III a.C. a inici del segle II a.C. El material que s'hi ha trobat és molt semblant al de la necròpoli de Can Rodon de l'Hort.

La necròpoli no ha estat exhaurida i es deu estendre per altres punts dels voltants. És dins de la zona del Turó dels Dos Pins, de densitat altíssima d'ocupació antiga i que, per tant, s'hauria de declarar zona arqueològica.

GARCIA, 1991-92; GARCIA, 1993; IPAC, Maresme.

Noé, Can (Mataró)

X: 454630.69/ Y: 601349.17

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

Juli-Claudi:CER Flavi:CER

En el paratge de Vallveric, entre el Camí dels Contrabandistes i la carretera de Mataró a Sant Andreu de Llavaneres BV-5031, al sud-oest del Torrent del Vidals i a 137 m s.n.m., s'hi ha localitzat , en excavacions efectuades el 1997 davant la ràpida degradació de la zona, el fons d'una sitja molt afectat pels rebaixos agrícoles.

El farciment de la sitja presentava material modern i material antic residual: *pondus*, escòria, ceràmica comuna romana, ceràmica comuna ibèrica, i àmfora: ibèrica, punicoebusitana, romana indeterminada i tarraconesa, i tègula. També hi ha constància que en superfície havien aparegut materials ibèrics i de l'època romana.

CELA-JIMÉNEZ, 1997; IPAC Maresme.

Nord d'Argentona, Al (Argentona)

X: 449940/ Y: 601470

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU ? Baix imperi (?):ERU ?

Al nord del poble d'Argentona i a la vora del marge oest de la riera d'Argentona, una zona a uns 80 m s.n.m, s'hi va localitzar restes romanes: ceràmica, teules i paviment qualificat d'ordinari. Aquestes restes podrien correspondre a un establiment rural romà.

RIBAS, 1952, 94; PREVOSTI, 1981b, 228; IPAC, Maresme.

Nord de Sant Pere, Al (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 458300.11/ Y: 601231.4

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Entre el camí del pla de Sant Pere i la riera de Llavaneres, a uns 29 m s.n.m., s'hi ha localitzat material en superfície poc nombrós i molt dispers: ceràmica ibèrica, una vora d'àmfora greco-itàlica i un pivot d'àmforaapul.la.

La proximitat d'aquest jaciment amb la vil.la romana de Sant Pere, permet apuntar la possibilitat que correspongui a un precedent, tal vegada preromà, d'aquesta vil.la que potser es trobava a una cota una mica més elevada.

OLESTI, 1995, 478-479; IPAC Maresme.

Nord de Torre Villegas, Al (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457390/ Y: 601125

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes:

Al nord de Torre Villegas, entremig del Camí del Pla i el camí de les Palmes i al sud-est de l'autopista C-32, entre el Torrent de les Bruixes i la Riera de Llavaneres, s'hi han documentat vestigis romans: una sepultura, restes indeterminades i una troballa solta.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 499-500; IPAC Maresme.

Nord del Morell, Al (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457031.91/ Y: 601257.87

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

En una zona actualment ocupada pel Club de Golf Llavaneres i per on passa l'autopista C-32, entre el torrent de Vallbardera i el de les Bruixes, al vessant sud d'un petit turó per sobre el camí de les Palmes, a uns 57 m s.n.m., s'hi han efectuat dues troballes soltes romanes indeterminades; s'hi ha localitzat material en superfície: ceràmica ibèrica, àmfora itàlica, àmfora cartaginesa i àmfora púnicoebusitana; i també - en sondeigs efectuats el 1991 i 1992 amb motiu d'obres a la variant de Mataró de la carretera N-II - es localitzà material ceràmic datable del bronze antic.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 501; BENET i altres, 1993, 60-62; OLESTI, 1995, 477-478; AA.VV., 1995, 119-123; IPAC Maresme.

Nord del Sot del Camp, Al (Sant Vicenç de Montalt)

X: 459563.29/ Y: 602662.49

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

A uns 250 m al nord de Can Sot del Camp, en una zona travessada per l'autopista C-32 a 85 m s.n.m., s'hi ha trobat material en superfície: ceràmica ibèrica, àmfora tarraconesa, ceràmica oxidada, tègules, ímbrex i ceràmica vidriada blanca. Tal vegada, calgui relacionar aquest material amb el jaciment del Sot del Camp.

OLESTI, 1995, 482.

Nord-oest d'Òrrius (Orrius)

X: 445657.47/ Y: 601180.51

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Notícia històrica de M. Ribas que situa restes arqueològiques romanes indeterminades al nord-oest i molt a prop del poble d'Òrrius, a la riba esquerra del torrent de Can Campins, pels voltants de la masia (RIBAS 1952).

RIBAS, 1952; PREVOSTI, 1981b, 213; IPAC, Maresme.

Nord-oest de Burriac, Al (Argentona)

X: 448450/ Y: 600050

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Al nord-oest de la muntanya de Burriac, és a dir al vessant que dona al sud del Turó de l'Esquei de la Fou, s'hi ha assenyalat una troballa solta romana avui dia indeteminable.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 219; IPAC, Maresme.

Notxa, Can (Argentona)

X: 451209.73/ Y: 600092.15

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:VIL ? Juli-Claudi:VIL ? Flavi:VIL ? s. II d.C:VIL ? s. III d.C:VIL ?

Baix imperi (?):VIL ?

Elements: ABO DIP FOR MOS ? SIG tom TRS

Al quilòmetre 2'6 de la carretera C-1415 de Mataró a Argentona, al marge oriental de la carretera i del camí que puja cap a Can Notxa, a l'elevació que va fent el terreny del vessant esquerra de la riera d'Argentona, a uns 70 m s.n.m., un lloc amb restes constatades des de principis del s.XX, s'hi van efectuar excavacions el 1993 i 1994 arran de la construcció de l'autovia Mataró-Granollers B-40.

Hi havia aparegut urna cinerària feta a mà, amb dues nanses, que contenia restes d'ossos i cendres.

S'hi havien observat restes de murs de maçoneria, amb alguns carreus, que dibuixaven quatre habitacions. Una de les habitacions presenta un dipòsit amb una depressió rodona; una altra presenta tres sitges excavades al sauló i tant aquesta com un tercer àmbit tenen forats excavats al sauló. Així mateix, es van documentar altres parets deslligades d'aquestes i paviments d'*opus signinum*.

Des de les primeres notícies es deixa constància d'un forn i a les excavacions dels anys 90, les úniques estructures que van aparèixer corresponien a part de la cambra de foc un forn. Es tracta d'una cambra excavada a l'argila natural i dividida longitudinalment per un mur. Els pilars de les arcades que havien de sustentar la graella són fets en tovot.

Inmediatament al costat del forn, s'ha localitzat un abocador bàsicament format per àmfores.

Els estrats d'amortització del forn contenien: 1 fragment de TS sud-gàllica; ceràmica comuna africana; TS africana C; ceràmica comuna local molt homogènia quan a forma i pasta, sense material de rebuig clar, i rebutjos de tègules.

A l'abocador, va aparèixer bàsicament àmfora Laietana 1 de producció local (amb material de rebuig), un fragment de ceràmica de parets fines Mayet III, campaniana B, dòlia, ceràmica comuna i materials constructius.

Entre la resta de material ceràmic del jaciment, hi ha: ceràmica grollera, ceràmica ibèrica, campaniana indeterminada i campaniana B, terra sigil.lata, àmfora indeterminada, ibèrica i tarraconesa, ceràmica comuna, tègules i ímbrex.

Com a materials mobles significatius es van trobar un molí de mà i algunes plaques de marbre possiblement corresponents a un paviment.

El material ceràmic, sense excloure un possible antecedent preromà, ens aporta una cronologia inicial per al jaciment de mitjan s.I aC i documenta la continuïtat de la seva activitat fins, com a mínim, el s.III dC.

És versemblant que ens trobem davant d'una vil·la, ja que les plaques de marbre podrien indicar una zona residencial amb cert luxe. Tanmateix, atenent la migradesa i la

localització fora de context d'aquestes plaques, també és possible que les restes corresponguin a un establiment rural sense funcions de residència luxosa.

En tot cas, s'evidencia l'activitat agrícola i industrial de l'establiment: compta amb sitges per a l'emmagatzematge; el dipòsit amb una depressió circular testimonia l'elaboració d'oli o vi; i el forn i l'abocador mostren que s'hi produïa àmfora Laietana I, ceràmica comuna i també tègules.

RIBAS, 1933, núm.23; RIBAS, 1952, 94; MESTRE, 1978; PREVOSTI, 1981b, 241-243; CODEX, 1994;

Palmar Hotel (Premià de Mar)

X: 445766.43/ Y: 593162.04

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER

Flavi:CER s. II d.C:CER s. III d.C:NEC Baiximperial:NEC

Jaciment situat darrera de l'antic Palmar Hotel, arran de la carretera N-II, a l'extrem sud de la vila de Premià de Mar. Es tracta d'una necròpolis romana situada a 5 m sobre el nivell del mar, molt a prop de la línia de costa, entre els torrents Malet i Castells.

Les primeres restes del jaciment van aparèixer el mes de maig de l'any 1968 quan, en obrir unes rases per tal soterrar les canalitzacions del gas, a 2 m de profunditat es van trobar fragments de ceràmica i una moneda de Claudi II, datada del 268-270 dC; d'altra banda, hi ha constància de la troballa, en construir la piscina de l'hotel, d'un mur de forta consistència orientat perpendicularment respecte a la línia de costa que ha fet pensar en un possible moll de descàrrega¹ (LLANAS-MONTALBÁN-GÓMEZ 1977, 19); un altre moment clau per a la història del jaciment és el mes de setembre de l'any 1976, quan la premsa es va fer ressò de la destrucció de part del jaciment, durant unes obres d'extracció de terres a la part posterior de l'hotel (CARRERAS 1976), notícia repetida en altres ocasions (ANÒNIM 1977A; ANÒNIM 1977B); amb aquests antecedents arqueològics, a inicis de l'any 1984 s'efectuà un sondeig estratigràfic a la zona més propera a la carretera N-II, on hi ha uns jardins municipals, per tal d'avaluar la incidència que podia tenir sobre el jaciment el pas d'un col·lector per la zona. La única intervenció arqueològica va anar a càrrec del Servei d'Arqueologia i la direcció de R. Coll i J. Arxé (COLL 1984).

Les circumstàncies i l'estudi més complert del jaciment ens l'ofereix un article signat per alguns membres de l'AECC de Premià de Mar (LLANAS-MONTALBÁN-GÓMEZ 1977, 19) que posteriorment és recollit i completat per M. Prevosti (PREVOSTI 1981 I, 120-127); els resultats de la intervenció de l'any 1984 també han estat publicats en algunes ocasions (COLL-CAZORLA 1987; ARXÉ-COLL-CAZORLA 1993, 164).

¹ Cal suposar per aquesta hipòtesi que la línia del mar s'hagi enretirat des de l'antiguitat. De totes maneres, els autors de la notícia no han pogut confirmar la seva romanitat.

No coneixem l'extensió total de la necròpolis però les obres efectuades a la zona a l'any 1976 destruïren entre 50 i 60 o 70 tombes, segons les fonts. S'han pogut distingir un total de 6 tipus d'enterraments en tot el jaciment:

- de *tegula* de secció triangular, amb una solera i una teuladeta de *tegulae* a doble vessant amb *imbrices* al vèrtex superior;
- en fossa i coberta plana de *tegulae*;
- enterraments en àmfora: es documentaren 2 tombes infantils en àmfors de forma Dressel 2/4 del tipus Gricignano, baiximperials (COLL-JÁRREGA 1993, 310-323);
- un enterrament infantil de petites dimensions (50 per 40 cm) que consistia en una solera de mitja *tegula* i una coberta d'argila crua fent de volta;
- i com a tipus excepcional hom dona la notícia de la presència d'un enterrament amb coberta d'*opus spicatum* (fet a bases de peces de terra cuita de 7 per 4 per 2 cm) i amb una corona formada per trossets de vidre de quars, cargols i petxines entorn del cap del difunt. És l'únic exemple que coneixem en aquest jaciment d'algun tipus de dipòsit funerari;
- una tomba de *tegula* de secció quadrada de 1.54 per 0.37 m i orientada de nord-nord-est a sud-sud-oest. La inhumació era d'un individu infantil de 80 cm de llargada i es trobava mal conservada pel cantó dels peus. Aquesta tomba, trobada durant el sondeig del 1984, estava excavada al nivell IV amb el següent material arqueològic: TS Africana A, àmfora ibèrica, un fragment d'àmfora de forma Beltrán 56 (de Bizacena), un fragment de llàntia, ceràmica comuna romana de producció local, un fragment d'*opus caementicium* i ossos.

Només tenim coneixement de l'estratigrafia a partir del sondeig realitzat l'any 1984: en una rasa de 2 per 2 m es determinaren 4 nivells de terres sorrenques provenint de les rieres i torrents propers amb materials cronològicament molt variats des d'època tardorrepublikana (Campaniana ceràmica ibèrica tardana), fins a baiximperials (àmfora Beltrán 56) i també moderna. El material es trobava molt barrejat pels continus treballs agrícoles a la zona. És important la presència de ceràmica TS Africana A i d'imitacions. Podem datar aquesta tomba del segle III-IV dC.

LLANAS-MONTALBAN-GÓMEZ, 1977; ÁLVAREZ, 1978, 10; PREVOSTI, 1981b, 120-127; COLL, 1984; COLL-CAZORLA, 1987; COLL-JÁRREGA, 1993; ARXÉ-COLL-CAZORLA, 1993; OLESTI, 1995, 414-415; IPAC Maresme.

Paratge Ribalta (Mataró)

X: 451963.979/ Y: 598545.011

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 15/ 170

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

A l'actual Ronda del Cros, entre el Carrer Mare de Déu de la Cisa i el Carrer Marathón, al veïnat mataroní de Cerdanyola, al vessant esquerre de la Riera d'Argentona, molt a prop del Camí del Mig a una plana a 55 m. snm davant del mar, s'hi van localitzar materials romans.

Durant unes obres de repavimentació a la zona durant l'agost del 1977 es localitzen un seguit de materials romans. Aquesta troballa va ser recollida per Clariana el 1978. El 1987 el Departament d'Ensenyament de la Generalitat comença unes prospeccions a l costat oest de la Ronda, a un solar. Aquestes donen material però dispers i molt escàs.

Els materials localitzats són materials romans (ceràmica comuna i dos fragments de TS Sud-gàl·lica decorada) i ibèrics (un fragments d'àmfora ibèrica i diversos de ceràmica ibèrica, aquests últims trobats durant les prospeccions).

CLARIANA, 1978; PREVOSTI, 1981b, núm.246; IPAC Maresme.

Parc Felicià Xarrié (Premià de Dalt)

X: 445604.03/ Y: 595161.55

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Aquest parc infantil es troba al costat de la carretera Premià de Mar-Premià de Dalt (BV-5024). Entre les seves terres, que són sens dubte aportades d'altres indrets, s'ha localitzat a finals de 1997 un fragment de vora i paret d'àmfora ibèrica i dos fragments informes de terrissa ibèrica. Tots ells es troben molt rodats.

Cal valorar, però, la possible troballa de materials ibèrics en la zona del cementiri de Premià de Dalt, per la qual cosa aquesta qüestió resta pendent de noves comprovacions.

COLL, 2000.

Parcala, Can (Cabrera de Mar)

X: 450559.73/ Y: 598781.88

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -30/ 100; Cronologia final: 364/ 375

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER Baiximperial:CER

Des de la carretera de Vilassar a Argentona, abans de passar la riera de Madà i arribar a la urbanització de can Madà, a mà esquerra, en una feixa a l'alçada de la casa de can Parcala, en un marge, s'hi recollia ceràmica romana, fa uns quatre anys. Queda al vessant esquerre del torrent de can Bartrina, en una zona d'un cert pendent, però convertit en terrasses de cultiu horitzontals. És a uns 2500 m de distància del mar i a uns 100 m s.n.m.

Fou localitzat per Jordi Bagà, qui m'ho comunicà i m'acompanyà a visitar el lloc. Ara hi he tornat i ja no localitzo el marge exacte on es produí la troballa. En canvi recullo algun fragment escadusser de ceràmica ibèrica comuna en unes feixes superiors. El recull de ceràmiques, que m'entregà J.Bagà, i que diposito en la Fundació Burriac, és: 1 fragment de TS itàlica, 1 frag. de TS sud-gàl.lica, 1 frag. de lucerna de disc amb decoració d'un gladiador, 1 frag. de ceràmica grisa de la costa catalana i 1 moneda de Valentinià? (364-375). Probablement es tracta d'alguna zona d'un establiment rural romà, datable com a mínim d'August al segle IV, que deu haver anat desapareixent en fer-se les feixes, tot i que en podria quedar soterrada encara alguna part.

Parròquia de Premià de Dalt (Premià de Dalt)

X: 445058.77/ Y: 595571.85

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

L'església de Sant Pere de Premià es troba documentada des de l'any 965 (MAS 1995²,) i segons M. Ribas s'hi han efectuat troballes soltes d'època romana, la qual cosa confirmaria una continuïtat d'ocupació des de l'antiguitat fins l'actual temple parroquial (RIBAS 1975, 121). La notícia de M. Ribas s'ha confirmat recentment car s'ha pogut constatar la presència de materials constructius antics (*opus signinum*, entre d'altres) reutilitzats com a material de construcció de l'actual edificació (BURJACHS – DEFAUS 1987).

Tenim poques dades per tal de confirmar l'existència d'un jaciment arqueològic en aquest lloc, però la continuïtat d'ocupació d'edificis de culte des de l'antiguitat fins els temples cristians és habitual.

RIBAS, 1975, 121; IPAC Maresme.

Passatge Banyoles (Premià de Mar)

X: 445764.21/ Y: 593808.54

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Jaciment situat en un punt incert del Passatge Banyoles², a la part alta del poble a uns 15 m sobre el nivell del mar. Durant les obres de construcció d'una casa, els paletes informaren a J. Gómez de la troballa d'un mosaic romà, però no s'indicà el lloc exacte. Posteriorment a l'IPAC es parla de la troballa de ceràmica romana es superfície pel carrer.

No s'ha pogut confirmar l'autenticitat de la notícia però si fos certa probablement tindríem una vil·la romana. Segons M. Prevosti, la proximitat amb el Camí del Mig seria un factor que confirmaria aquesta hipòtesi. Tampoc podem dir res de la seva cronologia.

PREVOSTI, 1981b, 127; IPAC Maresme.

Pau Ferrer, Can (Cabrera de Mar)

X: 449469.2/ Y: 597858.55

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: -60/ -40

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Preromana:EIB Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric:EIB ? Republicà:ERU

Elements: TRS ?

Can Pau Ferrer és dins del poble de Cabrera, més amunt que l'església de Sant Feliu i al sud de Can Modolell, al peu del turó de Can Modolell.

La zona és d'un cert pendent, a la riba dreta del torrent de Sant Feliu, a uns 2500 m de distància del mar i a uns 108 m s.n.m.

En construir-se una casa en un terreny davant de la masia de Can Pau Ferrer, varen aparèixer restes ibèriques, per la qual cosa, el Servei d'Arqueologia de la Generalitat va endegar una excavació d'urgència, encarregada a Arqueociència SCP, que va dirigir Albert Martín. Es va trobar un mur de contenció de terres de l'ibèric ple, cobert per un abocament d'àmfores del tipus Dressel 1 local, a més d'una clapa de calç interpretada com un fons de dipòsit. L'abocament d'àmfores feu suposar que hi devia haver una

² M. Prevosti l'anomena erròniament Passatge Panyoles (error tipogràfic).

terrisseria que en produïa pels voltants. La cronologia final s'ha de situar cap el 50 a.C. Encara no se n'ha publicat res i, doncs, no en podem donar més detalls. Indica, però, que és dins la zona arqueològica que representa tot el nucli urbà de Cabrera.

Peirota, La (Cabrera de Mar)

X: 449290.62/ Y: 597744.55

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Republicà:CER

En una zona de bosc, anomenada La Peirota, a la riba dreta de la riera de Cabrera, als peus del Montcabrer, es troben ceràmiques en superfície.

És una zona de forts pendents, a uns 2600 m de distància del mar i a uns 100 m s.n.m.

S'hi torben, en superfície, ceràmiques d'èpoques diverses: de l'edat del bronze final, de la I edat del ferro i ibero-romanes. La interpretació, per tant, és dubtosa. Caldria vigilar la zona, si s'hi ha de remoure terres.

Peirota, La - Can Xeco (Cabrera de Mar)

X: 449060/ Y: 597860

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -70/ -40; Cronologia final: 40/ 60

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Augustià:ERU Juli-Claudi:ERU Ibèric/Republicà:CER

Republicà:ERU

Elements: TOR

En la part baixa del Turó de l'Infern, pujant pel camí de la Peirota, en una bifurcació que delimita el terreny del Sr. Tomàs Carbonell, en els antics camps de vinya de Can Xeco, circumvalats pel mateix camí de la Peirota, es van trobar les restes. Es situen a la falda d'un turó, que fa un pendent considerable i actualment està retallat pel camí. És a 134 m. s.n.m. i a uns 2750 m de distància del mar.

J. Vinyals i J. López hi havien trobat ceràmica a mà i a torn ibèrica i romana, en superfície, en la dècada dels 70. El 6.1.2000, J. Vinyals visità el lloc i va observar que els rebaixos de terres motivats per unes obres, havien posat al descobert un mur, un paviment d'*opus signinum* i ceràmica romana. A. Martín fou encarregat pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat, d'excavar-ho, entre el 14 i el 19 de gener del 2000.

Es va documentar una estança delimitada per dos murs escairats, molt malmesos, amb dos paviments d'*opus signinum* sobreposats, amb mitges canyes en l'entrega als murs perimetrals. El superior, presentava un encaix rectangular en l'extrem oest, amb

una pedra encastada, amb dos encaixos, per donar suport a una premsa. Tot el paviment tenia un lleuger pendent cap a l'est. El paviment inferior presentava una orientació transversal a l'anterior, amb una amplada d'1 m., amb la funció de recollir el most i canalitzar-lo cap als recipients.

La cronologia de les restes, avançada pel seu excavador, és de segona meitat del segle I a.C. i primera meitat del segle I d.C. L'estructura es va definir com un torcular

Perelló, El (Sant Andreu de Lllavaneres)

X: 458121.09/ Y: 601885.73

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 125/ 200

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ Republicà:ERU Augustià:ERU Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU

Elements: SIG ?

En un indret corresponent al P.K. 101.300 de l'autopista C-32, situat a l'est de la riera de Lllavaneres, i en una àrea relativament plana del vessant sud-est d'un turó, a 62 m s.n.m, s'hi va documentar material superficial a través de prospeccions i, el 1992, amb motiu de les obres de l'autopista, s'hi excavaren tres sitges amortitzades en època medieval amb materials residuals romans.

El conjunt de material superficial està format per: ceràmica ibèrica a torn, àmfora itàlica, àmfora tarraconesa (Pascual 1), ceràmica comuna africana i tègules.

Les tres sitges estaven excavades al sauló i dues conservaven unes parets còncaues, lleugerament irregulars, i un fons pla.

El conjunt de material trobat al reompliment de les sitges correspon a: àmfora tarraconesa , bètica (Dressel 7/11), TS Africa A (Lamb.3), ceràmica comuna oxidada i reduïda, ceràmica a torn lent reduïda (possiblement medieval), ceràmica feta a mà o a torn lent (possiblement medieval) i un fragment de vora de ceràmica grisa medieval (datable dels s.X-XI). També presentaven dòlies, tègules, ímbrex, maons romans, un fragment de paviment d'*opus signinum*, tres fragments de molins, *pondera* i un fragment informe de ferro.

La datació alt-medieval de l'amortització de les sitges és clara quan a la sitja que presenta el fragment de ceràmica grida medieval. Les altres dues poden datar-se d'aquesta època per analogia i perquè presenten ceràmica feta a ma o a torn lent possiblement medieval. Convé resaltar que el material romà més modern de sengles sitges és àmfora tarraconesa informe i TS Africana A informe.(aquest paràgraf es podria suprimir en text 2).

Sense poder descartar un antecedent de l'ibèric plè, s'evidencia un jaciment romanorepublicà clarament documentat només a partir del 50 aC (per l'àmfora Tarraconesa Pascual 1). Aquest jaciment es mantingué actiu al llarg de l'època augustiana i del s.I dC (atesa l'àmfora bètica Dr.7/11 i la tarraconesa informe) i, com a

mínim, fins al s.II dC (com assenyala la TS Africana A Lamb.3). Això no obstant, és possible una perduració fins al Baix Imperi (d'acord amb la ceràmica africana de cuina). El material romà pot atribuir-se a un jaciment situat al mateix indret de les sitges o, atesa la configuració del terreny, en una cota superior del turó. Part d'aquest material, en època medieval, degué abocar-se a les sitges en el procés de la seva amortització.

OLESTI, 1995, 480; AA.VV., 1995, 128-131; IPAC Maresme.

Pèrgoles, Les (Premià de Dalt)

X: 445349.86/ Y: 594212.61

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -150/ -125; Cronologia final: 200/ 220

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU

Elements: CIS DIP

Als camps de Can Cahué, per sobre l'autopista C-32 i a uns 100 m a l'oest de la carretera BV-5024 (Premià de Mar – Premià de Dalt), l'any 1987 s'hi va començar a construir un conjunt d'habitatges unifamiliars. De seguida la premsa es va fer ressò de la troballa de materials arqueològics enmig de les terres que s'extreien, la qual cosa el Servei d'Arqueologia va portar a terme una excavació d'urgència dirigida per R. Coll i J. Pera i la col·laboració de l'AECC (F. Cazorla i J. Montlló) i de M. Prevosti.

Anteriors moviments de terres a causa del conreu de la vinya i les obres de construcció de vivendes de l'any 1987 han arrasat substancialment el jaciment, deixant a la vista uns murs romans que van resultar formar part de dues cisternes situades a 1 m de profunditat respecte el nivell originari del sòl (van aparèixer en obrir els quadres I i II de l'excavació); uns metres a l'est de les cisternes hi havia uns murs de fonamentació amb un estat de conservació lamentable i presentaven una disposició inconnexa.

La cisterna més gran era de planta rectangular (4.30 per 3.96 m), malgrat que es trobava parcialment destruïda. Les parets, d'un gruix de 44 cm de mitjana, eren de pedres irregulars unides amb fang. En un costat conservava encara una escala de descens. El paviment era d'*opus signinum*, d'uns 6 – 8 cm de gruix, assentat damunt una solera de sorra i calç i els angles inferiors eren coberts per una mitja canya per evitar les filtracions líquides.

El segon dipòsit era més petit (1 per 1.16 cm) i estava adossat a l'anterior. Presentava una menor profunditat (el fons es trobava en un nivell més alt) i les parets presentaven un estat de conservació força dolent.

El material de reompliment ens indica el moment d'abandonament dels dipòsits, que hom suposa va servir d'abocador: ceràmica de vernís negre Campaniana A i Campaniana B, TS Itàlica, TS Sudgàlica, TS Hispànica, TS Africana A, ceràmica ibèrica (a torn i a mà), ceràmica gris emporitana, ceràmica comuna romana, àmfora romana de producció local (formes Dressel 1, Dressel 2/4, Beltrán II, Pascual 1), llantietes, ferro i dues monedes, una ibèrica amb la llegenda *Laiesken* (en epígraf ibèric)

i l'altra romano-republicana del cònsol Lucius Verus. També s'hi van trobar fragments d'*opus signinum*. Tot aquest material es troba al Museu de Premià de Mar.

Pensem que els dos dipòsits deuen formar part d'un establiment romà de caràcter rural. És possible que els murs que no es van poder interpretar en formessin part. R. Coll i F. Cazorla no creuen que els dos dipòsits fossin destinats a la producció vinícola, tot i que no fan cap proposta al respecte, i pensen que devien estar a l'aire lliure (COLL – CAZORLA 1993, 161). Tenim alguns paral·lels propers de cisternes grans amb una de més petita adossada: Can Sentromà (Tiana), Rajoleria Robert (Vilassar de Mar) i també a Can Terrades de la Nit (Dosrius). És difícil establir una datació de la construcció de les cisternes, però si que tenim força clar el seu moment d'abandonament a la 1^a ½ del segle II dC. Però si ens fixem amb el conjunt del material extret de l'interior de les cisternes tenim una cronologia relativa més àmplia des de la 2^a ½ segle I aC fins la 1^a ½ segle II dC.

També foren exhumades, entre molts altres materials romans dels segles I-II d.C., un as de LAIESKEN i un altre de LUCIVS VERVS.

COLL i altres, 1987; COLL, 1987; COLL, 1992; GÓMEZ i altres, 1994;
OLESTI, 1995, 418-419; IPAC Maresme.

Pineda, Can (Mataró)

X: 455288.93/ Y: 601658.92

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):CER

En terres de Can Pineda (o casa Blanca) , que es troba a l'oest de la carretera de Mataró a Sant Andreu de Llavaneres BV-5031, entre el Torrent del Camí de les Escàcies i el Torrent de Can Tria, a uns 150 m s.n.m, s'hi va localitzar abundant ceràmica romana, entre la qual només sabem que hi havia terra sigillata.

RIBAS, 1933b, 20; RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 479-480; IPAC Maresme.

Pins de Can Grasses (Vilassar de Dalt)

X: 446267.455/ Y: 595994.528

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -30; Cronologia final: 80/ 250

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:NEC Flavi:NEC

s. II d.C:NEC

Jaciment situat sota el Camí de la Cisa, entre dos torrents en un terreny amb pendent suau, inclòs dins la part alta de la Urbanització Comtes d'Urgell. M. Prevosti cita la informació que li proporcionà J. Gómez (AECC), i ha anomenat el jaciment Cementiri de Vilassar (PREVOSTI 1981, 138-140), i així ha estat repetit a l'IPAC (BURJACHS-DEFAUS 1987). Creiem que explicitar el tipus de jaciment al topònim pot confondre l'emplaçament de les restes arqueològiques amb l'actual cementiri del poble, situat a l'extrem oposat del terme municipal, tocant a Cabrils. D'altra banda creiem que el jaciment Urbanització Comtes d'Urgell (antigament Pins Sota Can Grasses) de què parla P. Ubach és el mateix i n'agafem el topònim.

Unes obres destruïren una necròpolis romana que no va poder ser excavada degudament. Únicament els membres de l'AECC van poder recollir alguns materials arqueològics que actualment es troben dipositats al Museu de Premià de Mar. Segons la comunicació oral de J. Gómez, al llarg d'uns 50 m de llargada, es pogueren veure unes 8 o 10 tombes de caixes de pedra "totes de tipus bastant groller". Del material recollit se'n pot deduir una cronologia relativa general del jaciment entre l'època republicana i el segle II dC: presència de ceràmica Campaniana B i imitacions, TS Africana A, ceràmica comuna i gris ibèrica, llànties, parets fines, *imbrex*, fragments de pintura mural i claus de ferro (PREVOSTI 1981, 140).

PREVOSTI, 1981b, 138-140; UBACH, 1994, 96; IPAC Maresme.

Pla Bona / Can Corber (Cabrera de Mar)

X: 450722.65/ Y: 596071.71

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):VIL

Elements: ARQ MOS SIG

El jaciment es trobava al costat de llevant de la riera de Cabrera, a la plana davant del mar, en la zona al·luvial de l'embocadura de la riera de Cabrera. És a uns 300 m de distància del mar i entre 5 i 10 m d'alçada s.n.m.

Victor Balaguer senyala ruïnes d'edificis antics, i Pellicer descriu parets, paviments, enllosats de marbre, conductes d'aigua i ceràmiques antigues, que Ribas suposà en aquest indret. Ribas (1952) hi situa restes d'una vil·la, amb el núm.34, en base a la informació de Pellicer. No sabem, però, en què va basar la localització exacta, si en l'observació encara directa de les restes o bé es tracta d'una ubicació aproximada. El cert és que ell veié restes notables a llevant o ponent de la riera de Cabrera i sobre la N-II: en el seu arxiu, sota les notes del Pla Bona, que situa a llevant de la riera, recull unes troballes, amb el núm 117, que situa a ponent de la riera, però on, una mica més avall diu "costat de llevant", per tant intuïm aquí una possible confusió. Continua, en les notes de l'arxiu, publicades per Prevosti: restes de parets i de paviment d'*opus signinum*, tesselles de marbre blanc, un tros de motllura de marbre (fig. 51, 4 de Prevosti, 1981), sigillata, molta ceràmica de parets fines (amb vernís i sense), lucernes, àmfora, dolia, ímbrex, pesos de teler, agulles d'os, vidre fi i gruixut i restes de bronze. Ribas creu que es tracta d'una gran vil·la, que ocupava molta superfície. Prevosti va situar l'establiment seguint Ribas. Els autors de l'IPAC (núm. 30) no aconseguiren de localitzar el Pla Bona, tot i que és ben clara la seva ubicació, per bé que àmplia, a la plana de davant del mar de Cabrera, entre les rieres de Cabrera i d'Argentona.

Segons ens explica el pagès de l'Horta Rovira, a llevant de la riera, els terrenys foren anivellats cap els anys 40 del segle XX. Abans tot eren petits bancals, que ara s'han convertit en grans camps ben horitzontals, on constantment escampen la terra abonada que van recollint en els vivers. La prospecció superficial tan sols ha donat algun fragment escadusser de ceràmica ibèrica comuna. No trobem cap traça d'estructura ni a l'Horta Rovira ni a Can Corber. El lloc, però, en el segle passat, encara devia haver estat ocupat per les ruïnes d'una vil·la romana, de la qual desconeixem la cronologia i l'aspecte físic, excepte que devia tenir mosaics i conductes d'aigua, potser d'uns banys o potser drenatges de marenys. Els pagesos de Cabrera, encara expliquen que la zona de terres davant del mar, s'anegava i ara el camps tenen moltes terres dipositades al damunt. Si mai s'hi ha de remoure terres, però, s'hauria de controlar per un arqueòleg.

ANÒNIM, 1860, 149; RIBAS, 1952, núm.34; PREVOSTI, 1981b, núm.174; IPAC, Maresme.

Pla d'en Boet (Mataró)

X: 452646.31/ Y: 598382.28

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:NEC s. III d.C:NEC

Al polígon industrial del Pla d'en Boet, al costat oest de l'Avinguda Lluís Companys, entre Torre Llauder i Can Dalmau, a 20 m s.n.m, s'hi van portar a terme excavacions arqueològiques d'urgència el 1988 i prospeccions el 1993 amb motiu d'obres d'urbanització de la zona.

Les excavacions van permetre exhumar tres enterraments. Dos eren de tègules: un a doble vessant, i l'altre només conservava les tègules del fons, en una de les quals hi havia la marca del terrisser: *L.HERO.P(Lucius Herennius Optatus)* datable del s.II dC. Aquest enterraments presentaven fragments d'ossos i el primer, a més, un fragment de ferro indeterminat. El tercer enterrament el constituïa una àmfora africana esclafada que conservava, molt malmeses, restes d'un individu jove.

En superfície van aparèixer alguns fragments de ceràmica: 1 frag. de campaniana B-oïde, ceràmica ibèrica, i àmfora itàlica i tarraconesa (entre la qual un fragment de Dr.2-4).

Ens troben davant d'una necròpolis del s.II dC (atenent la marca de la tègula i la cronologia inicial de l'àmfora africana) que també podria haver funcionat durant el s.III i el Baix Imperi (segons l'abast cronològic de l'àmfora africana). Tanmateix, el material superficial podria assenyalar una ocupació de la zona, ja des de l'època republicana o, fins i tot, anterior.

CERDÀ, 1988; GALLEMÍ-GURRERA, 1993; IPAC Maresme.

Pla dels Matxos (Argentona)

X: 448322.42/ Y: 600157.33

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EIB. Tipologia per èpoques: Preromana:EIB Romana:VAR

Tipologia per períodes: Ibèric:EIB

Al pla dels Matxos , situat entre el Turó de Matabres , el Turó de l'Esquei del Ros i el de la Feu, i als seus encontorns, s'hi va assenyalar la presència de restes de l'època ibèrica: parets d'habitacions; una sitja que contenia, bàsicament: ceràmica àtica de figures roges, ceràmica feta a mà amb decoració de cordons, una destal de pedra, plom fos i ferro, i ceràmica en superfície, avui dia indeterminable. També s'hi ha assenyalat una troballa solta romana sense especificar-ne el tipus.

S'esbossa, doncs, l'existència d'un establiment de l'ibèric antic i/o ple.

RIBAS, 1952, 47-48; ESTRADA, 1969, 28; PREVOSTI, 1981b, 219; SANMARTI, 1986, 655-656; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; OLESTI, 1995, 450-451; IPAC, Maresme. ESTRADA-VILLARONGA, 181;

Plaça de la Sardana (Premià de Mar)

X: 446461.67/ Y: 594050.07

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Preromana:CER Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

La plaça de la Sardana es troba situada on antigament hi havia la fàbrica anomenada “Vapor Vell”, entre els carrers de l’Esperança, la Gran Via de Lluís Companys, de l’Eixample i el passatge d’En Manent i s’hi ha efectuat la troballa de material arqueològic.

M. Prevosti havia dit que darrera de la plaça d’Anselm Clavé, aixecada en enderrocar-se el Vapor Vell, s’hi trobaven restes romanes molt rodades (PREVOSTI 1981, 128); el 1981 P. Casasola recollí un lot força important de material arqueològic superficial en motiu d’unes obres que s’efectuaven a la zona; el mes febrer de 1986, en motiu d’uns rebaixos del terreny, R. Coll i J. Montlló van trobar més fragments de ceràmica i van observar una barreja de diferents nivells arqueològics als marges de la plaça.

L’any 1995 amb motiu de les obres de construcció d’un aparcament subterrani s’hi realitzà un seguiment de màquines dirigides per S. Bernat, els resultats de la qual encara no han estat presentats. Ramon Coll ens ha informat que s’hi varen detectar 3 nivells arqueològics: un primer pertanyent als Camps d’Urnes del Ferro (amb algun element encara més arcaic, com ara ceràmica cardial), Ibèric Ple (amb ceràmica comuna ibèrica i ceràmiques àtiques) i un nivell ja d’època romana amb materials de l’ibèric tardà o romanorepublicà (ceràmica gris emporitana, imitació de TS Itàlica, àmfores Pascual 1) i imperials (TS Hispànica, TS Africana A, *tegulae*, *imbrices* i *dolia*).

Arran d’aquestes obres, a finals del 1996, uns alumnes del col·legi La Salle van recollir tota una sèrie de materials arqueològics que hi havia entre les sorres que s’acabaven d’abocar a la plaça La Salle Nord, a l’extrem sud del poble. Aquestes terres abocades van resultar provinents de les obres de la plaça de La Sardana i consistien en: alguns petits fragments ceràmics adscribibles a la I Edat del Ferro, ceràmica de vernís negre àtic (un peu de la forma Lamb. 21 o 22), vernís negre itàlic (taller de Cales, amorf), àmfora púnica ebusitana, ceràmica ibèrica comuna, ibèrica a mà, àmfora ibèrica, àmfora romana laietana (Pascual 1?), ceràmica comuna romana local, material constructiu (tovot), així com material de cronologia dubtosa (una escòria de ferro, una boleta de fang, malacologia i quelcom d’osteologia).

Tot plegat ha estat arrossegat, ja que el terreny pertany al curs antic de la Riera de Premià (com en el cas dels nivells inferiors de Can Vilà, a Premià de Dalt).

PREVOSTI, 1981b, 128; OLESTI, 1995, 415-416; COLL-MONTLLÓ, 1995; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 188; COLL, 2000; IPAC Maresme.

Plana de Cabrera (Cabrera de Mar)

X: 450300/ Y: 597300

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Republicà:CER Ibèric/Republicà:CER

Es recull ceràmica superficial, en tota la plana de Cabrera, entre l'autopista C-32 i el mar, essencialment ceràmica ibèrica comuna i àmfora itàlica. En algunes zones, les concentracions de ceràmica són més fortes i en donem fitxa individualitzada, amb el número corresponent.

A manera de test, he prospectat íntegrament la franja de plana compresa entre l'autopista C-32, la carretera N-II, la Riera de Cabrera i el Torrent del Molí, així com els marges del camí que va des del Camí del Mig, tocant a la Riera de Cabrera, fins a la N-II, prop del torrent de Meniu. Invariablement, he anat trobant ceràmiques ibèriques comunes i àmfora itàlica, en superfície. La plana de Cabrera, avui és perfectament anivellada i plana. Abans, tanmateix, era una zona ondulada, amb petits pujols plantats de vinya i àrees que s'inundaven, a la vora del mar, especialment quan les rieres baixaven molt plenes. Els camps actuals són el resultat d'una labor ingent de remoció de terres i de preparació pel regadiu, executada pels pagesos de principis de segle i fins cap els anys 40, amb carros de tracció animal, de tal forma que avui s'han convertit en una gran zona d'horta. Aquesta transformació del paisatge deu haver destrossat molts jaciments arqueològics.

Planes, Les (Dosrius)

X: 451001.74/ Y: 606971.24

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

Notícia històrica de la troballa, a la zona de la serralada de Dosrius a 1 Km aproximadament al nord del castell, de ceràmiques o restes romanes indeterminades (RIBAS 1952, 96). Segons l'IPAC es podria referir a Can Soliva (antigament Can Margenat) (MARTÍN-RIGO 1987) o, com indica Estrada, a Can Brunet (ESTRADA 1969).

A partir d'aquestes notícies, els arqueòlegs encarregats d'efectuar la Carta Arqueològica van prospectar els voltants d'aquestes cases i els resultats van ser negatius, per la qual cosa suposen que les notícies antigues es devien referir a la zona de Les Planes, on si que aparegueren ceràmiques antigues: comuna ibèrica (a torn i a mà), àmfora itàlica, àmfora italocampana i cartaginesa. El material actualment es troba emmagatzemat al

Servei d'Arqueologia. Els materials van aparèixer al paratge de Les Planes, al nord-oest de Can Soliva, al camí que es desvia a l'oest del camí que comunica aquesta masia amb Can Brunet arran de la tala d'arbres i el moviment de terres a la zona (MARTIN-RIGO 1987).

RIBAS, 1952, 96; PREVOSTI, 1981b, 493; IPAC, Maresme.

Poble d'Òrrius (Orrius)

X: 446096.9/ Y: 601084.69

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

M. Ribas situa sobre la planta arqueològica del *Poblament d'Ilduro...* restes romanes indeterminades dins el poble d'Òrrius (RIBAS 1952). La migradesa de la informació que tenim no ens permet determinar l'entitat del jaciment ni precisar la seva cronologia.

RIBAS, 1952; PREVOSTI, 1981b, 213; IPAC, Maresme.

Poliesportiu (Premià de Dalt)

X: 445700/ Y: 594839

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: 10/ 90; Cronologia final: 175/ 250

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER

Flavi:CER s. II d.C:CER

El Poliesportiu de Premià de Dalt es troba en la part inferior del nucli urbà de Premià de Dalt, per sobre de la C-32, al costat mateix de la Riera de Premià, que separa aquest jaciment del de Can Verboom.

D'aquest indret han estat recollits dos lots de material arqueològic. El primer ho fou en l'any 1946 per part del Sr. Pere Màrtir Galceran, de Vilassar de Dalt. Inicialment fou guardat com a col·lecció, però posteriorment ha estat cedit al Museu de l'Estampació de Premià de Mar. El segon lot fou recollit per F. Cazorla i R. Coll en abril de 1996.

El lot del Sr. Galceran consisteix en ceràmica ibèrica feta a mà (una nansa i una petita vora), ibèrica feta al torn (sense forma), TS sud-gal·lica (un fragment de paret de bol Drag. 29), TS hispànica (un perfil gairebé sencer de bol Drag. 37 decorat i diversos fragments sense forma, també decorats), TS africana A (amb un fragment de pàtera

Lamb. 4/36 A/Hayes 3B i un altre del tipus Lamb. 9A2), terrissa comuna romana africana (cassoles Lamb. 23A o Hayes 23B i Hayes 197, plats-tapadora tipus Hayes 196 i un fragment de paret d'olla del tipus Hayes 199), així com també terrissa comuna romana de producció local, entre la que destaca una vora de gerra amb broc del tipus Vegas 39.

El lot recollit en 1996, generalment amb materials amorfs, consisteix fonamentalment en àmfora ibèrica, ceràmica ibèrica (a torn i a mà), TS sudgàl.lica, àmfora romana itàlica, ceràmica comuna romana local, africana (tipus Lamb.10/Hayes 23), romana de cuina i tegulae, tot força rodat.

Tot plegat podria ser indicatiu de l'existència d'un establiment rural romà en aquest lloc, potser relacionat amb Can Verboom, tot i la separació que la Riera de Premià fa entre ambdós llocs.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 185, fig.4 (20-23).

Pompeu Serra, Can (Mataró)

X: 452893.15/ Y: 600758.69

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: -50/ 100

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

Entre el costat occidental del Camí de les Sureres de Can Bofarull i la Riera de Cirera, a la zona nord i sud de l'antiga casa de Can Pompeu Serra, a 135 m. snm, van localitzar-se restes romanes.

El Sr. Garrido, restaurador de la S.A.M.M., informa de la ubicació de les restes degut al projecte de la variant de Mataró de la N-II i el 1989 es realitzen a la zona unes prospeccions per part del Servei d'Arqueologia de la Generalitat portades per J.M. Defaus i A. Martín. El 1999, entre juliol i setembre, l'empresa d'arqueologia Codex realitza una delimitació i un sondeig de la zona que abarquen les restes.

En aquestes prospeccions es localitzen un seguit de materials ceràmics que consisteixen en fragments d'àmfora de molts tipus, dels quals destaquem un pivot d'una àmfora Tarraconesa i fragments diversos d'àmfora ibèrica. També s'hi documenta tègula, i algun fragment d'*opus signinum*.

Parlem, doncs, de gran quantitat de materials sense documentar-se restes constructives. Podem pensar que potser n'existien a la zona pel fet d'haver localitzats trossos de paviment solts.

Pel que fa a la cronologia, el material ens dóna una datació que abarca d'època ibèrica a inicis de l'Alt Imperi.

- Tenir en compte que molta àmfora ha estat trobada al fons d'una bassa seca, resultat de l'acumulació feta per pagesos del voltant (llençaven a la bassa les restes de ceràmica que trobaven quan estaven conreant els seus camps)
- Tenim també una major acumulació de restes al marge del Camí

IPAC Maresme.

Pou, Can (Mataró)

X: 456039.12/ Y: 601136.21

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):ERU ? Ibèric/Republicà:CER

A la finca de can Pou, situada al nord-est del Turó d'Onofre Arnau, al sud de l'autopista C-32 i a l'oest del Torrent de Sant Miquel, a 70 m s.n.m., s'hi ha assenyalat la presència de restes indeterminades, molt fragmentades, de construccions romanes, de material d'època ibèrica i de ceràmica romana, entre la qual hi havia un vas de terra sigil.lata decorada amb relleus.

RIBAS, 1933b, 20; RIBAS, 1952, 96, 103; S.A.M.M., 1977, 94, núm.88; PREVOSTI, 1981b, 443; IPAC Maresme.

Prats, Can (Cabrera de Mar)

X: 449374.21/ Y: 597786.35

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

A Can Prats, dins del poble de Cabrera de Mar, just davant de Can Pau Ferrer, sobre l'església de Sant Feliu, s'hi van trobar restes ibèriques.

Es tracta d'una zona de pendent suau, sobre l'elevació del terreny entre la riera de Cabrera i el torrent de Sant Feliu, a una distància d'uns 2500 m del mar i a una alçada d'uns 110 m s.n.m.

En aquest punt, varen aparèixer dues sitges, de les quals, de moment no tenim cap precisió. Interessa, però, constatar que el lloc és dins de la zona arqueològica que representa tot el poble de Cabrera.

Prop de Can Mora (Cabrera de Mar)

X: 450905.51/ Y: 597603.96

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Juli-Claudi:VIL ? Flavi:VIL ? s. II d.C.:VIL ?

Elements: FOR MOS NEC SIG

A la vora de Can Mora, sobre l'autopista, dalt d'un turonet a la riba esquerra del torrent d'Agell, s'havia trobat restes d'una vil.la romana.

Es tracta d'un turó d'uns 80 m d'alçada s.n.m., amb forts pendents cap el sud, però no en les altres direccions, a uns 2 Km de distància del mar.

Sobre el cim del turó, Ribas hi situa "molta ceràmica roja i grisa, restes d'àmfores, sigillata, trossos de plom fos, quantitat de paviment i pedres, algunes treballades". Prevosti va publicar unes notes de l'arxiu de Ribas on cita *opus testaceum* i *opus ruderatum*, i a la seva vora, sepultures de tègules i restes de forn de planta circular. Tot plegat fou destruït durant la Guerra Civil. També publica una part de la planta de la casa en qüestió (fig. 55,1): un angle de l'edifici on es veuen tres habitacions pavimentades amb *opus signinum*, quatre altres habitacions i un espai més gran, al voltant del qual es distribueixen totes plegades, potser un pati. Les parets corrien en direcció SO-NE i eren d'obra de mamposteria. Una de les habitacions presentava un graó excavat al sauló. Prevosti estudià els materials dipositats al Museu de Mataró, consistents en: TS sud-gàl.lica i ceràmica comuna romana. Els autors de IPAC no hi trobaren res. Jo no ho he pogut prospectar perquè la zona està construïda amb torres i vallada. Santi Ambròs m'informa que s'hi trobaven tessell.les de mosaic.

Es tracta, doncs, d'un establiment romà, del què sols sabem que va viure durant el segle I d.C. i que devia tenir algun mosaic, per tant devia ser una vil.la. Les restes degueren desaparèixer.

RIBAS, 1933, núm.26; RIBAS, 1952, núm.38; RIBAS, 1964, 162;
PREVOSTI, 1981, núm.179; IPAC, Maresme.

Prop de Can Nonell (Mataró)

X: 452655.99/ Y: 598861.43

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):ERU ?

Elements: SIG

A la zona avui dia corresponent a la cruïlla entre els carrers Palau Aribau i Fradera de la urbanització Peremàs, per sobre de Can Nonell, s'hi han assenyalat restes romanes indeterminades, molt fragmentades de construccions i de ceràmica, i també s'hi han especificat les troballes de paviment d'*opus signinum*, monedes romanes i ceràmica sigil.lata.

Aquestes restes podrien correspondre a un establiment rural.

RIBAS, 1952, 96, núm.96; S.A.M.M., 1977, 88, núm.83; PREVOSTI, 1981b, 326; IPAC Maresme.

Prop de Can Portell (Mataró)

X: 454132.18/ Y: 601397.57

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

En un petit turó que s'aixeca al nord de Can Portell Vell i del camí dels Contrabandistes, a l'oest de la riera de Valldeix, a uns 158 m s.n.m, s'hi ha assenyalat la presència de restes indeterminades i molt fragmentades de construccions romanes i de material romà: un fragment d'agulla d'os decorat, ceràmica fina, àmfores i una llàntia.

RIBAS, 1933, H; RIBAS, 1952, 96, 102; PREVOSTI, 1981b, 465; IPAC Maresme.

Prop de l'Estació (Caldes d'Estrac)

X: 460793.31/ Y: 602253.36

Època: 188

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TRS. Tipologia per èpoques: Romana:TRS

Tipologia per períodes:

Elements: FOR

En un indret indeterminat a la vora de l'estació de tren de Caldes d'Estrac, s'hi va constatar un forn de planta circular amb ceràmica romana al seu entorn.

PREVOSTI, 1981b, 525; OLESTI, 1995, 486. IPAC Maresme;

Prop de la carretera BV-5031 (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457650/ Y: 602640

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Prop de la carretera d'Arenys de Munt a Sant Vicenç de Montalt (BV-5031), dins del terme de Sant Andreu de Llavaneres, s'hi efectuà una troballa solta romana indeterminable.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 498; IPAC Maresme.

Prop de la Riera de Cabrera (Cabrera de Mar)

X: 450600/ Y: 595900

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Alt imperi (indefinit):CER

En la plana de Cabrera, davant del mar, prop de la riera de Cabrera, a la riba de ponent i sobre la carretera N-II, s'hi havia trobat restes romanes. La seva ubicació no és ben exacta.

El lloc és pla, al costat del final de la riera, a uns 300 m de distància del mar i entre 5 i 10 m s.n.m.

Ribas hi situava la troballa de ceràmica romana superficial. Prevosti publicà unes notes de l'arxiu d'aquest autor, on afirma: "S'hi ha trobat trossos de sigillata, àmfores, pondus, restes de llantietes i teules. Molta ceràmica comú superficial." Però Prevosti ho situà tot al costat de llevant, en el núm. 175, en assimilar-ho amb la vil.la del Pla Bona (vegeu fitxa corresponent). Ara crec que cal fer la distinció, com feu Ribas (1952) entre les troballes superficials a ponent i la vil.la a llevant de la riera.

Actualment es poden trobar ceràmiques ibèriques superficials, escadusseres, en aquest indret, com en tota la plana de Cabrera. No hi he trobat cap concentració especial de ceràmiques, fet que atribueixo a l'acondicionament que han sofert tots aquests camps. Així i tot, convindria vigilar noves remocions de terres que s'hi poguessin produir.

RIBAS, 1952, núm.117, PREVOSTI, 1981b, núm.175; IPAC, Maresme.

Prop de la riera de Llavaneres (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 458475/ Y: 600960

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

Elements: DIP ? NEC ?

A tocar del marge est de la Riera de Llavaneres, molt aprop de la carretera de França (N-II), a uns 6 m s.n.m., s'hi va trobar un paviment probablement d'un petit dipòsit d'aigua, sepultures de tègules i una dòlia.

Aquestes notícies assenyalen l'existència d'un establiment rural.

RIBAS, 1952, 95, núm.69; PREVOSTI, 1981b, 515; IPAC Maresme.

Prop del Cementiri (Vilassar de Dalt)

X: 446267.455/ Y: 595994.528

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Alt imperi (indefinit):ERU

Elements: SIG

M. Ribas situa en un indret proper al cementiri de Vilassar de Dalt restes d'una vil·la romana amb presència de ceràmica ibèrica i campaniana (RIBAS 1952). Unes notes de l'arxiu del mateix autor, de l'any 1931, situa la troballa amb un croquis i amplia la notícia: parla d'habitacions difícils d'interpretar fetes de "trossos de parets inexpressius" i pavimentades amb *opus testaceum*. El material ceràmic associat consta de 14 fragments de pàtera de ceràmica campaniana i un de *copó*, 4 fragments de *terra sigillata* (llisa i decorada), abundant ceràmica comuna, àmfora, *tegula*, *dolia* i fragments de vidres (PREVOSTI 1981, 142).

Podem interpretar la troballa com un establiment rural dispers que començaria en època tardorrepublikana i una durada fins època altoimperial. Possiblement s'ha de relacionar amb l'anomenat Pins de Can Grasses.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 142; UBACH, 1994, 96;

Prop del Torrent de la Pólvora (Mataró)

X: 452912.51/ Y: 599998.82

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -30; Cronologia final: 383/ 387

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Juli-Claudi:VIL

Flavi:VIL s. II d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: DIP MOS ? NEC ? SIG

Entre els carrers Toledo i Cáceres, una zona entre l'actual carrer del Torrent de la Pólvora i el Torrent de les Valls, a 110 m s.n.m, s'hi van documentar sis habitacions, amb parets que contenen moltes pedres escairades; una d'aquestes habitacions estava pavimentada amb *opus signinum*, i una altra presentava una empremta possiblement corresponent a una sitja o dòlia. Prop d'aquest punt es va trobar un dipòsit d'*opus signinum* i sepultures. També hi ha constància sobre: fragments de parets de maçoneria; restes d'una habitació pavimentada amb rajoles de terra cuita quadrades; de fragments de marbre blanc tallats com rajoles d'un paviment, que devien correspondre a un *opus sectile*; i de paviment de picadís.

Entre els materials destaquen: restes de plom d'una conducció d'aigua i de plom fos, i una moneda de finals del s.IV dC (383-387)

El conjunt ceràmic està compostat per tres fragments de campaniana B (Lamb. 1, 3 i 7), quatre de TS sud-gàl.lica o hispànica, ceràmica comuna ibèrica i romana, fragments d'àmfora (un dels quals amb les lletres *PI*).

Sense poder descartar un precedent preromà, podem pensar que l'establiment va funcionar a partir del s. I aC i és possible que tingués continuïtat fins al Baix Imperi. Tanmateix, no hi ha indicis d'ocupació respecte a l'època augustiana i al s. II dC. El jaciment s'identifica amb una vil.la. Bona part de les estructures documentades devien correspondre a la seva *pars rustica* (com indiquen la possible sitja o dòlia i el dipòsit d'*opus signinum*), però restes com les d'*opus sectile* revelen l'existència de dependències residencials amb cert luxe.

RIBAS, 1933, núm.15; RIBAS, 1952, 95, núm.52; S.A.M.M., 1977, 65, núm.53; GORGES, 1979, B-89; PREVOSTI, 1981b, 446-448; IPAC Maresme.

Propietat del Senyor Farina (Mataró)

X: 454341.432/ Y: 600719.286

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 240/ 300

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU

s. II d.C:ERU s. III d.C:ERU

Elements: SIG ?

A la propietat del Sr. Farina, que es troba al nord-oest del camí de Santa Cecília i a tocar el costat sud de l'autopista C-32, entre la riera de Valldeix i el Torrent de Vallveric, a 110 m s.n.m., s'hi va detectar el fons de tres sitges; una era rectangular i les altres dues circulars.

La sitja rectangular contenia fragments d'*opus signinum*, ceràmica feta a mà, ceràmica comuna, dòlies, tègules i ímbrex. Una de les sitges circulars no contenia material i, a l'altra s'hi va trobar: un fragment de pedra de molí circular, ceràmica grisa ibèrica de la costa catalana, ceràmica feta a mà i àmfora ibèrica. Altres materials que es van localitzar a la zona són: ceràmica hallstàtica, algun fragment de ceràmica ibèrica, tres fragments de TS sud-gàl.lica i un fragment de TS africana C Lamb. 40.

Aquests materials ens aporten, en primer lloc, una cronologia per al jaciment de l'època ibèrica i/o republicana. Tot i que no tenim materials que ens indiquin amb certesa l'activitat del jaciment en l'època augustiana, si que és palesa durant l'alt imperi i el s.III dC.

Atesa l'antiguitat potencial de molts dels materials i el tarannà dels vestigis, podríem trobar-nos davant d'un camp de sitges o d'un establiment rural preromà amb continuïtat com a establiment rural al llarg de l'època romana.

És possible que calgui relacionar aquestes sitges amb el jaciment de Santa Cecília o amb el de Ca la Madrona, d'acord amb la proximitat i amb l'antecedent preromà d'aquests dos establiments.

BONAMUSA, 1973; S.A.M.M., 1977, 93, núm.87; PREVOSTI, 1981b, 465-466; IPAC Maresme.

Puça, Can (Mataró)

X: 455530.92/ Y: 600047.22

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

Elements: NEC

A la vora de Can Puça (anomenat erròniament per la bibliografia Can Bonamusa), al costat del Torrent Forcat, sota el Camí de les Cinc Sènies, 25 m. snm, es tenen notícies de l'aparició de restes d'època romana.

Ribas ens documenta per primer cop el 1933 l'aparició de restes de parets i materials romans en aquest punt. Ribas mateix, al seu arxiu, ens anuncia la troballa d'una peça el 1941 durant la construcció d'un pou a 27 m. de fondària dins la casa de Can Puça. El 1952 el mateix autor amplia informació sobre les restes i també hi situa enterraments.

Les estructures doncs, consisteixen en parets i enterraments romans sense més especificació. Pel que fa a materials, tenim ceràmica romana, tampoc concretada. Destaquem dins els materials una gerreta de plata romana trobada durant la construcció de l'esmentat pou (Dibuix: PREVOSTI, 1981, fig. 88,2)

En definitiva, potser podem parlar d'un establiment rural romà però no podem donar-ne una gran seguretat ni moltes més concrecions pel fet de tenir-ne tan poques referències.

RIBAS, 1933, 1; RIBAS, 1952, núm.137; S.A.M.M., 1977, núm.89.11; PREVOSTI, 1981b, núm.276; IPAC Maresme.

Puig de Pedra (Premià de Dalt)

X: 446130/ Y: 594899

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU ? Baix imperi (?):ERU ?

Elements: FOR ? TOM ?

El Puig de Pedra és un turó molt proper als llocs del Sot del Pi, Ronda Mistral-Jardí Park i Santa Anna-Can Nolla. Es troba situat per damunt de la C-32 i proper a la Carretera d'Enllaç. Segons notícies orals del Sr. Ventura Rosselló de Premià de Dalt, en la dècada de 1930 fou localitzada en aquest indret una tomba en àmfora que fou destruïda. Igualment sembla que relativament a prop existia un forn romà, actualment desaparegut.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 187.

Queralt, Can (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457200/ Y: 602640

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

A la vora de la masia de Can Queralt, que es troba a l'est de la Riera de Llavaneres i al peu d'un petit turó, a uns 100 m s.n.m., s'hi van assenyalarrestes indeterminades de construccions romanes i també s'hi va especificar la presència de restes romanes de paviment - descrit com a ordinari - ceràmica fina i grollera, i tègules. Aquests vestigis apunten la presència d'un establiment rural.

RIBAS, 1952, núm.105; PREVOSTI, 1981b, 498-499; IPAC Maresme.

Rafael Esteban, Can (Cabrera de Mar)

X: 449207.02/ Y: 598314.52

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -200/ -175; Cronologia final: -60/ -40

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Preromana:SIT Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric:SIT Republicà:ERU

Al sud de Burriac, al costat del camí que du cap a Can Borràs, dins de la propietat del Sr. Rafael Esteban, es trobaren restes ibèriques.

És entre el torrent del Castell i el de Sant Feliu, mirant cap al primer, en zona de bastant pendent, a uns 3 Km de distància del mar i a uns 180 m s.n.m.

El 1955, quan encara era propietat del Sr. Amadeu López, prop de Can Grandia, varen ser excavades dotze sitges i unes habitacions ibèriques. Ribas hi feu referència en diverses publicacions. Martí n'estudià quatre (núms. 13, 14, 15 i 16). Tot i que els materials de les quatre sitges estaven barrejats, deduí que havien estat amortitzades a mitjan segle I a.C. Totes quatre més dues més que encara resten per excavar, són dins de la propietat de Can R. Esteban. Tres d'elles, devien estar dins de les habitacions ibèriques, actualment destruïdes, i la quarta, més antiga, sembla que es va escapar en construir-se l'habitable ibèric. La resta semblen amortitzades en el primer quart del segle II a.C. i no es relacionen amb cap hàbitat. Tres (núms. 10, 11 i 12) estaven en el camí que du a Can Borràs, prop de Can Rafael Esteban, i unes altres tres (núms. 7, 8 i 9) eren uns 75 m més enllà. Respecte a les habitacions, no se'n pot dir gran cosa: hi devia haver un mínim de dues estances, una d'elles amb fogar, ara bé, sabem que foren amortitzades amb les sitges 13, 14 i 15, cap a mitjan segle I a.C.

Es tracta, doncs, de nou sitges amortitzades cap al primer quart de segle II a.C. i d'uns habitacles relacionats amb tres sitges, d'època republicana, amortitzats cap a la meitat del segle I a.C. Tot plegat és dins de la rica zona arqueològica al sud del poblat de Burriac.

RIBAS-MARTÍN, 1960-61; RIBAS, 1964; MARTÍ, 1978; GARCIA-ZAMORA, 1993.

Rafart, Can (Mataró)

X: 453671.06/ Y: 599711.6

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 300/ 675

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Augustià:VIL Juli-Claudi:VIL Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: ARQ DIP EPI ESC FOR MOS NEC POU SIG

On és ara l'actual Camp d'Esports Municipal, a la Ronda Alfons X el Savi, lloc on antigament s'ubicava la Masia de Can Rafart , al peu d'un petit turó, al vessant esquerre de la Riera de Cirera, a 50 m. s.n.m., s'hi localitzen des d'antic restes d'època romana.

La primera notícia de la qual en tenim constància és de l'autor anònim de *Mataró a trozos...* el 1860 i que posteriorment foren repetides per Rius (1866, p. 92-93, 102) i Pellicer (1887, p. 254-255). Any després, el 1935, Prat i Puig hi realitza una intervenció arqueològica amb motiu de la propera construcció del Camp d'Esports i la Ronda Alfons X. El 1945, Serra i Ràfols ens remarca la notícia deu anys després. El 1948 Garcia Bellido fa un estudi d'una peça escultòrica trobada en l'excavació i Ribas, una any després, del material vítric que hi apareix. El mateix autor, el 1952, ens recorda les notícies primerenques del jaciment fetes per l'anònim i ens fa un recull dels materials i estructures trobades amb l'excavació del 35. En anys posteriors, es repeteixen informacions sobre aquest jaciment, amb les mencions de Llovet (1959, p. 56), Ribas (1965, p. 170), Estrada (1969, núm. 133), Ribas (1975, p. 108-113) altre cop i finalment el S.A.M.M.(1977, núm. 71) amb un resum sintetitzant la informació que aporten els diferents autors mencionats.

Els vestigis conservats són un seguit de murs segurament fets de grans carreus, recoberts amb estuc blanc, vermell i negre definint àmbits d'habitació. Aquestes habitacions s'obriren a la façana orientada al nord-oest. En una d'aquestes habitacions, molt espaiosa, hi trobaren forats fets al paviment, interpretats com a llocs per la col·locació dels *dolia*. Localitzem un pati al davant d'aquestes cambres que les separaria d'altres isolades.

Tenim també documentats dos dipòsits: un, a la part frontal de la façana, a uns 5 m., i l'altre, interpretat com a cup de vi per la seva estructura amb una cavitat a un extrem per recollir el most, situat a la part posterior. Aquest dipòsit estava recobert amb estuc als seu interior i amb un paviment de picadís en pendent en direcció a la mencionada cavitat.

Trobem també restes de paviment d'*opus signinum* localitzat en una habitació i suposem l'existència d'algun mosaic per la troballa feta de plaques de marbre blanc i negre.

Localitzem també, a l'oest de la façana, l'estructura d'un forn fet d'argila pastada i cuita, del qual només se'n conservava la fogaina i la boca. No es creu que aquest forn tingués relació amb algun tipus d'indústria desenvolupada. Molt a prop es documenta l'existència de dues sitges cineràries. A 20 metres trobem les restes d'un necròpolis tardana amb 14 sepultures de *tegulae*, de secció quadrada i tringular. Documentem també enterraments en caixa de fusta dels quals s'havien conservat els claus.

Tenim també un pou, segurament no acabat, reomplert en època medieval.

Pel que fa al material trobat en relació a aquestes estructures tenim una gran varietat de peces de vidre, agulles d'os, dos fragments escultòrics en marbre corresponents a un bust d'un nen i a un tors femení, una làpida actualment perduda amb la inscripció PORCIA M.F. SEVERA GERVDEN, restes de plaques de marbre de color blanc i negre i un tros amb la inscripció PA, algunes monedes, entre les quals destaquem 2 de Cesse, 1 ibèrica de Lauro, ceràmica comuna i ceràmica fina, entre la qual tenim T.S. Itàlica, T.S. Hispànica, Hispànica tardana T.S. Sud-gàl·lica, Africana A, Africana D i també d'imitació d'ambdues, T.S. grisa paleocristiana i de Parets Fines, àmfora indeterminada, 1 fragment del tipus Dressel I B o Dressel-Pascual I amb la marca sota la vora E P ?.../DOM..., fragments amb les marques L HER.OP, PR, H i BL o B.

Així doncs, establim una cronologia que ens abarcaria d'època republicana a Baix Imperial.

Alhora de determinar-ne la tipologia, establiríem que es tracta d'un establiment rural començat en època republicana, amb un període luxós important ja en època altimperial que continuaria en ús fins a època Baiximperial.

RIBAS, 1952, 63-67, 79-81; PREVOSTI, 1981b, 337-357, fig.75 (2-8), 76 (3-20), 77-81 (1-4);

Rajoleria Robert (Vilassar de Mar)

X: 449637.78/ Y: 595705.34

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juli-claudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU ? Augustià:VIL ? Juli-Claudi:VIL ? Flavi:VIL ? s. II d.C:VIL ? Baiximperial:NEC

Elements: ARQ DIP ESC MOS ? NEC SIG

Can Robert està situada al costat de la carretera B-502 (Vilassar de Mar-Argentona) en una zona de plana (10-15 metres sobre el nivell del mar) molt propera al mar (a 500 m). Aquesta àrea és molt rica arqueològicament: els jaciments que té al voltant (la Tintoreria, Teuleria del Torrent del Porxo) hi estan tan vinculats que podríem parlar d'un mateix jaciment (Prevosti 1981 p.316).

La identificació del jaciment prové de començaments de segle en que hom documentà un enterrament en *tegulae*, orientat est-oest, i amb una pàtera de terra sigil·lata (que no s'especifica) i una ampolla de ceràmica comuna al seu interior (Anònim 1915-1920, 721); des d'aquest moment les notícies de troballes d'enterraments sovintejaren: nombrosos enterraments i altres restes arqueològiques (un dipòsit) eren destruïts a mida que les feines d'extracció de terres per a la teuleria els deixaven al descobert (Serra Ràfols 1928 p.46).

La totalitat de les restes exhumades és com segueix: s'ha localitzat una necròpolis que contenia més de 100 tombes³, algunes d'elles d'incineració en urna. Els cadàvers inhumats eren enterrats mirant el cel, amb una gran pedra sota fent de coixí, sense ofrenes. Altres sembla que eren en caixa de fusta (es trobaren molts claus de ferro). Aquests tipus de sepultura eren en *tegulae*, encara que també n'hi havia en àmfora, documentant-se en aquests casos ofrenes com ingüentaris, llànties, vasos fins i grollers, fragments de *dolia*, *terra sigillata* (s'especifica TS africana D), monedes (que no s'especifiquen), etc.

Es documenten també parets i paviments d' *opus signinum*, així com un dipòsit també d'*opus signinum* (destruït) que mesurava 5,25 per 4 per 1,50 metres amb un altre adossat, més petit: 1 per 1 per 0,20, que té un clar paral·lel amb l'exhumat en el jaciment de Les Pèrgoles de Premià de Dalt.

També aparegueren fonaments de paret en pedra lligades amb morter, el rastre d'una cornisa de pedra picada, estucs, etc.

Es trobà molta ceràmica ibèrica, grisa de tipus emporità, àmfores dels tipus Pascual 1 i Dressel 2-4, Dressel 20 o 25, TS africana D i altres materials, com ara un fragment de *dolium* amb la marca L. AEMIL. LXXXIXSXXXV; un anell de coure decorat amb ratlles gravades que formaven una composició abstracta i estrelles alternades; una romana de bronze de 26 cm. de llarg, amb barra travessera de secció quadrada que té gravades a cada cara senyals diferents per a mesurar amb diferents equivalències, que conserva en un dels seus extrems un anell per a subjectar i el pes, de bronze, que representa una cara humana amb cabellera de rínxols, mesurant tot plegat 6 cm. de llarg per 4 d'ample; 3 *dolia* sencers *in situ*; dos vasos a torn, sencers, en una tomba, sobre dues pedres, a banda i banda del mort; una cullereta d'òs; una llantieta (del tipus Deneauve VII A) amb la marca C. CLO SVC.; una campaneta de bronze de 5 cm. de diàmetre i 6 d'alçada; un fragment de capitell; una fulla de destrat en ferro; *tesselae* de marbre; un ham de bronze; una placa hexagonal en bronze amb buidat al centre; una sivellade cinturó en bronze, de 4 per 4 cm; una segona sivella de 5 per 3,5 cm. representant dos dofins (?) i decoració espigada, etc.

Es cita també la troballa d'una sitja de 1,75 mts. de fondària, 1,20 mts. de diàmetre intern i 0,85 mts. de diàmetre de boca, que contenia *tegulae*, *imbrices* i vasos fets al torn de ceràmica grollera (de cuina?).

No es va poder fer cap intervenció arqueològica fins a la dècada de 1980, en que s'efectuà una delimitació del jaciment (Marquès 1987) i un seguiment de màquines (Vicente 1988; Vicente 1993, 160), descobrint-se noves evidències de dipòsits d' *opus signinum* i força material ceràmic, datable sobretot en època imperial (ss. I-IV d.C.). En tractar-se bé de seguiments de màquines bé de sondejos, allò evidenciat té un valor relatiu arqueològicament parlant. No es va excavar la zona en extensió, com hagués estat desitjable.

Actualment la zona de la Rajoleria Robert es troba totalment urbanitzada. En construir la piscina municipal en els terrenys que hi ha entre el Torrent del Porxo i la carretera Vilassar de Mar-Argentona (B-502) calgué fer dues intervencions (1998 i 2001). La primera d'elles (1998) donà com a resultat la constatació de 63 enterraments (52 individus, que es divideixen en 18 subadults, 33 adults i 1 indeterminat) en fossa, en *tegulae* a doble vessant, en caixa de *tegulae* (algunes amb taüt), fossa amb coberta de *tegulae* i en àmfora (infantils), datables en època tardorromana (segles IV-V d.C.).

³ Que sumades a les documentades en les intervencions de 1998 i 2000 (veure *infra*) s'apropen ja a les 160/170.

La segona intervenció (2001) donà com a resultat la constatació de 42 tombes més. En aquests treballs, a més de les tipologies d'enterrament documentades, s'evidenciaren dos tipus nous: en caixa de *tegulae* de secció quadrangular amb cobriment de teula plana (colmatat en alguns casos amb picadís de pedra, fragments de *tegulae* i morter de calç), i en caixa d'obra, amb petits fragments de *tegulae*, pedres i morter de calç, i amb coberta del mateix tipus. Com en la campanya anterior, la datació d'aquestes estructures és en els segles IV-V d.C. En total s'han documentat 105 nous enterraments en ambdues campanyes, que cal sumar als coneguts amb anterioritat. En aquest lloc s'esmenta també la troballa de diversos materials dins d'una sitja (potser fons de cabana?), consistents en un vas de terrissa fet a mà omplert de carbó i una destal plana de bronze de 10,8 cm. de llarg i 245 grs. de pes dins del vas, acompanyada de quatre pedres. La urna era envoltada de carbó. Sembla que també es recuperà una petita lamineta de sílex, no sabem si dins o fora del vas. Tot plegat seria datable en l'Edat del Bronze, segons tots els indicis, sense cap relació amb les restes romanes.

ANÒNIM, 1915-20; RIBAS, 1926, 635; SERRA RÀFOLS, 1928, 46; RIBAS, 1932; RIBAS, 1933, 316; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 228; ANÒNIM, 1948b, 108-109; RIBAS, 1948; RIBAS, 1952, 81-82,97; GUARDIOLA, 1955, 15-17,26-31, fig.7; GUARDIOLA, 1956; RIBAS, 1964, 158,181,184; RIBAS, 1975, 67-68,71; GORGES, 1979, B-135; PREVOSTI, 1981b, 173-178, fig.49 (2-9), 50 (1); SANMARTÍ, 1986, 775-776; MARQUÈS, 1987; VICENTE, 1988; COLL-CAZORLA, 1992, 6-8; VICENTE, 1993; GÓMEZ-PÉREZ-REVILLA, 1994, 244; RIBAS, 1995, 60-61; OLESTI, 1995, 423; GURRERA, 2001a; GURRERA, 2001b; IPAC Maresme.

Rengle, El (Mataró)

X: 452000/ Y: 596950

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):VIL ? Baix imperi (?):VIL ?

Elements: MOS NEC SIG ?

A la zona urbana de Mataró, en l'àrea compresa entre la N-II i la via del Tren de la Costa i la Riera d'Argentona, prop de la casa de pagès de Can Cuc de Baix, a 2 m. snm, s'hi van documentar restes romanes.

Ribas al seu arxiu (del 1926) localitza en aquest punt restes d'època romana que presenta a la seva obra del 1952 com una vil·la. Unes prospeccions actuals en aquesta zona i els seus voltants han localitzat materials romans, concentrats en el punt més pròxim al llit de la Riera d'Argentona.

La documentació que tenim ens parla de la presència de restes de paviment ordinari i de mosaics amb tesselles de marbre blanques i negres, juntament amb vestigis d'enterraments en tègula. Aquestes restes se'ns presenten acompanyades per àmfores, algunes molt senceres, ceràmica variada i dues monedes indeterminades.

Concloem, doncs, que ens trobem davant d'una possible vil·la d'època romana.

RIBAS, 1952, núm.97; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.143; S.A.M.M., 1977, núm.84; PREVOSTI, 1981b, núm.240; IPAC Maresme.

Repetidor de TV (Cabrera de Mar)

X: 448602.86/ Y: 597596.36

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Sobre el turó del Montcabrer, a la vora del repetidor de TV, dins del bosc, en una zona on hi ha pedres molt grans, es troben ceràmiques en superfície.

El lloc és ben bé a la carena, en una zona de bosc i pendents pronunciats, a uns 2750 m de distància del mar i aproximadament a uns 300 m s.n.m.

Hi he vist ceràmica ibèrica a torn i ceràmiques fetes a mà, que semblen prehistòriques, potser de l'edat del bronze.

Ricart, Can (Cabrera de Mar)

X: 449009.43/ Y: 598227.12

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/

El lloc en qüestió és davant de Can Ricart, sobre el turó dels Dos Pins, que s'aixeca al sud-oest de Burriac, entre la riera de Cabrera i el torrent del Castell. El terreny és bastant pendent, a 3100 m de distància del mar i a uns 200 m. s.n.m.

Josep Vinyals i Cortés m'informa que s'hi van excavar restes d'unes habitacions ibèriques, que no han estat publicades i de les quals s'ignora qualsevol detall. Cal, però, tenir constància d'aquestes altres restes d'habitable ibèric extramurs de Burriac, dins de l'àrea del turó dels Dos Pins.

Riera, Can (Premià de Dalt)

X: 445000/ Y: 595550

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -150/ -100; Cronologia final: -50/ 100

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU ? Augustià:ERU ?

El mas de Can Riera es troba situat per sota del poblat ibèric de la Cadira del Bisbe, al costat mateix del Torrent de Sant Antoni o Riera de Premià, en la part alta del municipi de Premià de Dalt.

En aquest lloc, i a causa dels treballs agrícoles, s'han trobat de manera casual quatre rodes de molí giratòries i diversos materials ceràmics: vora Lamb. 36 (campaniana A tardana), àmfora Dressel 1 (tipus DB), àmfora púnica ebusitana, àmfora romana bètica, àmfora laietana, àmfora ibèrica potser valenciana, àmfora ibèrica local, ceràmica grisa de tipus emporità, terrissa ibèrica comuna (a torn i a mà), dolium, doliolum i tegula.

Tenint en compte el tipus de materials exhumats, més el fet que no es troben gens rodats, això podria indicar-nos l'existència d'un assentament rural romano-republicà situat just per sota del poblat ibèric de la Cadira del Bisbe.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 181, fig.3 (9-12);

Riereta de Premià (Premià de Dalt)

X: 445655/ Y: 594840

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

La Riereta de Premià de Dalt es separa de la Riera de Premià a l'alçada de Can Verboom. En el seu curs s'ha constatat un escadusser lot de materials, presumiblement arrossegats des de més amunt, recollits en diverses èpoques, i que no impliquen per se l'existència de cap jaciment concret, doncs es van trobant al llarg del torrent. Totes les peces estan força rodades. Consisteixen en: un fragment de vora de gerreta i diversos trossos amorfs, un fragment de paret i nansa d'àmfora ibèrica i part del fons d'una escudella en ceràmica blava catalana.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 188.

Riudemeia, Can (Argentona)

X: 446986.6/ Y: 602320.79

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

Elements: NEC ? SIG

Prop de la masia de Can Riudemeia, que es troba a tocar del punt en què la riera de Pins passa a anomenar-se riera d'Òrrius, a 160 m s.n.m., s'hi ha assenyalat la presència de parets, paviments d'*opus signinum*, enterraments en tègules, pedres treballades, molta ceràmica romana (entre la qual hi ha ceràmica comuna i àmfora) i monedes de coure.

Aquestes restes poden atribuir-se a un establiment rural.

RIBAS, 1933, núm.34; RIBAS, 1952, 92; PREVOSTI, 1981b, 214-215; IPAC, Maresme.

Rocafonda (Mataró)

X: 454107.98/ Y: 600550.58

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):ERU

Elements: DIP SIG

Al marge est de la Carretera de Valldeix, prop de la Plaça del Pintor Cusacs de Mataró, a unes terres ermes a 85 m. snm, s'hi documenten restes d'època romana.

Les restes van ser localitzades pel restaurador de la S.A.M.M., J. Garrido. Poc després la mateixa S.A.M.M. ho excava i torna a cobrir les restes per la seva protecció.

En l'excavació es documenten restes d'un suposat *lacus* hi al tall fet al terreny per la construcció de la carretera s'hi localitza un paviment d'*opus signinum*, tallat per l'esmentada construcció.

Els materials, tan sols ceràmics, es limiten a Sigil·lata indeterminada.

Podríem parlar de l'existència d'un establiment rural, possiblement amb cronologia altimperial.

- S'ha de tenir en compte que la SAMM no documenta cap estrat netament romà en l'excavació, apareix barrejat amb ceràmica medieval.

IPAC Maresme.

Rodon de l'Hort, Can (Cabrera de Mar)

X: 449457.81/ Y: 597615.36

Època: 1

Períodes:ibèric: -1; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -350/ -300; Cronologia final: -220/ -180

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Preromana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric:NEC

A l'hort de Can Rodon, avui convertit en jardí i aparcament del restaurant, a llevant de la masia del mateix nom, i en el camp al nord d'aquest lloc, tot plegat entre el torrent de Sant Feliu i la riera de Cabrera, es troba la necròpoli.

La zona queda a uns 800 m de distància de l'*oppidum* de Burriac, en una zona de pendent suau, al costat de les rieres, a 2400 m de distància del mar i a uns 90 m s.n.m.

El 1881, el propietari de la finca, va descobrir les primeres tombes en anivellar uns terrenys, que va excavar, en diverses etapes, i va publicar el 1888 (Rubio de la Serna, 1888) precedit de diversos articles menors. Posteriorment encara hi obrí altres tombes. No va individualitzar els materials de les diverses tombes i en va acabar fent un dipòsit al Museu Arqueològic de Barcelona, on es troben actualment. Barberà (1968) en publicà un estudi, on calcula que devia haver obert unes deu tombes, corresponents al segle III a.C., tot i que amb algunes peces del segle IV a.C. Barberà (1969-70) també hi realitzà l'excavació de quatre tombes, que resultaren de cronologia aproximada a les ja conegudes. Com aquestes, eren excavades al subsòl, amb forma de sitja, d'al voltant d'un metre de diàmetre i uns 80 cm de fondària, i tenien dos forats al fons per mantenir dretes les dues àmfores que s'hi dipositaven. Una de les àmfores feia la funció d'urna cinerària, i al voltant s'hi trobaven les ofrenes, consistents en ceràmica, menjar i objectes personals del difunt, entre els quals algunes presentaven armament, per tractar-se d'un guerrer. Anaven tapades amb pedres i terra. Tot el material es troba al Museu Arqueològic de Barcelona. L'àrea de la necròpoli pot ser molt més extensa, que la de les poques tombes que se n'ha excavat.

BRUNET, 1885; RUBIÓ DE LA SERNA, 1888; SERRA RÀFOLS, 1928, 52-53; BARBERÀ, 1968; BARBERÀ, 1969-70; SANMARTÍ, 1986; IPAC, Maresme.

Roldós, Can (Cabriels)

X: 448360.561/ Y: 596935.326

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):CER Baix imperi (?):ERU

En aquest turó proper al Montcabrer l'any 1955, en efectuar uns treballs en el camp, hom s'adonà de la presència d'una sitja. En el seu interior aparegueren restes de ceràmica romana: unes 20 *tegulae*, 4 o 5 *imbrices*, 3 àmfores (de les quals no s'especifica la tipologia), un *dolium* i vasos més petits, tot molt fragmentat.

Amb les poques dades que disposem resulta difícil aportar conclusions cronoculturals mitjanament vàlides. Tan sols suposar que, atesos els materials, podria tractar-se d'un abocament efectuat en l'etapa romano-republicana, l'època augustea o poc més enllà, però sense cap tipus de seguretat al respecte.

VENTURA, 1956, 83; OLESTI, 1995, 431. IPAC, Maresme;

Romanís, Els (Premià de Dalt)

X: 444362.12/ Y: 595422.98

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER República:CER Flavi:CER

s. II d.C:CER

En una pineda situada al final del camí que surt de l'extrem del carrer Hipólito Lázaro (a 50 m d'aquest) hi ha un petit abocador de deixalles i runes. Entre els pilots de runa, hom hi va poder recollir diversos materials ceràmics durant unes prospeccions efectuades l'any 1986⁴.

Aquest material consta de fragments de ceràmica de vernís negre (una amb forma Lamboglia 6), TS Africana A, àmfora i ceràmica ibèriques, àmfora i ceràmica comuna romanes i materials constructius (tovots i *opus signinum*). L'origen d'aquests materials és incert, però tot sembla indicar que prové d'uns forats de furtius excavats al costat. En una d'aquestes rases hi havia les restes de dos murs de 40 cm de gruix orientats, un de sud-est a nord-oest i l'altre, transversal, se li adossava. De tota manera, la seva relació amb els materials referenciats no està clara (semblen modernes i no es troba cap material arqueològic associat), i podria tractar-se de l'abocament fet per un clandestí, que es despenia d'allò que no l'interessava.

⁴ Material recollit per R. Coll, J. Llanas i J. Gómez.

És difícil interpretar correctament el jaciment per les poques dades que ens ofereix, però tot sembla indicar que podríem tenir un establiment rural d'època romana, per la presència de materials tardorrepublicans i ibèrics finals, probablement dels segle I aC, i TS Africana A, que ens porta fins el segle II dC.

COLL, 1990; IPAC Maresme.

Ronda Josep Tarradellas (entre Carrers Victòria i Jaume I) (Mataró)

X: 451813.84/ Y: 598716.23

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

Entre Can Palauet i el Camí del Mig, a l'actual Ronda Exterior (Ronda Tarradellas) entre els Carrers Victòria i Jaume I, al casc urbà de Mataró, a 50 m. s.n.m. al vessant esquerre de la Riera d'Argentona, a 100 m. de la riba del riu, tenim notificades restes d'època romana.

Ribas, el 1952, ens parla de les restes d'una vil·la romana, recollida posteriorment per Estrada el 1969 i S.A.M.M. el 1977.

No tenim cap tipus de descripció de les restes esmentades per part d'aquests autors ni tampoc cap altra informació que ens pugui verificar la seva existència i, si és així, la seva cronologia.

RIBAS, 1952, núm.49; PREVOSTI, 1981b, 320; IPAC Maresme.

Ronda Mistral (Premià de Dalt)

X: 446170/ Y: 594999

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -40; Cronologia final: 150/ 225

Tipologia principal: SIT. Tipologia per èpoques: Romana:SIT

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:SIT Augustià:SIT Juli-Claudi:SIT Flavi:SIT s. II d.C:SIT :SIT

Elements: ABO

La urbanització del Jardí Park és a la part meridional del terme de Premià de Dalt, molt a prop de la carretera Premià de Mar-Vilassar de Dalt (BV-5023), per damunt de la carretera d'Enllaç i just per sota de l'autopista C-32, en el carrer anomenat Ronda Mistral.

En el transcurs del mes de desembre de l'any 1988 es van començar unes obres a la urbanització Jardí Park. Les tasques de construcció consistiren en fer uns rebaixos de terra per així realitzar la cimentació de sis cases unifamiliars aïllades, situades en la Travessera Ronda Mistral, núms. 7, 9, 11, 13, 15 i 17. Tot realitzant aquests rebaixos amb la màquina excavadora van quedar al descobert part d'unes sitges i d'un abocador. Sembla ser que les obres d'edificació van destruir algunes estructures més, cap d'elles però estrictament d'edificació, doncs no s'observaren ni en el terreny ni allà on s'abocaren les terres cap resta constructiva significativa. En total s'excavaren sis sitges, un abocador i es realitzaren tres sondejos.

Posteriorment (maig de 1989), avisats per la mateixa empresa constructora, es realitzà un seguiment de màquines en les parcel·les núms. 19 i 21 de la Ronda Mistral, que tingueren un resultat negatiu.

Atesa l'absència d'estructures constructives en el jaciment, més el fet que ens trobem a prop d'una de les vil·les romanes importants de la zona, com és el conjunt Santa Anna-Can Nolla, vam sospitar des del primer moment de l'excavació que erem davant d'una zona d'abocadors que necessàriament havia de dependre d'un establiment de certa rellevància, com podia ser el de Santa Anna-Can Nolla. D'altra banda, la relació d'aquests materials amb els de l'abocador del Sot del Pi és evident, sobretot a nivell cronològic i tipològic.

Un altre problema és el de la cronologia de les diverses sitges i altres zones usades com abocador. Pel que fa a les sitges, notem al primer cop d'ull que hi ha unes certes diferències cronològiques: així, en la sitja 1 predomina un tipus de material d'època fonamentalment romà republicana, amb molta terrissa ibèrica, àmfora vinària itàlica del tipus Dr. 1, ceràmica ibèrica d'engalba blanca, ceràmica amb pintura blanca (un exemplar) o fins i tot un fragment de dolium estampillat en cartella ante coctura amb la paraula LAURKO en grafia ibèrica. Tot i això, no manquen elements de datació més moderns, com ara la TS itàlica o fins i tot un fragment de TS africana A, malauradament indeterminable. Tot plegat ens portaria cap a finals del s. I d.C. o poc després (90-125/150 d.C.), malgrat haver de reconèixer que majoritàriament el material analitzat és clarament anterior.

Pel que fa a les altres sitges, l'abocador (Q. 2) i els diferents sondejos (Q. 1, Q. 3 i Q. 4), notem que la presència de materials republicans és menor, encara que no inexistent, i que els elements de datació ante quem (TS africana A, terrissa comuna romana africana, llànties, etc.), ens condueixen vers la segona meitat del s. II d.C. (150-200 d.C.): és el cas dels nombrosos exemplars de plat-tapadora del tipus Hayes 196 o les també nombroses cassoles Lamb. 10A/Hayes 23B en terrissa comuna africana. Pel que fa a la TS africana A, notem la presència d'exemplars relativament antics dins d'aquesta producció, com són les Salomonson A9a o la Lamb. 4/36a. Però també trobem moltes formes que són clarament més tardanes, com ara les Lamb. 3a, 3b2, 3c1, 3/8, 9b, que majoritàriament ens porten cap a la segona meitat del s. II d.C. (150-200 d.C.). Algunes, com les Hayes 31 o Lamb. 3b1, fins i tot podrien pertànyer als inicis de la centúria següent, és a dir, el s. III d.C.

El motiu d'haver-se llençat totes aquestes deixalles en els abocadors el desconeixem amb seguretat, encara que pot postular-se la hipòtesi d'una remodelació en la casa atès el gran volum de material constructiu exhumat: a banda de les tegulae i imbrices, que trobem arreu, cal tenir en compte el fragment d'opus signinum fet de terrissa ibèrica i àmfora itàlica de la sitja 1, el fragment de llar de foc amb àmfora itàlica com a refractari de la mateixa sitja, els rajols de la sitja 3, etc. Tenint en compte la cronologia establerta, aquesta remodelació podria haver tingut lloc en algun moment indeterminat de la segona meitat del s. II d.C., o fins i tot a principis del III d.C. (per la crisi del període?),

i hauria afectat elements constructius molt anteriors si tenim en compte la cronologia de molts dels materials.

No voldriem cloure aquesta anàlisi global sense fer alguns comentaris sobre els materials extrets. En primer lloc, destaca la nombrosa presència de terrissa ibèrica, que en general pot datar-se en els segles II-I a.C., tot i que hi ha alguna peça com ara el fragment de vora i paret de bol umbilicat del Q. 2 (malauradament superficial) que podria ser fins i tot anterior atès que és una forma ceràmica que amb prou feines arriba al segle II a.C.

Pel que fa a la terrissa de vernís negre, les peces recuperades són en general escasses i sovint tardanes (Campaniana A tardana, produccions calenes). Són també de destacar les nombroses imitacions de terrisses de vernís negre detectades, algunes d'elles clarament indígenes. També la TS itàlica és imitada en ceràmica ibèrica, a voltes amb tonalitats fosques (gust arcaïtzant?).

La TS itàlica és relativament més abundant que la resta de produccions de vaixel·la de taula (exceptuant potser la TS Africana A en alguns sectors). Cal destacar que entre els exemplars estudiats n'hi ha alguns de decorats.

Sembla clar que el moment republicà és pròsper, doncs la nombrosa presència d'àmfora itàlica del tipus Dr. 1, evidentment importada, així ho demostra. No manquen tampoc les imitacions locals d'aquest tipus (v. gr., en el Q.2 o en la sitja 5), tal i com ha estat evidenciat al Maresme en nombroses ocasions. Altres tipus d'àmfora, com les procedents de la Bètica, Nord d'Àfrica, Eivissa o Massàlia (sitja 1, un exemplar), atès que majoritàriament es tracta de fragments sense forma resulta difícil d'establir una cronologia acurada.

Queda clar que el tipus amfòric que domina absolutament és el local, representat per les del tipus Pascual 1, de les quals hi ha un exemplar amb la marca M. PORC, abundantment testimoniada a la Laietània. També, és clar, es detecten produccions locals més rares, com ara la Dr. 28 del Q. 2. De tota manera, i pel que fa al darrer terç del s. I a.C. i a tot el s. I d.C., el vi és el producte majoritàriament elaborat si ens atenim als tipus amfòrics evidenciats.

Altres activitats econòmiques com el conreu dels cereals resta demostrat amb la presència de restes de fulles de falç (Q. 2 i sitja 1), mentre que la cacera ho és amb la fauna salvatge (*Sus scrofa*, per exemple). Les relacions amb la mar resten paleses amb moltes petxines clarament consumides, sobretot del tipus *Glycimeris glycimeris*, encara que ignorem si hi existiren activitats pesqueres atès que no s'han testimoniats altres materials com ara hams o espines de peix. La ramaderia també es troba ben evidenciada, amb la presència d'ovicaprí, bòvid, porcí o fins i tot gallinàcia. També, naturalment, s'ha documentat la presència del gos domèstic (*Canis familiaris*). La malacologia terrestre, també abundant, és potser indicativa de recol·lecció i consum.

Els elements de luxe es troben gairebé totalment absents. El material majoritari, la ceràmica, és totalment funcional, evidenciant-se molta terrissa comuna i de cuina, de vegades imitant tipus importats, cas de la forma Hayes 197 (Q. 1) o de la forma Atlante, tav. CVIII 1 o 2 (Q. 2). Només alguns vidres i el rhyton de la sitja 1, potser de procedència siciliota i amb una cronologia republicana, sobresurt quelcom de la tònica general.

COLL-MONTLLÓ-CAZORLA, 1993; COLL-CAZORLA, 1996.

Rontonda Carretera Premià de Mar - Vilassar de Dalt (Premià de Dalt)

X: 446640/ Y: 594950

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

Amb motiu de la construcció d'una rotonda a la carretera BV-5023 que comunica els pobles de Premià de Mar amb Vilassar de Dalt a l'any 1998 s'hi efectuaren uns treballs de seguiment de l'obra per tal de determinar la presència de restes arqueològiques. La rotonda es troba situada entre els dos termes municipals, a la confluència amb l'enllaç a l'autopista C-32 i l'accés a un supermercat i a la Illa Fantasia. La ubicació en l'àrea d'una antiga riera no creava massa expectatives de troballes, però la proximitat amb els jaciments de la vil·la de Santa Anna-can Nolla (Vilassar de Dalt/Premià de Dalt), de l'abocador del Sot del Pi (Premià de Dalt), entre d'altres relacionats, n'aconsellaven el seguiment.

En un nivell de sorres de riera a 40 cm de la superfície, es recuperaren alguns materials arqueològics força rodats: àmfora romana itàlica, terrissa comuna ibèrica, ceràmica comuna romana de producció local, àmfora romana local, *tegula* (o rajol?) i un possible fragment d'*opus signinum*.

Aquest material ens aporta molt poca informació històrica de l'indret i la cronologia del conjunt també és molt àmplia (època iberoromana). Malgrat tot, creiem que és relacionable amb l'establiment de Santa Anna-Can Nolla, molt proper.

COLL-CARMONA, 1998; COLL, 2000.

Sala, Can (Cabrera de Mar)

X: 449533.8/ Y: 597394.98

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

Al sud del poble de Cabrera, dins de la urbanització Domènech, a l'antic Can Sala, s'havien trobat restes antigues. El lloc és a la riba dreta de la riera de Cabrera, en una zona de pendents suaus, a uns 2080 m de distància del mar i a 80 m s.n.m.

Prevosti descrivia la troballa de ceràmica ibèrica i romana, així com una modeda d'Iluro, segons informació facilitada per Ribas. Ara la zona està perfectament

urbanitzada i no es pot prospectar. Ara bé, tot fa pensar que es tracta de la continuació de la zona arqueològica de Can Benet, Can Mateu i Ca l'Arnau. Si mai s'hi remenen terres, caldria vigilar-ho.

PREVOSTI, 1981b, núm.186; IPAC, Maresme.

Salomó, Can (Premià de Mar)

X: 446179.19/ Y: 593842.08

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

Elements: ABO ?

Els terrenys de Can Salomó, que pertanyen a una antiga casa pairal, es troben situats en la part central del municipi de Premià de Mar, delimitats per la Riera de Premià i el futur Passatge Domènech i Montaner per una banda, i de Montserrat i Enric Granados per una altra .

Trobada inicial de materials romans en superfície en uns marges d'una camps que donen al carrer d'Enric Granados davant de Can Salomó⁵. Es van recollir fragments força rodats de ceràmica comuna i d'àmfora ibèrica i romana, que actualment es troben dipositats al Museu Municipal de Premià de Mar. És difícil establir l'entitat del jaciment i la seva cronologia però es podria tractar de materials provinents d'algun jaciment de més amunt aportats per les rierades, la datació dels quals seria dels segles I aC a I dC.

Hi hagué obres d'urbanització de la finca de Can Salomó, durant els mesos de maig-juny de 2001, en les quals es va fer un seguiment de màquines. Els treballs d'excavació de l'obra finalitzaven entorn dels 3 mts. de fondària en quatre sectors que nosaltres hem anomenat "rases" (fig. 2), destinades a un pis subterrani d'aparcament. En les tres primeres (rases núms. 1, 2 i 3) s'hi construiran cases unifamiliars; en la darrera (rasa núm. 4), pisos. Aviat ens vam poder adonar de l'homogeneïtat dels terrenys i de que totes les restes arqueològiques eren, com suposàvem des d'un principi, arrossegades. Així vam considerar inútil diferenciar les troballes d'una rasa de les de l'altre, més si tenim en compte l'alt percentatge d'atzar que hi ha en les troballes que es duen a terme efectuant seguiments de màquines, i les diferents UE s'han tractat globalment.

La UE-1001 correspon als antics nivells de conreu dels camps de Can Salomó, avui en desús.

Es tracta d'un estrat compostat de terra i sauló, de tonalitat agrisada. Només es detecta parcialment, i no a tot arreu. Té uns 20-30 cm. de potència mitja. Els materials que conté, essencialment contemporanis, no han estat recollits.

La UE-1002 és el típic nivell de torrenteres, amb deposicions successives ben evidents, que solen contenir abundants còdols, algunes pedres i quelcom de material arqueològic arrossegat. La sorra es troba força neta en general. S'hi troben algunes bossades d'argila,

⁵ La recollida de materials va anar a càrrec de P. Casasola

escasses fins al metre i mig de potència des de la superfície; més abundants a partir d'aquesta alçada. És de color beix a marró clar en general; més vermellós si hi ha presència d'òxid fèrric. Així, doncs,

la UE-1002 és un estrat producte de la intensa sedimentació del lloc (no oblidem que ens trobem al costat mateix de la Riera de Premià). Així, doncs, els materials recuperats no es troben *in situ*, sinó que han estat tan aportats com la mateixa sorra per causes naturals, fonamentalment de caràcter hídic (avingudes d'aigua, tant normals com torrencials): de fet en els talls podien observar-se, com és habitual en aquesta zona, les diferents aportacions de sorra, sovint de gra mitjà-petit, separades per fins estrats de sorra de gra gruixut i àdhuc pedretes, clar indicatiu d'una rierada.

La UE-1003 és un estrat argilenc que apareix entre 1,5 i 3 mts. de fondària des de la superfície del terreny, segons si ens allunyem de la Riera de Premià (on apareix més amunt) o ens hi apropem (apareix a major fondària). El material arqueològic que s'hi troba és escàs i rodat. En les rases 1, 2 i 3 té una certa potència (que no es pot mesurar, doncs l'excavació finalitza abans d'arribar al seu final), però en la rasa 4 només forma paquets sedimentaris aportats, possiblement per les mateixes torrenteres, dels que s'ha recuperat la major part de les restes arqueològiques d'aquesta UE. La relativa abundància de material constructiu (*tegulae*, *imbrices*, totxo, o fins i tot fragments de *caementa*) ens permet suposar quelcom més amunt la presència d'un assentament, tal vegada un abocador. Tenint en compte que les zones més enlairades es troben actualment edificades, serà difícil ara per ara resoldre aquesta qüestió.

A banda de la troballa d'una vora i paret d'urna pertanyent a l'edat del bronze, el material documentat pertany *grosso modo* al període ibèric final i als dos primers segles de l'imperi.

La ceràmica d'arrel ibèrica de la UE-1002 es troba representada per una vora de gerra, per una nansa trífida igualment pertanyent a una gerra i per altres fragments menys significatius, com ara un arrencament de nansa i paret pertanyent a una gerra i 68 fragments amorfs. Cronològicament són poc definits, i tant podrien pertànyer als segles IV-III a.C.⁶ com a períodes posteriors. Les mateixes consideracions podem fer pel que fa a la terrissa ibèrica feta a mà, representada per una vora de gran tenalla, un fons pertanyent a un atuell similar, una nansa i sis fragments sense forma.

La TS gàl·lica es troba representada per un únic fragment de paret, potser pertanyent a un bol Drag. 29. Com a decoració externa s'observa un lleó anant cap a l'esquerra, que es troba damunt del que semblen motius vegetals. Aquesta peça seria datable cap a la meitat del s. I d.C.

La presència d'àmfora romana itàlica del tipus DB seria indicativa d'una cronologia romano-republicana (ss. II-I a.C.), com també un altre fragment de paret igualment d'àmfora itàlica. L'àmfora d'elaboració laietana, representada per quatre peces, seria quelcom posterior en el temps, podent arribar fins a les acaballes del segle I d.C. si tenim en compte que es tracta de fragments sense forma.

Igualment hi ha presència de ceràmiques comunes romanes, concretament sis fragments de paret.

Les ceràmiques romanes de cuina documentades són d'elaboració local. Pertanyen a la típica olla Vegas 1, amb o sense nanses, quan no es tracta de simples fragments de paret, com els dos evidenciats. El seu espectre cronològic és molt ampli, per la qual cosa no ens ajuden a precisar la datació. Tampoc ho fa un únic fragment de paret de *dolium*.

Uns fragments d'escòria de ferro, cronològicament indeterminats, també han estat recuperats en aquest estrat.

⁶ Tal i com s'evidencia en el proper poblat de la Cadira del Bisbe de Premià de Dalt.

L'heterogeneïtat cronològica de l'estrat resta confirmada per la presència de ceràmica vidrada, amb dos fragments, un de plat i l'altre amorf .

Completen el lot d'aquest estrat diversos materials constructius romans, com ara tres fragments de *tegulae* amb llavi , 19 més de *tegulae* planes i cinc fragments d'*imbrices*, tots ells força rodats.

La valoració que podem fer de tots els materials recuperats en aquest estrat és escassa, ja que com hem pogut veure hi ha des d'elements de l'edat del bronze fins a èpoques molt més recents. Com és habitual predominen les terrisses pertanyents al període ibèric final o romano-republicà (tot i que no pot descartar-se alguna peça de l'ibèric ple), etapa on preval en aquesta zona un poblament de tipus dispers i que per tant resulta lògic documentar-ne testimonis ací i allà. No cal repetir que l'atzar ha influït força en la parcialitat de la documentació arqueològica recuperada.

La UE-1003, un estrat que conté igualment material arqueològic arrossegat només que en paquets sedimentaris d'argila (deposició secundària) com ja hem comentat, ens aporta alguns materials que no trobem en la UE-1002, com ara un fragment de paret d'àmfora púnica centremediterrània o dos fragments d'àmfora púnica de producció ebusitana, un d'ells amb els típics acanalats horitzontals d'aquesta producció. En tractar-se de peces sense forma, el seu espectre cronològic és necessàriament ampli.

La terrissa ibèrica es troba menys representada que en la UE-1002, essent bàsicament una vora de tenalla de tipologia tardana i una possible nansa d'àmfora, molt rodada, a més de 18 fragments sense forma . De ceràmica ibèrica feta a mà, també molt escassa, hi ha una vora entrant d'olla i un fragment sense forma.

Materials cronològicament posteriors són un minúscol fragment de paret d'un vas en TS gèl·lica, amb la representació d'una magrana, així com dos fragments de paret pertanyents a un mateix vas, també indeterminat, en terrissa africana de cuina. La peça gèl·lica és datable cap a la meitat del s. I d.C., mentre que la terrissa africana és normal datar-la des de finals del s. I d.C. (època flàvia) en endavant⁷.

L'àmfora romana d'aquest estrat, tota de producció local, tampoc aporta cronològicament elements decisius. Es tracta d'un fragment molt rodat de paret amb arrencament de nansa al que no pot atribuir-se la seva pertinença formal, i cinc fragments amorfs.

Com en l'estrat anterior, també trobem un únic fragment de paret de *dolium*.

En aquest estrat destaca sobretot el material constructiu, amb vuit fragments de *tegulae* amb llavi, i molts més de *tegulae* planes que foren deixats *in situ*. També s'evidencià la presència de dos *imbrices*, dos maons, i fins i tot quatre fragments d'*opus caementicium*: un d'ells presenta una de les seves cares aplanada, i possiblement es tracta de la preparació d'un estucat. Tot aquest lot, a diferència del material constructiu de la UE-1002, no es troba gens rodat, la qual cosa ens permet suposar l'existència d'un establiment quelcom més amunt, tal vegada un abocador, tot plegat amb una cronologia àmplia que aniria des de finals del s. I a.C. fins a finals de la centúria següent o quelcom més enllà.

La valoració històrica global que pot fer-se d'aquest jaciment és escassa. Amb tot volem insistir en destacar novament la presència d'elements prehistòrics com el fragment d'urna de l'edat del bronze al·ludit, i la possible presència d'un assentament

⁷ Tot i que hi ha autors que situen l'arribada de les primeres produccions de ceràmica africana ja en època d'August, els nostres dos fragments sense forma no ens permeten afinar res cronològicament parlant, per la qual cosa ens estimem ser prudents en aquest sentit i aplicar-los-hi una cronologia molt més estandaritzada.

rural romà en les proximitats, tal i com ens indiquen els materials arqueològics recuperats en la UE-1003.

COLL, 2001; OLESTI, 1995, 414; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 191;
COLL, 2001b; IPAC Maresme.

Sans, Can (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 458170.47/ Y: 600842.5

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Juli-Claudi:VIL

Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: DIP FOR ? MOS SIG TER TOR

Sota la casa construïda a l'avinguda de Can Sans, 7, a l'oest de la riera de Llavaneres i a uns 25 m s.n.m., hi tenim documentades restes d'un jaciment en una superfície de quaranta per vint-i-cinc metres , tot i que devien comprendre una zona més amplia assenyalada per material dispers..

Conegut des de finals dels anys vint a través de diferents troballes, el jaciment fou excavat per Ribas el 1948, i els anys 80 s'efecturen prospeccions a les zones circumdants.

Comptem amb un conjunt format per unes quinze habitacions i un pati central travessat per una conducció d'aigua.

Aquesta conducció, que va poder-se seguir al llarg de 2 quilòmetres , estava construïda en obra de maçoneria segurament revestida d'*opus signinum* i coberta amb lloses de pedra.

A l'oest de la conducció hi ha la majoria de dependències documentades:

Es tracta de dues habitacions comunicades entre si i pavimentades amb *opus signinum*, una de les quals tenia una absis sobreposat en forma de ferradura. Al sud d'aquesta sala, es conservava l'angle d'un dipòsit o piscina; al nord, dues pilastres de maons a banda i banda d'un estret passadís o canal. Al seu nord, ha havia una sala gran amb un dipòsit rectangular enmig (de 3'5 x 1'25 m), el fons del qual feia pendent envers el centre, on hi havia una cavitat semiesfèrica. A la seva vora van aparèixer una de les dues pedres de premsa localitzades al jaciment i també dues dòlies. A l'angle nord-est d'aquesta gran sala, s'hi conservava un fragment d'*opus signinum* que devia pavimentar tota l'estança; un sector del paviment estava bombat i tenia sis forats quadrangulars. Sota seu van aparèixer capes amb materials diversos entre els quals convé ara ressaltar desferres de ceràmica, ferro os i escòria, cendra i carbó vegetal. Aquest paviment bombat va ser interpretat com a forn.

Al costat de la sala de l'absis en forma de ferradura n'hi havia una altra de 3'9 per 2'5 m, amb hipocaust, i amb una piscina semicircular al seu extrem septentrional, col.locada

a un nivell més elevat, que devia correspondre al nivell del terra de l'habitació. El nivell inferior, sobre el qual descansaven 24 *suspensurae*, estava recobert d'*opus signinum* i estava a la mateixa alçada que l'habitació de l'absis de ferradura. A un mig metre sota seu hi havia un altre paviment d'una construcció anterior. Entre altres materials, s'hi van trobar tres fragments de mosaic de marbre blanc, que devien correspondre a la pavimentació de la part superior de la cambra.

A l'angle sud de les excavacions hi ha l'inici de dues piscines o dipòsits.

A tocar de la canal, en aquest mateix sector oest, hi havia una petita habitació amb una construcció en forma de caixa rectangular de 0'85 x 1'6 m folrada de teules. Al seu nord hi havia una habitació amb paviment d'*opus signinum* al qual falta la superfície més o menys circular, situada al costat de la construcció de teules.

A la zona est de la canal s'observaven diverses habitacions i una paret sobreposada, en part, a una altra.

El conjunt de material ceràmic trobat a l'excavació (parcialment dipositat al Museu de Mataró) el constitueix: ceràmica campaniana, TS sud-gàl·lica, hispànica, africana A, africana D i indeterminada, dues llànties i ceràmica comuna. També cal dir que, en prospeccions efectuades al sud del jaciment, es va recollir material en superfície, entre el que destaca: la ceràmica ibèrica, TS sudgàl·lica, TS africana A, àmfora itàlica, tarraconesa i de procedència indeterminada. En unes altres prospeccions al nord de l'excavació es va trobar en superfície ceràmica ibèrica i àmfora tarraconesa.

L'excavació també va proporcionar altres materials com: sis fragments de mosaic amb teselles blanques negres i vermelles o blanques i negres; objectes de bronze (un anell, un didal, un platet), de ferro i d'os; escòria de ferro, fragments de vidre i una pedra i un pes d'un molí d'oli. També es compta amb una moneda de Pirrus, rei d'Epir del s.III aC, sense que se sàpiga del cert si fou trobada a Can Sans o al jaciment veí de Sant Pere.

Aquests materials indiquen la possible existència d'un jaciment en època ibèrica, al mateix emplaçament de les estructures descrites o a seu entorn immediat, i testimonien un jaciment romà que va viure des de l'època republicana fins al Baix Imperi. L'existència de paviments i parets sobreposats mostren com, al llarg d'aquest temps, s'efectuaren diverses reformes a les habitacions.

El jaciment correspon a una vil·la. Les estructures de l'oest de l'excavació, moltes de les quals tenen un clar caràcter industrial o d'emmagatzematge, són atribuïbles a la part rústica d'aquesta vil·la. En algun moment indeterminat, són objecte d'una reforma que comporta la construcció d'unes termes - com mostra el nivell més elevat de paviment de la sala amb hipocaust i el fet que a sota s'hi trobés un altre paviment - i, per tant, l'aprofitament d'àmbits d'aquest sector per a les funcions residencials de la vil·la. Els fragments de mosaics són l'altre testimoni de l'existència d'una part residencial amb cert luxe.

RIBAS, 1928; AMORÓS, 1936; RIBAS, 1949; MARTÍNEZ, 1949, 5; RIBAS, 1952, 67-69, núm.68; BALIL, 1963, 221-228; BARRAL, 1978, núm.128-129; GORGES, 1979, B-104; PUJOL, 1980; PREVOSTI, 1981b, 504-512; NOÉ, 1985; SANMARTÍ, 1986, 410; OLESTI, 1995, 479-480; IPAC Maresme.

Sant Bartomeu de Cabanyes (Orrius)

X: 445325/ Y: 601611

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/

Sant Bartomeu de Cabanyes és una ermita pre-romànica situada al coll de Sant Bartomeu, de 360 m d'alçada, que suposa el llinar entre les comarques del Vallès i del Maresme. En aquest cas, la capella es troba dins el terme municipal d'Òrrius.

M. Ribas dóna aquest temple cristià com a exemple de capelles construïdes o fundades sobre edificacions més antigues que es poden remuntar fins i tot a la prehistòria (RIBAS 1975, 120); el mateix autor, en una publicació anterior, quan parla del poblat ibèric del Turó Gros de Séllecs, indica la presència d'una "sèrie de parets i habitacions" que continuen fins a Sant Bartomeu. També indica que entre aquest lloc i la Cova d'En Nadal (?), i a més, restes de parets i habitacions i ceràmica ibèrica i de vernís negre (RIBAS 1952, 48).

No podem determinar amb exactitud l'entitat d'aquestes notícies. No creiem però que el poblat s'estenguí fins aquest punt però sí que seria possible pensar en algun tipus d'establiment ibèric o bé romà republicà a la zona pel caràcter estratègic del coll.

RIBAS, 1952, 48; RIBAS, 1975, 120; PREVOSTI, 1981b, 213-214.

Sant Crist de Vilassar, EI (Vilassar de Dalt)

X: 447467.91/ Y: 595307.173

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):NEC Baix imperi (?):NEC

Elements: SIG ?

Jaciment situat al costat de muntanya del Camí del Mig, a uns 55 msnm, i al costat de la Riera de Vilassar, en un indret anomenat El Sant Crist, molt proper a del Molí.

Notícies arqueològiques hi situen una vil·la romana amb sepultures d'incineració i sitges d'enterrament al voltant (RIBAS 1952). A l'arxiu del mateix M. Ribas, M. Prevosti recull una nota en que s'afirma haver trobat material arqueològic en superfície (ceràmica comuna romana, àmfora, *dolia*), enterraments de *tegulae*, un enterrament en urna cinerària feta a mà i un tros de paviment *d'opus signinum* (PREVOSTI 1981B, 133).

Es fa difícil una interpretació del jaciment amb unes dades tan fragmentàries i per l'ambigüitat dels elements descrits, però sembla ser que ens trobem de nou amb una àrea d'enterraments al costat de la Via Augusta.

RIBAS, 1952, 92; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm. 171; PREVOSTI, 1981b, 133; OLESTI, 1995, 426; IPAC Maresme.

Sant Jaume de Traià (Argentona)

X: 451397.57/ Y: 600460.98

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):VIL ? Baiximperial:VIL ?

Elements: ARQ EPI MOS ? NEC ? SIG ?

Al entorn i al propi temple preromànic de Sant Jaume de Traià, que es troba en un turó homònim, a 118 m s.n.m., entre la riera d'Argentona i el Torrent de Can Met, s'hi han efectuat troballes romanes des de finals del s.XIX fins a l'actualitat, i una excavació a l'interior de la capella l'any 1953.

Aquesta excavació va treure a llum : tombes antropomorfes medievals i tombes modernes; cinc sitges medievals amb materials romans residuals en llurs reompliments; i un dipòsit esfèric romà (de 0'50 de diàmetre extern i 0'45 de fondària) que contenia materials romans.

D'altra banda, a l'exterior de l'església s'hi havia observat un mur romà i la pròpia capella presentava dues làpides funeràries romanes de marès reutilitzades, una com a llinda de finestra gòtica.

En aquesta darrera, composta per dos fragments, s'hi llegia:

C
SICI NAE
PORCIAE L NAE
PORCIAE OL QVIETAE

L'altra només presentava la inscripció: *ANTI*....

A l'interior de del sitges - d'amortització datada per material medieval - hi havia, entre el material romà: TS indeterminada; TS africana D i grisa paleocristiana; llànties romanes i paleocristianes; ceràmica comuna; fragments de dòlia; d'amfora i de tègula. A l'interior del dipòsit només s'hi trobà ceràmica grollera i feta a mà. El material ceràmic localitzat en superfície als encontorns de l'església consisteix en ceràmica fina i grollera romana, àmfores, tègules i ímbrex

Pel que fa als altres materials cal destacar que hi havia, a l'interior de les sitges: nombroses peces de vidre (datades entre els s.III i V dC); peces de bronze i restes de plom i metall fos; una fibula en omega (d'entre el s.II i IV dC); ossos humans; diferents restes constructives com un fragment de marbre blanc de perfil clàssic romà, una peça de

motllura romana de gres, i d'altres d'atribució romana incerta; fragments d'*opus signinum* (al reompliment de les sitges i en superfície, al voltant de l'església) i vint-i-quatre tesselles de marbre blanc (al dipòsit).

A la zona que posteriorment ocupà l'església hi devia haver existit un establiment baiximperial. Les làpides funeràries, els fragments de marbre, de motlures i les tesselles, permeten apuntar - amb la reserva que aconsella la descontextualització d'aquests vestigis - la possibilitat que es tractés d'una vil·la amb la corresponent necròpolis.

CARRERAS CANDI, 1893; SERRA RÀFOLS, 1928, 55; RIBAS, 1933, núm.22; RIBAS, 1934, 73-74; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 40; RIBAS, 1952, 85; RIBAS, 1956, 89-92; RIBAS, 1964, 166-170,194,198-199; ALBERT, 1973, 24; RIBAS, 1975, 24,31,39,43-50,100-112,117; PREVOSTI, 1981b, 231-241; OLESTI, 1995, 447-448; IPAC, Maresme.

Sant Miquel de Mata (Mataró)

X: 455419.61/ Y: 602273.6

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

Elements: EPI

A l'Església de Sant Miquel de Mata, situada damunt una elevació del terreny a 225 m. snm entre el Torrent de Can Caseta i el de Sant Miquel, al veïnat de Mata, es van documentar restes d'època romana.

Ribas, el 1933, ens parla de la localització d'una làpida romana encastada a la paret de l'ermita.

Ribas, el mateix 1933 i al seu arxiu particular ens menciona també la presència de restes de materials a la zona. Anys més tard, el 1987, es porten a terme unes prospeccions a la zona amb les que es localitza un fragment ceràmic.

Les restes documentades, doncs, consisteixen en una làpida romana encastada a la paret de l'ermita amb una inscripció:

L. FVLV

M. FVL

FVLV

L. FVLV

Els materials trobats a la zona propera a l'església són essencialment fragments de Sigil·lata, un de Sud-gàl·lica amb decoració, ceràmica comuna romana, àmfora romana i algun vidre.

Per les restes que es documenten no sabem si podem parlar d'un jaciment en aquest punt: només tenim evidències ceràmiques de la presència romana a la zona, ja que la làpida podia haver estat extreta i reaprofitada d'algun altre punt proper.

La cronologia que ens donen les restes és altimperial, segle I - II dC (donat per la Sigil·lata)

RIBAS, 1933b, 19; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.140; S.A.M.M., 1977, núm.73; PREVOSTI, 1981b, núm.307; CERDÀ-JIMÉNEZ, 1998; IPAC Maresme;

Sant Miquel del Cros (Argentona)

X: 451130.4/ Y: 598643.14

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Flavi:ERU s. II d.C:ERU Baiximperial:ERU

Elements: DIP NEC SIG

A la capella de Sant Miquel del Cros i a la finca de Can Garí, que es troben a l'oest de l'autopista C-32, entre el Torrent de Madà i el Torrent de Can Bartrina, a 30 m s.n.m, s'hi van efectuar troballes en fer els fonaments de l'actual temple i en construir, l'any 1963, una piscina a Can Garí.

Sota la capella van aparèixer, un angle d'un dipòsit revestit interiorment d'*opus signinum*, una conducció d'aigües, i, entre ambdós, tres tombes de tègules (una de les quals sembla tallada per la conducció).

A la zona de la piscina, es va documentar l'angle d'un edifici romà amb dues habitacions (una de 4 m d'amplada) amb parets de maçoneria (de 0'50 m de gruix), i pavimentades amb *opus signinum*. A l'habitació de l'angle es sobreposaba, a 20 cm sobre el paviment, una tomba de tègules i al nord-oest de les habitacions en van apareixer tres més.

Aquestes restes estaven acompanyades de material ceràmic: 1 fragment de TS grisa paleocristiana (Rigoir 2); abundants fragments de ceràmica comuna (V.7, 17, 41, 44 i 48); fragments d'àmfora (Dressel 2); dòlies, tègules i ímbrex.

El material només ens testimonia un moment baiximperial d'aquest establiment. La relació entre les diferents estructures podria indicar-ne, a grans trets, tres fases: a la primera correspondrien les dues habitacions; a la segona les sepultures de tègules (una de les quals se sobreposa a una habitació); i del tercer moment seria l conducció (que talla una sepultura).

El tarannà de les restes permet atribuir-les a un establiment rural.

RIBAS, 1952, 94; RIBAS, 1964, 174-175; PREVOSTI, 1981b, 246-248; IPAC, Maresme.

Sant Pere (Sant Andreu de Llavanes)

X: 458537/ Y: 601156.53

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:VIL

Juli-Claudi:VIL Flavi: VIL s. II d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: MOS NEC ? SIG

Entre l'antiga ermita de Sant Pere i els apartaments anomenats "Hipocampo", just al nord de la carretera N-II i a l'est de la riera de Llavanes, al vessant sud d'un petit turó i a uns 15 m s.n.m., s'hi han anat localitzant: sepultures de teules; restes de parets; de paviments (d'*opus signimum*, *runderatum*, *marmoreum* i també de paviments qualificats d'ordinaris), i fragments de mosaics. Comptem amb la descripció d'un mosaic de 0'50 x 0'32 m, que dibuixava franges i meandres amb teselles de colors blanc, negre, vermell, rosa, blau i verd.

Entre el material s'ha trobat: terra sigil.lata, ceràmica comuna, llànties, àmfores (entre les quals hi ha ibèrica, bètica, Pascual 1 i Dressel 2/4), dòlies i un pes.

També es va trobar una moneda de Constantí i algunes notícies han atribuït a aquest jaciment la troballa d'una moneda de Pirrus del s.III aC (tot i que d'altres la relacionen amb el jaciment de Can Sans).

Aquest materials apunten una cronologia que, sense excloure l'època pre-romana, abasta des de la república al Baix Imperi . A partir de les restes del mosaic polícrom, podem indentificar el jaciment amb una vil.la que tenia la corresponent part residencial amb cert luxe.

ANÒNIM, 1860, 144-168; MASRIERA, 1877, 122; PELLICER, 1887, 64-65, 177, 247; RUBIÓ DE LA SERNA, 1888, 764-765; SERRA RÀFOLS, 1928, 66; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 123, 172-173; MARTÍNEZ, 1949, 5-6; RIBAS, 1952, 92, 95, núm.12, 70; BARRAL, 1978, núm. 126-127; PREVOSTI, 1981b, 512-515; OLESTI, 1995, 478; IPAC Maresme.

Sant Sebastià (Argentona)

X: 450122.88/ Y: 601067.24

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Augustià:ERU Juli-Claudi:ERU

Flavi:ERU Baiximperial:CER

Elements: ABO FOR NEC ? SIG TRS

A la zona compresa entre el turó de Sant Sebastià i la riera d'Argentona, on es dreça el turó de Sant Sebastià, de 105 m d'alçada, l'any 1948, amb motiu de la construcció d'un pou, i durant els anys 40 i els primers 50 s'hi efectuaren diverses troballes, de les quals avui dia només es pot veure algun vestigi ceràmic.

S'hi localitzaren parets, paviments d'*opus signinum*; sitges (algunes plenes de desferres de l'època romana); enterraments, molt malmesos, en tègules i en urnes; un forn i, a tocar, un abocador.

A les sitges es localitzà material ceràmic com ceràmica comuna romana, dòlies, tègules.

L'abocador estava conformat per restes de vàries àmfores i una enorme quantitat de ceràmica de cuïtes deficientes. En els fragments d'àmfores hi ha la marca *POL*, repetida diverses vegades, i les marques *ASC*, *S* i *CL*.

A més, també es localitzà una àmfora sencera i restes d'altres i, avui dia, encara és possible veure fragments d'àmfora tarraconesa en superfície.

Entre els altres materials, destaquen les desferres romanes localitzades a les sitges: material de construcció, pedres grollerament treballades, trossos de paviment de formigó de calç i escòria. També es van trobar un pes de teler i, en buidar el pou, una sivella tardoromana.

L'àmfora tarraconesa ens dóna una cronologia *post quem* per al moment inicial del jaciment de mitjan s. I aC i ens n'indica el funcionament al llarg del s. I d.C. No hi ha materials que en testimoniïn la pervivència durant els segles posteriors, tot i que no cal descartar-la. Tanmateix, la sivella tardoromana podria assenyalar un moment d'activitat baiximperial, que la descontextualització d'aquest vestigi i el fet que no comptem amb altres materials de l'època, fan considerar amb reserves.

Aquestes restes corresponen a un establiment rural amb una important dedicació a la producció terrissaire, tal i com assenyalen no només el forn i l'abocador amb material de rebuig, sinó també la repetició de la marca *POL* en diferents àmfores.

ANÒNIM, 1948; ANÒNIM, 1950; RIBAS, 1952, 93; BALIL, 1953; RIBAS, 1964, 175-176; ESTRADA I GARRIGA, 1969, 29; RIBAS, 1975, 39,50,112; MIRÓ, 1988, 37; OLESTI, 1995, 446; IPAC, Maresme.

Santa Anna- Can Nolla (Premià de Dalt)

X: 446550/ Y: 595280

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -30; Cronologia final: 400/ 500

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU s. III d.C:ERU Baiximperial:ERU

Elements: NEC

El jaciment de Santa Anna es troba emplaçat en el terme municipal de Premià de Dalt, per damunt de la carretera d'Enllaç i del Camí del Mig -que queda uns 500 metres més avall-, per sota la C-32 i a tocar la carretera Premià de Mar-Vilassar de Dalt.

La primera notícia coneguda sobre el jaciment la devem a Marià Ribas, quan esmenta en aquell indret l'existència d'una ermita paleocristiana (RIBAS 1952, 85). Posteriorment coneixem algunes referències més, publicades bé en treballs de caràcter general, bé en revistes locals.

La publicació de la Tesi Doctoral de Marta Prevosti ens ofereix, per primera vegada, una visió de conjunt clarament arqueològica sobre el jaciment, destacant les troballes efectuades fins aleshores, que podem resumir així: diverses estructures pertanyents a sengles habitacions estucades i pavimentades, així com elements constructius solts (un fragment de columna de marès, per exemple) i alguns enterraments en tegulae. Com a materials mobles recuperats s'esmenta l'existència de ceràmica de vernís negre del tipus campaniana B (=calena), àmfora romana (des dels tipus greco-itàlics fins a d'altres baix-imperials), sigil.lates, ceràmica comuna ibèrica (a torn i a mà), terrissa comuna romana, un fragment de copa (calze?) de vidre blau, restes de lucernes, etc. Tot plegat provenia d'uns salvaments efectuats a mitjans-finals dels anys setanta per part de l'AECC de Premià (PREVOSTI 1981, 112-115; fig. 42,11). Atesa la importància de les troballes dutes a terme, més el fet que es tractava d'una ermita amb forta tradició popular, això feia pensar aquesta autora que podria tractar-se d'un establiment rural romà d'una certa importància, que començaria en època romano-republicana i s'estendria fins el Baix Imperi (PREVOSTI 1981, p. 115). D'aquest jaciment se'n torna a ocupar la Carta Arqueològica del Maresme (IPAC 1987) i també O. Olesti en la seva Tesi Doctoral, en la qual resumeix anteriors troballes i aporta algunes novetats pel que fa a d'altres jaciments de la rodalia descoberts més recentment (OLESTI 1995, 419-420).

En alguns treballs anteriors i posteriors han estat destacats diversos aspectes que fan referència a aquest establiment, tots ells prou importants com per ser valorats. Així, J. Sanmartí feia èmfasi en els elements indígenes (ibèrics i ibero-romans) presents en el jaciment (SANMARTÍ 1986, 807-808); altres investigadors s'ocupaven de l'indret com a lloc de culte cristià ja en l'Edat Mitjana (p.e. BONET 1983, 22-23; GRAUPERA 1993, 120-127, esp. 122, on es situa erròniament el lloc a Premià de Mar); de la documentació medieval se n'ocupen autors com F. Margenat (MARGENAT 1986, 134 i 149).

Un dels elements destacables de la necròpoli és un *anulus signatorius* que fou exhumat en el transcurs d'una excavació de salvament el dia 7 de gener de 1979 en una de les tombes de tegulae. Aquesta sepultura es trobava en força mal estat de conservació, a 2,65 metres de profunditat. Segons el diari d'excavacions de l'època,

sembla que anava acompanyat d'ossos d'animal (cabra, porc?), claus de ferro i fragments de vidre. L'anell en qüestió és una peça en bronze que mesura 12,90 mm. de diàmetre. Pesa 3,010 grs., mancant-li gairebé tot el cercle. En la seva part superior presenta en negatiu i baix-relleu un crismó i un colom amb branca d'olivera. Ha estat datat entre els segles IV i V d.C.

La problemàtica de l'indret conegut com Santa Anna no s'exhaureix aquí. Existeix un altre jaciment, situat justament per damunt de Santa Anna, que presenta unes característiques molt similars. Es tracta de Can Nolla o Can Olla, que en la bibliografia especialitzada s'acostuma a considerar independentment. Atesa la seva proximitat i l'homogeneïtat dels materials exhumats, sembla que es tracta d'un únic establiment. Així, Can Nolla comença com a jaciment en època ibero-romana, havent-se exhumat una gerreta del tipus grisa emporitana, terrissa ibèrica diversa (vaixel·la i àmfora), i un as ibero-romà. Altres elements que ens condueixen cap a aquest període i cap a altres posteriors són l'àmfora dels tipus Dressel 1A, Dressel 2-4 i la terrissa comuna romana. Els elements més tardans consisteixen en alguns enterraments en àmfora, en tegulae i diverses monedes, com ara un as de Constantí o dues peces més, clarament baix-imperials. En un recent treball de memòries trobem esmentada la troballa d'una sitja amb elements clarament republicans, com són la ceràmica de vernís negre, "una gerreta ibèrica negrosa", "ceràmica molt grollera i primitiva" (probablement ibèrica feta a mà) i "prop de dos cabassos de ceràmica romana" (UBACH 1994, 93).

Si bé Santa Anna-Can Nolla forma un únic establiment, no podem deixar de banda recents troballes que ens confirmen allò que ja suposava M. Prevosti fa uns anys (PREVOSTI 1981, 115), és a dir, que som davant d'una vil·la important. Al respecte cal valorar els salvaments i les recents excavacions dudes a terme en llocs molt propers a aquest conjunt, com són el Jardí Park, el Sot del Pi, l'Avinguda Catalunya i La Bòbila; amb menys probabilitat, La Pedra Blanca o Illa Fantasia i el Puig de Pedra.

Malgrat la manca d'un estudi aprofundit que faci referència a totes les evidències arqueològiques que tan succintament acabem de comentar, es desprenen de tot plegat una sèrie d'hipòtesis de treball sobre les quals s'haurà de tornar quan el conjunt sigui tractat amb l'atenció que mereix, que són:

1-Existència d'una important vil·la romana en aquell sector. Ateses les troballes arqueològiques efectuades, cal situar el seu nucli en l'àrea de les actuals Santa Anna-Can Nolla.

2-Diverses àrees secundàries de la mateixa vil·la, que serien el Sot del Pi, l'Avinguda Catalunya i el Jardí Park; potser amb menys probabilitats, la Bòbila i la Pedra Blanca.

3-Sembla detectar-se una sèrie de remodelacions entre començaments i finals del segle II d.C., com indiquen l'amortització del camp de sitges del Jardí Park i l'abocador del Sot del Pi. Aquest fenomen potser cal posar-lo en relació amb una teòrica concentració de la propietat en benefici de la vil·la de Santa Anna-Can Nolla, doncs sabem que en època baix-imperial constitueix un establiment prou important, que aplega també una ermita i una necròpoli paleocristiana. S'ha de pensar igualment que en l'Edat Mitjana també es detecta en aquest indret una propietat relativament gran segons la documentació conservada, que podria ser continuació d'allò que s'intueix en el Baix Imperi romà, i que naturalment s'ha de relacionar amb l'existència d'una ermita, que és dedicada a Santa Anastàsia.

4-L'ermita de Santa Anastàsia es documenta per primera vegada l'any 987, en una donació a benefici dels altars de Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona feta per Pau, Simplici i Olviola (dona), marmessors del testament de Viatarius. En el document s'esmenta que la propietat -una vinya- es troba damunt de la casa de Santa Anastàsia, i que els seus límits són: al nord, la vinya d'Ermengod i de Seniofred; a l'est, la vinya de Pladidia i hereus; al sud la "via que va a tot arreu" (el Camí del Mig, l'antic brancal de la Via Augusta?); a l'oest, la terra de Guitart i mallol que fou de Gontardi, difunt. Posteriorment Santa Anastàsia és citada en diversos documents

5-Sabem que a partir de 1513 els documents ens parlen ja de l'advocació de Santa Anna en aquest lloc, que és la que ha perdurat

6-Fins fa no massa anys per la diada de Santa Anna s'hi havia celebrat en aquell indret un important aplec. El lloc fou danyat irreparablement durant la guerra civil i posteriorment, ja en època de la dictadura franquista, fou venut a un particular, perdent-se qualsevol traça del culte abans practicat. Curiosament, en l'arxiu parroquial de Premià de Dalt no es conserva cap document que faci referència a Santa Anna.

El que si creiem que pot assegurar-se, amb les dades exposades, és una cristianització primerenca d'aquesta zona, la qual cosa pren encara més valor si considerem que ens trobem en un assentament clarament rural. Tot plegat (l'advocació a una màrtir primitiva com Santa Anastàsia, l'existència de la necròpoli, el mateix anell, etc.), d'alguna manera, confirmaria la tradició existent sobre el paper representat per la figura de Sant Cugat en la cristianització de les terres del Maresme, i també, és clar, de les Santes de Mataró, Juliana i Semproniana.

Així, doncs, el jaciment -o, millor expressat, els jaciments- que constatem en la zona de Santa Anna de Premià de Dalt ens semblen demostrar una continuïtat habitacional i de culte al llarg de més de dos mil anys malgrat que no poseïm un registre històric complet i ens queden encara molts buits històrics per documentar.

RIBAS,1952, 85; RIBAS, 1975, 171; PREVOSTI, 1981b, 112-115, fig.42 (11); SANMARTÍ, 1986, 807-808; VILALTA, 1987; MONTLLÓ-CAZORLA-COLL, 1997; MONTLLÓ-CAZORLA-COLL, 1998. IPAC Maresme.

Santa Cecília (Mataró)

X: 454133.927/ Y: 600874.811

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TRS. Tipologia per èpoques: Romana:TRS

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:TRS Republicà:TRS

Elements: ABO FOR

Al paratge de Santa Cecília, a uns 100 m. snm, al costat esquerra del llit de la Riera de Sant Simó, on la carretera de Valldèix es comunica amb el camí de Santa Cecília, van trobar-s'hi restes de estructures d'època antiga.

Les restes van ser localitzades per primer cop el 1967 per Ribas, que va realitzar-hi prospeccions i algun intent d'excavació. Els resultats d'aquests tempteigs els publica el 1982. Però no va ser fins el 68 que surten al descobert les siluetes dels tres forns per un aiguat que arrossega molt del material que els cobria. Aquest mateix any, la S.A.M.M. excava només la zona de l'abocador prop dels forns. Finalment, el 1973, després d'uns moviments de terres per la construcció de l'actual carretera de Santa Cecília, la S.A.M.M. acaba excavant un dels tres forns localitzats i després de l'excavació el cobreix per la seva conservació i la construcció de la carretera esmentada.

Les restes excavades corresponen a l'estructura d'un forn, el de més al nord, del qual només se'n conservava la cendrera, la fogaina i un tros de l'engraellat que separava aquesta de la cambra de cocció.

La cendrera, de forma paral·lelípida, mesurava 2,60 per 0,60 metres i 0'70 m. de fondària i tenia la boca orientada a l'oest. Tenia les parets laterals recobertes de pedres i el sòl argilós molt recremat per la cocció.

La fogaina està voltada per una paret d'argila i quars molt recremada d'uns 0'40 m. de gruix no regular. La seva alçada màxima conservada és de 0'94 m.

Pel que fa a l'engraellat només se'n conserven dues llandes de pedra granítica ben escairades que mesuren 1'20 per 0'40 m. una i 1 per 0'40 m. l'altra. Les dues fan 0'20 cm. de gruix. Les trobem a una certa distància l'una de l'altra i col·locades paral·leles l'una de l'altra i perpendiculars a la cendrera.

S'han localitzat dos forns més segurament semblants al que s'ha excavat a una distància regular entre ells d'uns tres metres. Estan els tres arreglats seguint el curs de la Riera.

Els materials trobats els localitzem a l'abocador, situat uns metres més al nord de les estructures de cocció. La ceràmica que s'hi ha documentat correspon a fragments d'àmfora ibèrica amb pasta de sandvitx o bicolor corresponents a una forma arrodonida o boteruda en la majoria de casos, fragments d'àmfora romano-republicana i diversos fragments corresponents a una mateixa pàtera.

Així doncs, està clar que ens trobem davant una terrisseria de ceràmica, amb tres forns per la cocció i un abocador per les peces no comercialitzables, de cronologia romano-republicana, tot i que no es pot descartar un origen preromà.

S.A.M.M., 1977, núm.86; PREVOSTI, 1981b, núm.299; RIBAS, 1983-84; IPAC Maresme.

Santa Margarida de Cabrera / Sant Cebrià de Cabrera (Cabrera de Mar)

X: 451383.8/ Y: 596786.07

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -150/ -75; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:VIL ? Augustià:VIL

Juli-Claudi:VIL Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: ARQ EPI ESC MOS NEC PIN SIG TEM

Jaciment situat al costat i sota la masia de Can Cebrià, a la plana de Cabrera, a la dreta del torrent d'Agell, a uns 400 m del mar i a uns 10 m s.n.m. Ribas la coneixia ja el 1928, hi feu estudis i prospeccions en diverses ocasions i s'hi referí en successives publicacions. Al seu torn, Serra Ràfols, Estrada, Bonamusa, Barral i Prevosti varen recollir i ampliar la informació.

El 1950, el propietari va enderrocar, per ampliar la seva casa, l'església romànica de Santa Margarida, abans Sant Cebrià, que contenia un absis datable segurament en el segle IV, tot compromentent-se a tornar-la a edificar en un altre indret, cosa que mai no va fer. Fou aleshores, quan, en remoure terres, van aparèixer més restes romanes que demostraren la presència d'una vil·la romana. Ribas va documentar-ne tot allò que pogué. El 1991, per motiu de la construcció de la perllongació de l'autopista C-32, es varen obrir una sèrie de rases de sondeig, en els camps situats entre la casa i la N-II, que varen resultar totalment negatius.

Les restes que hi va documentar Ribas, actualment totes destruïdes, consistien en: un absis de l'església, pavimentat d'*opus signinum*, de planta semicircular, convertit en sagristia, datat en el segle IV o posterior, en base als materials que contenia l'estrat que excavà sota el paviment; a la vora del temple, vuit sepultures de *tegulae* agrupades formant una necròpoli; en els terrenys de la part nord del temple, trossos de paviments i de parets amb indicis d'haver estat decorades amb estucs de colors; restes de mosaics; restes d'una conducció d'aigua feta d'obra, amb *tegulae* a la base. Entre el material mobiliar destaca un fragment de làpida de marbre blanc datable de la fi del IV-Vè segle (IRC I, 96), una petita escultura de marbre fragmentada, diverses lloses i motlures de marbre blanc i de gres, una figureta de terra cuita femenina vestida, restes de mosaics amb tesselles de colors insinuant decoració geomètrica, altres en blanc i negre, fragments d'*opus sectile* (Barral, 1978, núm 81), un fragment d'*opus signinum* amb tesselles de marbre blanc encastades dibuixant rombes, fragments d'estuc policromat, monedes de Tiberi, Dioclecià i Constanci, agulles d'os, un dau de joc d'os, una punta de llança de ferro, una paleta de ferro amb un forat, un fragment de possible nansa de galleda de ferro, un falçó de ferro. Els materials ceràmics comprenen des de l'època republicana fins el baix imperi: àmfora itàlica, entre la qual un coll d'àmfora Dressel 1, ceràmica ibèrica comuna, lucernes, entre les quals una de canal, àmfora Dressel 20 i 26, sigillata clara A, lucente i D estampada, sigillata grisa estampada, *tegulae*, *imbrices* i rajols. En prospeccions superficials davant de la casa, fetes el 1991, abans de la

construcció de l'autopista, hi vaig veure molta ceràmica ibèrica comuna, TS sud-gal·lica, àmfora tarraconesa i comuna africana.

Les excavacions fetes per Ribas no foren ni prou acurades, segurament amb la premura de la construcció, ni se n'escrigué cap memòria. Els materials s'han perdut. De manera que ara sols és possible donar una cronologia aproximada de la vil·la. Sembla haver estat fundada en època republicana, tant per les ceràmiques com pel fragment d'*opus signinum* amb tesselles encastades dibuixant rombes. La seva pervivència en l'alt i baix imperi, així com en èpoques posteriors, fins a l'actualitat, sembla ben demostrada per la pervivència de l'ermita, probable primitiva basílica paleocristiana de la vil·la. Es tracta, doncs, d'una vil·la romana rica, situada a la plana de davant del mar. Si algun dia s'hi haguessin de remoure terres, especialment sota i al nord de la masia, caldria vigilar-ho.

RIBAS, 1928; RIBAS, 1952, núm.35; RIBAS, 1975, 25, 31, 59-62, 117; PREVOSTI, 1981b, núm.176; IRC I, 1984, núm.96. CODEX, 1992; IPAC, Maresme.

Santa Rita (Mataró)

X: 454035.38/ Y: 601770.24

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

Elements: NEC

A la zona de l'ermita de Santa Rita (també coneguda com Sant Sebastià de Valldeix), que es troba a l'est del Torrent de Can Bruguera, a 175 m. s.n.m, s'hi han assenyalat troballes romanes: restes de parets, nombroses sepultures de tègules, carreus treballats, i abundant ceràmica.

Podríem trobar-nos davant d'un establiment rural.

PELLICER, 1887, 65; SERRA RÀFOLS, 1928, 66; RIBAS, 1928; RIBAS, 1933, núm.3; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 138; RIBAS, 1952, 93, núm.26, 85; RIBAS, 1975, 121; GORGES, 1979, B-92; PREVOSTI, 1981b, 461-462; IPAC Maresme.

Santuari de la Mare de Déu de la Cisa (Premià de Dalt)

X: 446100/ Y: 595500

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: :CER Ibèric/Republicà:CER

Els terrenys de la Cisa es troben per sota del Santuari de la Mare de Déu de la Cisa i del Mas de la Cisa. De fet són els camps treballats des de segles des de l'esmentat mas. L'àrea es troba per damunt de l'anomenat Camp dels Hermanos i del Sot del Pi, pràcticament llandant amb el terme municipal de Vilassar de Dalt. En aquests camps de conreu, avui abandonats, s'hi pretén edificar.

Amb motiu de la celebració del mil·lenari del nom "Cisa" l'any 1994 es va dur a terme una prospecció de territori en aquest lloc, ja que interessava comprovar si, com afirmaven alguns autors (p.e. ALTIMIRA i altres 1982, 86; BONET 1983, 22) existien precedents romans per al santuari de la Mare de Déu de la Cisa.

El resultat fou realitzar troballes diverses de materials escampats en superfície per tota aquella àrea, datables majoritàriament en els segles XVII-XIX. També s'observà la presència d'algunes terrisses antigues (fonamentalment ibero-romanes), que semblen arrossegades.

Entre les estructures vesllumades, totes elles modernes, en destaquem:

-Un trull d'oli situat en el Mas de la Cisa, amb tres pedres de moldre. És datable en els segles XVI-XVII.

-Un forn de coure terrissa, de petit tamany, datable en els segles XVII-XVIII.

-Un lot d'empeltadors de taronger, que havia estat recollit l'any 1983.

Atenint-nos a tot el que acabem de ressenyar no sembla gaire factible la hipòtesi d'un precedent romà de l'ermita de la Mare de Déu de la Cisa. En primer lloc perquè en el mateix santuari no hi ha cap resta indicativa al respecte, doncs tot l'aparell constructiu és cronològicament datable en el segle XVIII, d'acord amb la documentació existent en els diferents arxius. Val a dir que tampoc s'observen materials reaprofitats en la seva edificació pertanyents a l'època romana.

Pel que fa als materials antics trobats pels camps dels voltants i que hem pogut recollir (ceràmiques púniques, ibèriques i ibero-romanes fonamentalment), tampoc ens aporten massa llum al respecte, doncs en primer lloc acostumen a trobar-se en un estat de rodament evident, la qual cosa fa difícil que pertanyin a un jaciment localitzable in situ; amb més versemblança es tractaria de materials que han anat rodolant des d'un indret indeterminat dels terrenys superiors.

En segon lloc, la seva cronologia és a grans trets fonamentalment republicana (segles II-I a. de C.), la qual cosa no ofereix cap mena de solució de continuïtat: si més no, quan a partir d'una vil·la romana es genera un lloc de culte -cas de la propera Santa Anna-Can Nolla-, els elements atribuïbles a l'època imperial, i sobretot paleocristiana, acostumen a ser ben palesos.

En tercer lloc no s'ha pogut documentar cap resta constructiva clara atribuïble a l'època romana, cosa que resultaria molt inversemblant si hi hagués un establiment de tipus vil·la en aquells indrets.

ALTIMIRA i altres, 1982, 86; BONET, 1983, 22; COLL, 1995c; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997; COLL, 1999b.

Serra de Lledó, Can (Argentona)

X: 450364.88/ Y: 599644.29

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Republicà:ERU ? Augustià:VIL ?

Elements: SIG ?

En obrir-se la via d'accés a la urbanització Serra de Lledó, que es troba a tocar de la carretera de Vilassar de Mar a Argentona B-502, i a l'oest de la riera d'Argentona i al sud del Torrent de Cirera, es va comprovar l'existència d'un jaciment sobre el qual es tenien notícies de troballes a la veïna finca de la Baronia del Viver.

A la Baronia del Viver, s'hi havia efectuat una troballa solta romana el tarannà de la qual desconeixem, i també s'hi coneixia l'aparició de restes molt fragmentades constructives i indeterminades, així com de ceràmica romanes. En obrir-se l'esmentada via, van documentar-se restes d'*opus signinum*, d'estucs i de ceràmica (entre la qual hi ha àmfora itàlica Dressel 1, morter, una vora de TS africana C i tègules).

La migradesa dels vestigis fa que calgui considerar les interpretacions sobre el jaciment a nivell purament hipotètic: Si l'àmfora Dressel 1 fa pensar en una cronologia *post quem* del darrer quart del s.II aC per a l'assentament, la TS africana C en documentaria l'existència d'activitat, com a mínim, al s.III dC. Podria tractar-se d'una vil·la, amb unes dependències residencials apuntades per les restes d'estuc.

RIBAS, 1952, 96; CLARIANA, 1974; PREVOSTI, 1981b, 243-244; OLESTI, 1995, 448.

Serra, Can (Argentona)

X: 449369.79/ Y: 602017.02

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Romana:VAR

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

A la finca de Can Serra, al nord-est de Can Manreset, a l'angle que formen la carretera de Terrassa a Mataró C-1415 i la riera de Clarà, al peu d'un turó, a 118 m s.n.m, i al punt en què la riera de Clarà desemboca a la d'Argentona, a uns 87 m s.n.m, s'hi han efectuat sengles troballes soltes romanes, el tarannà de les quals desconeixem. A la zona també s'hi han localitzat dos fragments de ceràmica ibèrica.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 220; IPAC, Maresme.

Sitges de la Por (Argentona)

X: 450911.8/ Y: 599368.42

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -50/ 50; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU

Entre la carretera de Vilassar de Mar a Argentons B-502 i l'autopista C-32 (entre els punts quilomètrics 4+100 i 4+220), al sud-oest de la riera d'Argentona i a uns 60 m s.n.m., s'hi van efectuar prospeccions i , l'any 1991, excavacions, arran de la construcció del tram de l'autopista C-32 de Mataró a Palafolls.

Es van posar al descobert –a tocar de la carretera B-502- una sitja, i –entre els límits del futur traçat de l'autopista- restes possiblement corresponents a estructures: es tracta d'una agrupació de diverses pedres , algunes de les quals treballades, de restes de fang o tapijal i d'una concentració de grans fragments de tègules. També cal destacar, una àmfora romana dipositada sobre un nivell d'argiles que podria correspondre a una superfície de freqüentació.

Entre el material ceràmic, s'ha localitzat: campaniana B, 1 vora de TS sudgàl.lica (Drag. 18)1 fragment de TS Africana A (Lamb. 34), 1 fragments de ceràmica comuna africana (Ostia III, fig. 267), gran quantitat de ceràmica ibèrica , ceràmica feta a mà, àmfora tarraconesa (Pascual 1), 1 vora d'àmfora Dressel 1, 1 fragment d'àmfora ibèrica, i tègules.

Es pot determinar un moment d'ocupació inicial de mitjan s.I aC a través de l'àmfora tarraconesa i la campaniana B que s'associa a possibles estructures. El primer quart del s.II dC, ja no hi havia activitat a la zona, atenent 1 fragment de TS africana A (Lamb. 34) i un de ceràmica comuna africana (Ostia III fig. 267), que apareixen en estrats formats per la sedimentació natural.

S'apunta un establiment rural romà que tal vegada es remetia a la tradició ibèrica (d'acord amb la gran quantitat de ceràmica ibèrica i les possibles construccions de tapijal observades).Tanmateix, atenent la gran extensió que comprenen les restes, cal considerar la possibilitat que no corresponguin a un únic establiment sinó a diversos.

PREVOSTI, 1981b, 244; BENET i altres, 1993, 56; OLESTI, 1995, 448-449; AA.VV., 1995, 40-42; IPAC, Maresme.

Sobre Can Dalmau; Feixes de L'Arlot; N'Abril, Ca; Xinxa, Can (Cabrils)

X: 446744.286/ Y: 598704.833

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -150/ -125; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:VIL ?

Juli-Claudi:VIL ? Flavi:VIL ? s. II d.C:VIL ? Baiximperial:VIL ?

Elements: FOR NEC SIG TER ?

Hi ha una certa confusió amb aquests jaciments, situats en una àrea relativament propera que es troba a ponent del municipi de Cabrils. Les dades de què disposem en l'actualitat no ens permeten destriar si les troballes efectuades sobretot en la dècada de 1930 pertanyen a un o més establiments, per la qual cosa ens estimem més tractar-les globalment.

En la zona sobre Can Dalmau s'esmenta una vil·la romana indeterminada, on s'han trobat monedes de l'època de Constantí I amb l'efígie de l'emperador a l'anvers i el sol en el revers. També n'hi ha representant l'emperador com a divinitat dins d'una aureola de llum a l'entorn del cap.

Prop de les Feixes de l'Arlot es van vesllumar sis enterraments en *tegulae*, indeterminats. També hi havia un forn romà de planta circular amb un diàmetre interior de 2,25 mts., amb un gruix d'entre 18 i 25 cm. L'acompanyava una canal de 0,50 metres d'ample. Per tot arreu es trobava ceràmica grollera feta a torn (de cuina potser), de diverses formes, acompanyada d'alguns fragments de vernís negre (que no s'especifiquen). Els enterraments eren a uns 20 metres del forn, i sortien a uns 30 cm. de fondària.

Pel que fa a l'àrea de Can Xinxa-Ca n'Abril, es localitzà un *lacus* amb les parets decorades amb estuc blanc i negre, formant una sanefa de mitges circumferències, que s'interpretà en el seu moment com la piscina d'unes termes. L'angle, que feia 4 per 2,5 metres, era recobert d'*opus testaceum*. Sobre la mitja canya era recobert d'*opus signinum*, que recobria alhora les arestes internes, on hi havia una decoració de palmetes semicirculars dibuixades amb estuc negre. Prop de tot això es documentaren l'al·ludit forn i les tombes de *tegulae*. El material recollit a Can Xinxa consistí en TS sudgàlica, TS hispànica, TS africana A i terrissa comuna. Amb tot, predominen les produccions romano-republicanes, com són la ceràmica de vernís negre (formes Lamb. 3/Morel 7551a1 i Lamb. 1), la terrissa itàlica (tipus Vegas 15), la ibèrica (comuna i grisa), així com altres materials metàl·lics de petit tamany i os treballat.

En el Museu de l'Estampació de Premià de Mar es guarden alguns materials recollits en superfície d'aquest indret, entre els que destaca un fragment de TS africana D estampada (inèdit).

En la zona situada entre el *lacus* de Can Xinxa i l'inici de les Feixes de l'Arlot fou localitzada una sitja, que s'excavà entre els mesos de febrer-abril de 1935. Es tracta d'una estructura de forma ovoïdea, amb escanyament en la boca com és habitual, i excavada en el sauló. Les seves mesures principals són: 0,78 m. de diàmetre de boca, 2,05 m. de diàmetre màxim i 2,75 m. de profunditat total. La boca es trobava tapada amb pedres sense desbastar, sota de les quals apareixia un segon nivell format de terra, amb materials de diversos tipus: amfora ibèrica; *dolia*; ceràmica comuna ibèrica a torn i a mà, alguna

d'aquestes decorada; diversos ferros; una fusaïola; una punta de llança; un plat de vernís negre forma Lamb. 5/7 (que pel dibuix sembla del tipus campaniana B o similar); ossos d'animal (de gallina i conill); fragments de bronze indeterminats i pedres com les que tapaven la boca de la sitja. Aquest nivell tenia una profunditat aproximada de 2,05 metres.

El tercer nivell era una capa formada de la barreja d'argila, cendres i carbons, estèril arqueològicament, amb una profunditat mitja de 10-15 cm. A partir d'aquí s'iniciava el quart nivell, d'entre 55 i 60 cm. de profunditat mitja, format de la barreja de terra i sauló, amb materials similars als descrits: ceràmica ibèrica a torn i a mà; una fusaïola; dos pesos de teler i residus de plom fos. El darrer nivell, el cinquè, era de poca profunditat. Consistia bàsicament en un residu de filtracions i era arqueològicament estèril.

De tot aquest material arqueològic exhumat no es feren dibuixos, sinó tan sols un croquis (RIBAS-COLL 1996, fig. 7, núm. 90). De tota manera considerem aquestes dades com a valuoses, doncs ens documenten l'amortització d'una sitja en uns molments que *grosso modo* podem situar a finals del segle II o inicis del I a.C., si tenim en compte els tipus ceràmics evidenciats.

La majoria dels materials d'aquest establiment (o establiments) formava part de la col·lecció que Mn. Lluís de Sobregrau guardava en la parròquia de Cabrils, i es perdé amb els aldarulls de la guerra civil de 1936-1939.

RIBAS, 1952, 94,97; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.87; RIBAS, 1975, 25,68; PREVOSTI, 1981b, 146-149, fig.44 (2-4); OLESTI, 1995, 428-429; RIBAS-COLL, 1996, 268-272.

Sobre d'Òrrius (Orrius)

X: 445868.96/ Y: 601579.87

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Notícia històrica de M. Ribas que situa restes arqueològiques romanes indeterminades (troballa solta) al nord del poble d'Òrrius, al començament de la riera de Pins (RIBAS 1952). Segons la fitxa de l'IPAC es troba a la riba esquerra del torrent de Can Deri, entre la masia i la pedrera, gairebé a tocar de la masia.

RIBAS, 1952; PREVOSTI, 1981b, 213; IPAC, Maresme.

Sobre la torre dels Dos Pins (Cabrera de Mar)

X: 448891.64/ Y: 598238.52

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/

El lloc en qüestió és sobre el turó dels Dos Pins, que s'aixeca al sud-oest de Burriac, entre la riera de Cabrera i el torrent del castell. El terreny és bastant pendent, a 3100 m de distància del mar i a uns 170 m. s.n.m.

Segons m'informa Josep Viñals, en aquest punt del turó, s'hi va excavar un angle d'una habitació ibèrica, cap a finals dels anys 60, per part de Josep Viñals i Josep López. Se'n conserva algun material a la Fundació Burriac. Pròximament se'n farà una publicació.

Es tracta d'un altre indici d'habitable ibèric extramurs, en la zona del turó dels Dos Pins, que s'hauria de qualificar tot ell d'àrea arqueològica.

Solaret, Can (Mataró)

X: 453043.19/ Y: 600652.21

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -50/ 14; Cronologia final: 300/ 400

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Juli-Claudi:CER Flavi:VIL ? s. II d.C:VIL ? s.III d.C:VIL ?

Baiximperial:CER Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

Elements: ARQ ? MOS ? SIG ?

A l'àrea compresa entre el nou traçat de l'C-32 i la Ronda Països Catalans, a 129 m s.n.m., s'hi han realitzat, durant els anys 90, prospeccions i sondeigs, amb motiu de la urbanització de la zona, que han documentat un terraplenament de l'època romana i, limitant-lo, una estructura formada per àmfors aliniades.

Es tracta d'una estructura d'una fila, dividida en dos trams, de set cossos d'àmfors Pascual 1 en diferents estats de conservació, en disposició invertida, dins d'una rasa i directament sobre el sauló.

Tant en superfície com en els estrats que formen el terraplenament, s'han documentat restes constructives i altres materials: fragments d'*opus signinum*, una motllura de granit, una tessella de color blanc, fragments d'estuc sense pintar, escòria de ferro, fragments de vidre, una moneda identificada com una fracció de bronze que circulava en el s.I dC amb la llegenda *VOLCAE ARECI* i una altra d'indeterminada.

S'ha localitzat material ceràmic tant en superfície com en els tres estrats que formen el terraplenament: campaniana B-oïde (Lamb. 1, 4 i 26), TS itàlica, TS sud-gàllica, TS hispànica, TS africana A, TS africana D, ceràmica comuna africana, ceràmica de parets fines, ceràmica comuna romana, ceràmica grisa ibèrica de la costa catalana, ceràmica ibèrica, àmfora (majoritàriament romana Pascual 1 - alguns fragments de la qual

presenten signes com la P invertida - , però també altres formes de tarraconesa i itàlica), tègules, ímbrex, dòlies.

El conjunt de material podria indicar una ocupació de la zona d'entre l'època republicana o augustiana (segons la campaniana B-oide) sense que es pugui descartar un precedent preromà i el baix imperi (segons la TS africana D). Els nombrosos fragments d'àmfora Pascual 1, podrien documentar un moment especialment actiu entre mitjan s.I aC i mitjan s.I dC.

La TS africana A i la ceràmica africana de cuina, són els fòssils directors del terraplenament i aporten una cronologia *post quem* tant per aquest com per l'aliniació d'àmfores que s'hi relaciona de finals del s.I dC.

El terraplenament es devia fer amb l'objectiu d'elevat i regularitzar el terreny, versemblantment per a poder-hi conrear. La filera d'àmfores havia de correspondre - segons es desprèn de l'obra *De Condicionibus Agrorum*, de l'agrimensor romà *Siculus Flaccus* - a una delimitació de la propietat rural a la qual pertanyien aquest terrenys.

Escassos indicis: la motllura de granit i la tessella de mosaic, permeten apuntar la possibilitat que aquestes terres corresponguessin a una vil·la. En aquest sentit, cal considerar la proximitat d'aquest jaciment amb la vil·la del Torrent de les Piques.

Aquest jaciment també ha estat relacionat amb el de Can Pompeu Serra (veure quan Marc entregués fitxa) i amb el cadastre de la zona determinat per Olesti.

GURRERA-GALLEMÍ, 1994b; GURRERA-GALLEMÍ, 1994; OLESTI, 1995, 476-477; FREIXA, 1997; IPAC Maresme.

Solei del Turó de l'Infern (Cabrera de Mar)

X: 448614.26/ Y: 597782.55

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -220/ -100; Cronologia final: -50/ 0

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

El Turó de l'Infern és una de les elevacions que tanquen la vall de Cabrera per l'oest. El seu vessant est, o de soleia, que baixa per la vall de Cabrera, és el que aquí ens ocupa.

És un vessant de muntanya, ple de bosc, d'un pendent molt dret, fins al punt que es fa difícil de transitar. Va dels 325 als 170 m s.n.m., en una extensió de 300 m i en una amplada de 80 m. La distància del mar és de 3 Km.

Es tracta del mateix jaciment que el documentat al vessant de llevant de la muntanya, per tant assimilable a la fitxa de Turó del l'Infern. Els materials ceràmics tan abundants que s'hi recullen, idèntics als del cim, no poden ser sinó el resultat d'haver caigut del cim del turó. Tot aquest vessant és impossible d'habitar, per excessivament pendent.

RIBAS, 1952, núm.131; PREVOSTI, 1981b, núm.189; GARCIA-ZAMORA, 1993; IPAC, Maresme.

Sot d'en Pi (Vilassar de Dalt)

X: 446700/ Y: 595350

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Notícies històriques parlen de la troballa d'una vil·la romana al Sot d'en Pi (BALIL-RIPOLL 1952). Actualment la zona està urbanitzada i hom creu que s'hauria de situar entorn del carrer de la Reina Elisenda. Les notícies són poc precises i al poble no en saben res, per la qual cosa no seria estrany que es tractés d'una confusió dels autors de la notícia (BURJACHS-DEFAUS 1987). Cal recordar que tenim notícies de la presència d'establiments rurals o *villae* a Can Mateu del Nen, El Caminet, Sota Camp de Futbol i Can Olla (Premià de Mar) i d'un abocador al Sot del Pi (Premià de Dalt).

BALIL-RIPOLL, 1952, 181; GORGES, 1979, B-133; IPAC Maresme.

Sot de l'Aigüero (Argentona)

X: 451771.74/ Y: 600982.77

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:ERU Juli-Claudi:ERU

Flavi:ERU s. II d.C:ERU

Al nord-est del veïnat de Sant Jaume de Traià i a l'est del torrent de Can Bellatriu, al coll que es forma entre els turons de les Olivelles i de l'Aigüero, a 200 m s.n.m, s'hi ha detectat un mur que definia una espai aproximadament rectangular i ceràmica en superfície. Es tracta de: 1 frag. de TS itàlica, un de TS hispànica (potser Drag. 18), ceràmica comuna ibèrica i romana, àmfora indeterminada, nombroses tègules i un pondus, a més d'una destral de mà. Punt habitual de prospecció de clandestins, actualment s'hi pot veure algun clot amb tègules i àmfores així com acumulacions de materials.

Els vestigis poden correspondre a un establiment rural que va estar actiu, segurament ja en l'època augustiana i durant l'alt imperi.

S.A.M.M., 1977, 14; BONAMUSA, 1978; PREVOSTI, 1981b, 224-225; IPAC, Maresme.

Sot del Camp (Sant Vicenç de Montalt)

X: 459724.05/ Y: 602167.55

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -425/ -300; Cronologia final: 50/ 100

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Preromana:CER Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU

Elements: ABO FOR NEC SIG TRS

Entre el barranc del Sot del Camp i el Torrent dels Germans), al costat del Pla de les Ànimes, a aproximadament 45 m s.n.m., s'hi ha trobat material en superfície i Ribas hi efectuà petites excavacions.

Van aparèixer dues parets de pedres grolleres i morter de calç que defineixen tres habitacions, dues de les quals tenien paviment d' *opus signinum*.

Al marge d'un camí, es localitzà un forn que tenia a tocar una construcció interpretable com a conducció d'aigua. Es tracta d'una canal amb tègules al fons, que transcorre entre una paret de pedres unides amb morter de calç i sorra i una altra mena de paret d'argila cremada; ambdues d'uns 40 cm d'alçada.

La gran quantitat d'àmfores de desferra trobades arran del barranc, assenyalen la presència d'un abocador.

A l'altre costat del barranc, s'hi va documentar una petita necròpolis romana.

Entre el material ceràmic, destaquen una vora de ceràmica àtica de verníns negre Lamboglia 21, ceràmica de tradició ibèrica, ceràmica grisa de la costa catalana, campaniana A (Lamb. 26) i B (Lamb. 5 i 7), TS itàlica (Ritt . 5 i Drag. 17), TS hispànica (Ritt.5, Drag.27 i 29; i un fragment amb la marca *MV.*) ceràmica de parets fines, ceràmica comuna, tègules, dòlies, i nombroses àmfores amb marques. S'ha documentat àmfora Pascual 1 (amb les marques *PHIL*, *REO*, *...TO* i, potser, *L VOLTEIL*); Dressel 2/4 (marcada *L VOLTEIL*); Oberaden 74 (marcada *PHILOD*) i Laietana 1 (potser amb la marca *L VOLTEIL*). Convé ressaltar que aquesta darrera marca - *L VOLTEIL* - s'ha trobat en més de trenta exemplars i que, a banda de les esmentades, també s'ha identificat la marca *HCI* sobre un pivot. S'ha interpretat que corresponien als forns de Sot del Camp els materials amfòrics amb la marca *L VOLTEIL* i potser també els que portaven les marques *REO*, *PHIL* i *PHILOD*.

A banda del material ceràmic, se'n han trobat altres entre els quals destaquen: una destraleta neolítica; una moneda amb la llegenda *Ilduro*; una fíbula anular de bronze datable entre les segles V i I aC (Cuadrado, 1957, citat a Prevosti, 1981 b, 521) i altres objectes de bronze, ferro i vidre; pondus; dues bales de plom *per fer la fona (glans)*; escòria de ferro, boles d'argila cuita, llosetes per a la construcció d'*opus spicatum*, fragments d'*opus signinum* i d'estuc pintat vermell.

Aquests materials, ens indiquen una ocupació de la zona en època ibèrica plena, que va tenir continuïtat en època romana, com a mínim, fins a la segona meitat del s.I dC.

S'evidencia un establiment rural romà amb una important dedicació a la producció amfòrica entre l'època d'August i la de Tiberi (atenent, sobretot, la marca *L VOLTEIL*).

COLL, 1970; GORGES, 1979, B-122; PREVOSTI, 1981b, 517-522;
SANMARTÍ, 1986, 409; MIRÓ, 1988, 41-43; OLESTI, 1995, 481-482; IPAC
Maresme.

Sot del Pi (Premià de Dalt)

X: 446220/ Y: 595200

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1;
flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?):
0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -40; Cronologia final: 175/ 225

Tipologia principal: ABO. Tipologia per èpoques: Romana:ABO

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ABO Augustià:ABO

Juli-Claudi:ABO Flavi:ABO s. II d.C:ABO

La zona del Sot del Pi és limítrof amb el Torrent de la Cisa (o Riera de Santa Anna) a Llevant i amb la Carretera d'Enllaç a Ponent. Al sud limita amb l'autopista C-32 (a l'alçada de la sortida 6); el nord resta tancat per la urbanització del terreny. L'accés és molt fàcil. Fou excavat en juliol de 1992 a causa d'unes obres d'urbanització que es feien allà.

Inicialment es va observar la presència de nombrosos fragments ceràmics sorgits de la remoció del terreny, i per tant es trobava descontextualitzat. Les restes arqueològiques apareixien en un punt molt concret, sense gaire dispersió.

En un principi dividirem les zones on es vesllumaven materials arqueològics en diversos sectors: 1000, 2000, 3000, 4000 i 5000. Els sectors 1000 i 5000 pertanyen a àrees remenades per les màquines excavadores: de fet es tracta del mateix jaciment arqueològic i amb aquest criteri els hem estudiat. La seva correcta documentació no es pogué dur a terme, havent-se de limitar a una revisió de terres per tal de poder recuperar els materials arqueològics despalçats per les màquines excavadores durant els processos de rebaix del terreny.

En el sector 2000 es constatà un veritable nivell arqueològic in situ (UE-2001), tot i que remogut, així com altres dos (3000 i 4000), que no són més que una ampliació del primer per tal de poder arribar a delimitar l'estructura de l'àrea d'abocador, cosa que finalment s'aconseguí.

En total foren evidenciades les següents unitats estratigràfiques (UE): 1001, 2001, 3001, 3002, 4001 i 5001. Abans, però, cal aclarir que les UE 3002 i 4001 pertanyen a l'únic nivell arqueològic documentat arqueològicament. Les UE 1001, 2001 i 3001 possiblement pertanyeren al mateix estrat, com evidencia la homogeneïtat tan del tipus de terra com els mateixos materials arqueològics. La intervenció antròpica, però, n'ha desvirtuat els continguts.

Pel que fa a la UE-1001, tot i que el nivell havia estat remogut per les excavadores i desplaçat, és argilós, originàriament compacte i de tonalitat vermellova. Presenta alguns nuclis calcaris.

La UE 2001 és el mateix nivell que havia estat prèviament rebaixat per les màquines excavadores, que en aquesta ocasió si que es pogué documentar arqueològicament, tot i que es trobava molt malmès atesa la intervenció en l'indret de màquinària pesant, que n'alterà les condicions de duresa. Els materials arqueològics constatats han estat:

El sector 3000 és en realitat una ampliació del 2000. Per primera vegada es pogué documentar un nivell arqueològic intocat (UE-3002). Ignorem si s'hi efectuà alguna

remoció en el terreny: atès que alguns materials del següent estrat (U.E.-3002) pertanyen a peces detectades en la U.E.-3001, això ens fa pensar que sí.

La unitat estratigràfica 3002 (U.E.-3002) es trobà intacta. Es tracta d'un nivell plenament arqueològic, on es documenten les tasques d'abocador. Es troba per sota de la UE-3001 i és igual a la UE-4001.

El sector 4000 fou pensat inicialment com una ampliació del 3000 a banda i banda, de cara a definir millor el nivell arqueològic d'aquella àrea i delimitar la possible zona d'abocador, objectiu que s'acomplí. La U.E. 4001, que correspon a l'únic nivell arqueològic detectat, és igual a la U.E.-3002.

La unitat estratigràfica 5001 (U.E.-5001) es compon, com en el cas de la UE-1001, de terres desplaçades per la màquina excavadora, procedents molt possiblement de les U.E.-3002 i 4001. Allò recuperat ha estat molt nombrós, demostrant-nos que gran part del jaciment -si no la majoria- havia estat traslladat des del seu lloc originari a causa de les obres.

Es tracta, doncs, d'una zona d'abocador que necessàriament ha de dependre d'un establiment de certa rellevància, com pot ser el de Santa Anna-Can Nolla.

Un altre problema és el de la cronologia dels materials llençats a l'abocador. En primer lloc cal insistir en les grans remocions de terreny provocades per la construcció de la urbanització, que ens ha privat de documentar alguns nivells arqueològics. D'altra banda, l'actuació d'un clandestí, aleshores treballador de l'obra, ens ha privat igualment de dades valuoses.

Pel que fa als materials, cal destacar en primera instància una terrissa de forta tradició ibèrica (ceràmica al torn, grisa de tipus emporità, etc.), que juntament a alguns vernissos negres i a altres materials d'importació ens condueixen cap a la primera meitat del segle I a.C., potser més exactament cap a la meitat d'aquesta centúria.

Els elements de datació ante quem (T.S. africana A, terrissa comuna romana africana, etc.), ens porten vers la segona meitat del s. II d.C. (150-200 d.C.): és el cas dels de plat-tapadora del tipus Hayes 196 o les cassoles Lamb. 10A/Hayes 23B en terrissa comuna africana. Pel que fa a la T.S. africana A, notem la presència d'exemplars relativament antics dins d'aquesta producció, com són les Lamb. 4/36. Però també trobem moltes més formes que són clarament més tardanes, com ara les Lamb. 3a o 3c1, que majoritàriament pertanyen a la segona meitat del s. II d.C. (150-200 d.C.). Algunes, com les Lamb. 3b1, fins i tot podrien correspondre als inicis de la centúria següent, és a dir, el s. III d.C.

El motiu d'haver-se llençat totes aquestes deixalles en els abocadors el desconeixem amb seguretat, encara que pot postular-se la hipòtesi d'una remodelació en algun sector edificat atès el relatiu volum de material constructiu exhumat: tegulae i imbrices, rajols, opus caementicium, estucs, etc., que trobem arreu. Tenint en compte la cronologia establerta, aquesta remodelació podria haver tingut lloc en algun moment indeterminat de la segona meitat del s. II d.C., o fins i tot a principis del III d.C. (per la crisi del període?), i hauria afectat elements constructius anteriors si tenim en compte la cronologia de molts dels materials. Aquest fet coincideix en molts sentits amb el detectat en la també zona d'abocadors del jaciment de Ronda Mistral-Jardí Park, que també hem relacionat amb Santa Anna-Can Nolla atesa la seva proximitat.

Pel que fa als materials exhumats, cal fer alguns comentaris. En primer lloc destaca la presència de terrissa ibèrica, que en general pot datar-se en el segle I a.C.

De la terrissa de vernís negre les peces recuperades són en general escasses i sovint tardanes (Campaniana A tardana, calena). Són també de destacar les nombroses imitacions de terrisses de vernís negre detectades, algunes d'elles clarament indígenes.

També algunes formes de la TS itàlica són imitades en ceràmica ibèrica, a voltes amb tonalitats fosques (gust arcaïtzant?).

Sembla clar que el moment republicà és pròsper, doncs la nombrosa presència d'àmfora itàlica del tipus Dr. 1, evidentment importada, així ho demostra. Altres tipus d'àmfora, com les procedents de la Bètica, Nord d'Àfrica o Eivissa, atès que majoritàriament es tracta de fragments sense forma resulta difícil d'establir una cronologia acurada. Curiosament, per a aquest període les produccions locals (Pascual 1 i Dr. 2-4) es troben proporcionalment mal representades, a diferència del que succeeix en l'abocador de la Ronda Mistral-Jardí Park.

Altres activitats econòmiques es troben menys representades encara. Les relacions amb la mar resten paleses amb la presència de malacologia marina clarament consumida, encara que ignorem si hi existiren activitats pesqueres atès que no s'han testimoniat altres materials com ara hams o espines de peix. La ramaderia també es troba ben evidenciada, amb la presència d'ovicaprí, bòvid i porcí. La malacologia terrestre, també present, és potser indicativa de recollecció i consum. Les restes d'os tallat (agulla i espàtula) són indicatives del treball en aquest material, tasca molt habitual en el món romà.

Els elements de luxe es troben gairebé totalment absents. El material majoritari, la ceràmica, és totalment funcional, evidenciant-se molta terrissa comuna i de cuina. Només alguns vidres sobresurten quelcom d'aquesta tònica general.

Així doncs, el jaciment -o millor expressat, els jaciments- que constatem en la zona de Santa Anna-Can Nolla de Premià de Dalt ens semblen demostrar una continuïtat habitacional i de culte al llarg de més de dos mil anys malgrat que, com ja hem comentat, no posseïm un registre històric complet i ens queden encara molts buits històrics per documentar.

ANÒNIM, 1992; SECCIÓ DE L'AECC, 1993; OLESTI, 1995, 418;
MONTLLÓ-CAZORLA-COLL, 1997; MONTLLÓ-CAZORLA-COLL, 1998.

Sota can Borràs (Cabrera de Mar)

X: 449051.23/ Y: 598287.92

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/

Can Borràs és sobre el turó dels Dos Pins, que s'aixeca al sud-oest de Burriac, entre la riera de Cabrera i el torrent del castell. El terreny és bastant pendent, a 3100 m de distància del mar i a uns 210 m. s.n.m.

Pujol i García (1982-83) expliquen que el grup de col.laboradors de Cabrera del Museu Arqueològic de Barcelona varen excavar unes habitacions ibèriques, en aquest punt. N'ignorem els detalls d'aspecte físic i cronologia. No obstant això, són testimoni de l'abundància de restes en el turó dels Dos Pins, que caldria declarar zona arqueològica.

PUJOL-GARCIA, 1982-83.

Sota el Camp de Futbol (Vilassar de Dalt)

X: 446753.567/ Y: 595898.398

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):NEC

Jaciment situat sota el camp de futbol, a l'antic paratge de La Famada, que es troba a la part baixa del poble de Vilassar de Dalt⁸. M. Ribas indica que aparegueren alguns enterraments de *tegula* de secció triangular i quadrada i una llantieta amb un gall en relleu (RIBAS 1952, 97). De l'arxiu del mateix autor sabem que es tracta de 8 enterraments sencers i altres de desfets (PREVOSTI 1981, 137).

Entre el material arqueològic aparegut en destaca dues llànties decorades amb relleu (una presenta un gall i l'altra mitja cara d'home barbut de front), un broc més 3 fragments d'altres i 9 fragments de terra sigil·lata "llisa" amb motius vegetals en relleu. En superfície hi documenta nombrosos fragments de ceràmica comuna (PREVOSTI 1981, 137). És difícil establir una cronologia dels enterraments perquè no s'ha pogut fer un estudi adequat del material, però per la tipologia dels enterraments i la presència d'aixovar funerari com és la llàntia, pensem que es tracta d'una necròpolis de l'Alt Imperi.

D'altra banda P. Ubach situa la troballa de 2 enterraments de *tegula* també sota del Camp de Futbol. Suposem que es tracta d'una troballa dels anys 70. En la seva excavació constata la troballa de dues *tegulae* senceres i l'estat de conservació dels individus era bona. No consta la presència d'aixovar funerari, però unes prospeccions que van realitzar els membres de l'AECC, alertats per la destrucció d'una possible vil·la romana, van trobar un molí de pedra, ceràmica i restes constructives (UBACH 1994, 95).

Hi ha un relació de proximitat molt estreta entre aquestes troballes i les efectuades a El Caminet, a la banda de muntanya del Camp de Futbol, per la qual cosa podem suposar la presència d'un establiment rural romà amb una àrea d'enterrament molt proper.

RIBAS, 1952, 97; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.170; PREVOSTI, 1981b, 137; UBACH, 1994, 95; IPAC Maresme.

⁸ Segons l'IPAC tota aquesta zona rebia el nom de La Famada, amb la qual cosa ja tindríem ubicades les troballes que relacionem amb El Caminet i Sota el Camp de Futbol (BURJACHS-DEFAUS 1987)

Sud de Cabrils (Cabrils)

X: 447712.483/ Y: 597063.362

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Jaciment situat al sud del nucli urbà de Cabrils, a la banda esquerra de la riera del mateix nom i de la carretera BV-5022 que porta a la població, a uns 100 m sobre el nivell del mar (PREVOSTI 1981, 153), a l'actual Urbanització Les Esparregueres, entre els carrers dels Avellaners, dels Ametllers i el camí de Muntanya.

M. Ribas hi situa en aquest punt restes romanes indeterminades (RIBAS 1952, 96) que hom interpreta com a vil·la romana d'època imperial (ESTRADA 1969, núm. 90). Recents prospeccions no han constatat restes d'estructures ni material arqueològic (BURJACHS-DEFAUS 1987).

No tenim prou dades com per definir la tipologia ni la cronologia del jaciment perquè les notícies són escasses.

RIBAS, 1952, 96; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.90; PREVOSTI, 1981b, 153; IPAC, Maresme.

Sud de can Blanca Reyes, Al (Sant Vicenç de Montalt)

X: 459280/ Y: 601860

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Al sud de la casa coneguda com Can Blanca Reyes, s'hi efectuà una troballa solta romana actualment indeterminada.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b 516; IPAC Maresme.

Sud de l'escorxador, Al (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457350/ Y: 602950

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes:

Al sud de l'escorxador de Sant Andreu de Llavaneres, en una zona actualment urbanitzada corresponent al nom carrer/ avinguda , al peu d'un turonet i a uns 138 m s.n.m., s'hi documentà una sepultura romana.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 497; IPAC Maresme.

Sud de la residència la Masia, al (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457760/ Y: 602020

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes:

Al sud de la residència La Masia, actualment emmarcada pel Camí de la Masia i l'autopista C-32, entremig de la Riera de Llavaneres i la Riera del Balís, a uns 65 m s.n.m, s'hi localitzà una sepultura romana.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 499; IPAC Maresme.

Taller Hispano-Francès (Mataró)

X: 455855.2/ Y: 599902.02

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

Elements: FOR NEC SIG ?

Al costat de la carretera de Mataró a Llavaneres, al terme municipal de Mataró a 5 m snm, al sud de l'Horta Puig, s'hi van localitzar vestigis d'època romana.

El 1933, segons Ribas, a uns 900 m. de Mataró, s'hi troben les restes d'una construcció romana acompanyada per material ceràmic. El 1952 el mateix autor amplia la troballa donant notícia de la presència de noves construccions. Actualment, el terreny està rebaixat i no se'n conserva cap resta visible.

La construcció localitzada es definia a partir d'un nombre de parets indeterminat i per carreus treballats que segurament haurien format part de la construcció. Aquestes estructures segurament anaven acompanyades per paviments, cosa que ens fan pensar els fragments d'*opus signinum* i *opus ruderatum* trobats. També documentem la presència d'uns enterraments en tègula i un forn de rajola, dels quals no se'ns dona cap més detall. Els materials que s'han trobat vinculats a aquestes restes consisteixen en dues llantietes, una amb un porc senglar com a motiu decoratiu i fragments ceràmics indeterminats.

Per les restes que s'han pogut identificar probablement ens trobem davant un establiment rural romà amb una cronologia indeterminada.

RIBAS, 1933, núm.7; RIBAS, 1952, núm.10; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.116; S.A.M.M., 1977, núm.65; PREVOSTI, 1981b, núm.273; IPAC Maresme.

Tarascó, Can (Orrius)

X: 445049.09/ Y: 600383.24

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Can Tarascó és una masia situada al sud-oest del terme municipal d'Orrius, a la banda de muntanya de la pista forestal que va de Vilassar de Dalt a Sant Bartomeu de Cabanyes (Orrius), a la vessant sud-est del Turó de les Encantades (Séllecs). Notícies històriques ens parlen de troballes soltes d'època romana que no podem determinar (RIBAS 1952); Burjachs i Defaus, basant-se en informació oral proporcionada per P. Ubach, diuen que la Cova de les Heures va ser excavada pels membres del Museu de Vilassar de Dalt que interpreten com un abric eneolític (BURJACHS-DEFAUS 1987).

RIBAS, 1952; PREVOSTI, 1981b, 213; IPAC, Maresme.

Tarrades del Molí, Can (Dosrius)

X: 449742/ Y: 604700

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Augustià:ERU Juli-Claudi:ERU

Flavi:ERU

Elements: DIP FOR SIG TOM

El jaciment de Can Terrades del Molí es troba al costat de la carretera B-510 (Argentona-Dosrius), aproximadament al punt quilomètric 2.8, en un contrafort del Turó de Can Ribot i a la vessant nord de la Riera de Dosrius⁹.

J. Bonamusa publica la notícia de la troballa d'un mur de tàpia per part de J. Nonell (SAMM) dins una àrea on s'hi troba ceràmica en superfície (BONAMUSA 1972, 8-9). La localització exacta del mur és difícil: Bonamusa indica que es troba en una carena sobre Can Terrades del Molí i s'hi pot accedir per un contrafort del turó (el segon després de la masia i en direcció a Dosrius). Caldria, però, comprovar si realment és romà o bé és una paret de terraplenament car tota aquesta àrea del turó està plena de parets en sec que aterressen el pendent per a la plantació de vinya. Actualment la zona està ocupada per una pineda, però encara queda algun cep com a testimoni d'antics conreus. Per tota la zona també s'hi van trobar nombrosos fragments de materials de construcció (*tegula*, *imbrex*, *opus testaceum*), d'àmfora i altres ceràmiques (BONAMUSA 1972, 9).

Si es confirmés la romanitat del mur de tàpia, i amb la presència d'*opus signinum*, podríem parlar d'un establiment rural romà de cronologia incerta.

RIBAS, 1949; RIBAS, 1964, 183; BONAMUSA, 1972; PREVOSTI, 1981b, 491-492; IPAC, Maresme.

⁹ Cal no confondre aquesta masia amb la de Can Terrades de la Nit, lloc on Ribas documenta altres troballes arqueològiques i que es troba en un altre indret. A l'IPAC hom va unir els dos jaciments suposant que es tractava de troballes de la mateixa masia.

Tarter, Can (Premià de Mar)

X: 446240.09/ Y: 594028.16

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Alt imperi (?):CER Baix imperi (?):CER

Entre els carrers de la Plaça i Passatge Prim, durant la construcció d'un conjunt d'habitatges en la zona de Can Tarter, el dia 4 de febrer de 1999 es localitzà entre les terres producte de les remocions un fragment de *tegula* amb llavi, molt rodat, que sembla aportat. Igualment, entre els munts de terra s'han pogut vesllumar alguns fragments de terrisses ibèriques sense forma i algunes blaves catalanes, que no pogueren ésser recollides (Coll 2000B). Tot plegat sembla material arrossegat, potser des del proper establiment ibero-romà del carrer de la Mercè.

COLL, 2000.

Terrenys de Can Molas (Premià de Dalt)

X: 445950/ Y: 594500

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: 0; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -50/ 50; Cronologia final: 175/ 250

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER

s. II d.C:CER

Els terrenys de Can Molas, actualment una explotació agrícola amb hivernacles (floricultura) es troben en la part baixa de Premià de Dalt, just per damunt de la C-32 i del jaciment de Can Vilà, al costat mateix de la Riereta.

En aquest lloc es recolliren inicialment en superfície una sèrie de materials (abril de 1995). Les restes consisteixen en: un fragment d'àmfora romana itàlica, un altre de paret d'àmfora ibèrica i un de tegula plana. També ha estat evidenciat un lot de ceràmica grisa (medieval-moderna?), terrissa vidrada, datable entre els segles XVII-XIX, i algunes monedes (s. XIX), que no ha estat estudiat.

En l'hivern de 1996 es constatà un nou lot en procedir-se a l'adequació de nous hivernacles. Consisteix fonamentalment en terrissa ibèrica, àmfora itàlica, àmfora romana d'elaboració local del tipus Pascual 1 i ceràmica comuna romana de procedència africana del tipus Hayes 197. Com en l'ocasió anterior hi ha també un petit lot de terrisses pertanyent als segles XVII-XX, que no ha estat estudiat.

Terres de Can Mora (Cabrera de Mar)

X: 450654.73/ Y: 598071.33

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Dins de les terres de Can Mora, que són al costat de mar de la carretera de Vilassar a Argentona, just davant de Can Xacó, en els camps immediats a la carretera, es troben ceràmiques antigues.

La zona és de pendent suau cap al mar, a l'esquerra del torrent d'Agell, a uns 2500 m de distància del mar i entre els 70 i 88 m s.n.m.

En aquestes terres, es troba algun fragment de ceràmica ibèrica de tant en tant, molt escadusser, com en tota la plana de Cabrera. Segurament es tracta de materials procedents d'un altre indret, o bé d'alguna resta de la zona, ben desfeta, i escampada per tota la plana.

Tintoreria, La i Paret dels moros, La (Vilassar de Mar)

X: 449603.533/ Y: 595692.877

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Alt imperi (?):NEC Baix imperi (?):NEC

Jaciment situat al costat de la carretera B-502 (de Vilassar de Mar a Argentona), a l'indret conegut com La Tintoreria. Es troba situat en zona de plana, entre els 10 i 20 m sobre el nivell del mar, a pocs metres del límit del terme municipal de Cabrera de Mar.

Notícies històriques ens parlen de la troballa de nombroses inhumacions i una incineració romanes a 2 m de profunditat. En primer lloc, Serra Ràfols comenta la troballa de tombes de *tegulae*, sense especificar-ne la tipologia exacta. Estaven excavades al sòl natural de "graves quaternàries" i no presentaven cap element com a aixovar funerari. També és freqüent la troballa de fragments de d'àmfores (SERRA RÀFOLS 1928, 46), potser restes d'altres enterraments construïts en aquest material. D'altra banda, M. Ribas afegeix la troballa d'una incineració: cendres i carbons dipositades en una "ampolla de vidre" i una destrals de petites dimensions com a aixovar.

Quant al material ceràmic Ribas comenta també la presència de fragments d'àmfora i de ceràmica ibèrica, la qual cosa porta l'autor a proposar una cronologia molt àmplia que va del segle II aC a l'Alt Imperi (RIBAS 1932, 316).

Prop d'aquesta zona de les necròpolis, a l'anomenada Paret del Moros, a tocar dels Torrent Forcat, s'hi localitzen també restes de ceràmica romana. S'havia especulat la possible adscripció romana d'aquest mur, ocupat com a porxo per feines agrícoles des del segle XVIII, cosa que es descartà el 1998 després de realitzar-hi una excavació d'urgència amb motiu de la seva destrucció per la construcció d'una piscina municipal a la zona. Tot i això als voltants d'aquest Ribas documentà ceràmica romana indeterminada sense donar més concrecions.

El jaciment de La Tintoreria en sí forma part d'una àrea de necròpolis romana més extensa. Ja M. Ribas indicava, parlant de la Rajoleria Robert, que la necròpolis s'estenia cap al sud-est, a l'altra banda de la carretera. De fet, la troballa d'enterraments per tota aquesta àrea entorn de la carretera de Vilassar de Mar a Argentona, fins el Camí del Mig (Via Augusta), ha estat freqüent des d'antic, amb àrees de concentració a la Rajoleria Robert, Teuleria Torrent del Porxo, Paret dels Moros, tal com ja hem dit abans, i a Can Vilalta. Una necròpolis tan extensa indica una alta densitat de població que es devia concentrar entre les vil·les de la zona (Can Ramon, Teuleria Torrent del Porxo, o d'altres que no s'han pogut localitzar). Quant a la cronologia ens trobem en el handicap de no tenir objectes d'ofrenes, però la pròpia absència d'aixovar pot indicar una atribució tardana de les inhumacions. Quant a l'ampolleta creiem que en realitat es podria tractar d'una ofrena funerària d'un dels enterraments. La presència de material ceràmic indígena no confirma la cronologia tan antiga de M. Ribas que suposava del segle II aC. Els enterraments de tipologies de *tegulae* a la nostra àrea d'estudi no són més antics que l'època d'August.

CARRERAS CANDI, 1891, 15-16; SERRA RÀFOLS, 1928, 46; RIBAS, 1932, 316; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 229; RIBAS, 1948; RIBAS, 1952, 75-76,81,94; PREVOSTI, 1981b, 180; MARQUÈS, 1987; VICENTE, 1988; CLARIANA, 1989b, 15-16; COLL-CAZORLA, 1992, 6-8; VICENTE, 1993; IPAC Maresme.

Tocant a Can Bada (Mataró)

X: 452806.03/ Y: 599021.15

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Baiximperial:VIL ? Alt imperi (?):VIL ?

Elements: ARQ ? SIG ?

A la zona actualment corresponent a les illes de cases que circumden la cruïlla entre el carrer Lucius Marcius i el carrer Joaquim Capella de la urbanització Peremàs, que es troba entre la masia de Can Bada i el camí del Mig (o carrer de Biada), precisament en construir la urbanització esmentada, s'hi van localitzar: pedres de granit de dos metres de diàmetre que havien de correspondre a tambors de columnes; pedres aplanades; una pica de pedra; fragments de paviment de picadís; fragments de bipedals; molta ceràmica romana , i tègules.

La presència de possibles tambors de columnes, indicativa d'un cert luxe, fa versemblant la hipòtesi que l'establiment correspongui a una vil·la.

Prop d'aquest lloc, al carrer Lluís Moret, es va localitzar un sarcòfag de plom romà (conservat a la Secció Arqueològica del Museu Comarcal del Maresme) col·locat en una cavitat excavada al sauló. Aquest enterrament, podria correspondre a la vil·la, tot i que, atesa la proximitat de la Via Augusta, també podria formar part de la necròpolis d'Iluro.

S.A.M.M., 1970b; S.A.M.M., 1977, 97, núm.89; PREVOSI, 1981b, 325-326; IPAC Maresme.

Tocant al carrer del Molí (Argentona)

X: 450520/ Y: 600750

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Entre el carrer del molí i la riera d'Argentona, zona que està a uns 65 m s.n.m., s'hi efectuà una troballa solta romana actualment indeterminable.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 231; IPAC, Maresme.

Tocant al Torrent Forcat (Mataró)

X: 454843.65/ Y: 600584.45

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):ERU

Elements: SIG

Als camps que hi ha prop l'angle que formen la carretera de Mataró a Sant Andreu de Llavaneres BV5031 i el Torrent Forcat, a 65 m s.n.m., s'hi han trobat: paviments d'*opus signinum*, nombroses pedres escairades, algun *pondus* i abundants fragments ceràmics, entre els quals hi ha terra sigil·lata i àmfores. Actualment, hi apareixen alguns fragments de ceràmica comuna.

Les restes podrien correspondre a un establiment rural.

RIBAS, 1933b, 19; RIBAS, 1933, núm.4; RIBAS, 1952, 95, núm.62;
ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.136; S.A.M.M., 1977, 77, núm.67;
PREVOSTI, 1981b, 444; IPAC Maresme.

Tomàs, Can (Argentona)

X: 448501.5/ Y: 603041.94

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes: Republicà:VAR Augustià:VAR Juli-Claudi:VAR

Flavi:VAR

Al sud de Can Tomàs, prop de la confluència del Torrentbó amb la riera de Pins, a uns 120 m s.n.m., s'hi han detectat una troblla solta romana indeterminada i un fragment d'àmfora tarraconesa.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 217; IPAC, Maresme.

Torre de Bell-Lloc, La (Dosrius)

X: 453924.17/ Y: 607908.61

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: MIL. Tipologia per èpoques: Romana:MIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):MIL ?

Una acta notarial del dia 2 de novembre de l'any 1599 del notari mataroní Gabriel Morera dóna testimoni de la troballa d'un mil.liari a la Vinya d'en Lleu dins el terme d'Arenys de Munt¹⁰:

Eu , Notari, continuau e y llavaume acta publich pera que en sdevenidor, y sempre y quant menester sia se tropia la veritat, com de present se troba en la Vinya ahont de present estam constituhits, la cual segons se diu es den Lleu Sastre d'Arenys, situada dins lo terme de Sant Martí d'Arenys, afrontant dita pessa terra per la part de ponent en lo camí, ço es en la serra, per lo qual se va de la Parroquia de Caldas á casa den Gibert Torrentbó, y en lo dit lloch de Sant Martí d'Arenys s'hi ha trobat dins dita vinya un terme ó fitta, lo qual es una pedra molt gran i grossa obrada ab un peu quadrat, y de allí en amunt rodona, de llargada de onse palms, poch mes ó manco, y de gruixa o amplaria de nou palms, poch mes ó manco, y en lo cap alt algun poch escantellada, la cual de sa mateixa textura designa que es terme ó fitta, y de present la trobam assi en dita vinya ajaguda per terra per lo rost aball de dita vinya, tenint lo peu de dita terme o fitta devers lo torrent de dita

¹⁰ Arxiu de la Corona d'Aragó. Registre de Protocols de Mataró núm. 1016

vinya y lo cap de aquella devérs lo dit camí o serra á a la part de sol ponent, y trovam la dita terme á deu ó dotze passas dins dita Vinya prop dit Camí o serra, y en la cual pedra, fitta o terme se troban scritas algunas lletres, les quals per sa vellesa o antiquitat y per ser algun tant rompuda en lo cap de munt, com alt está dit, are de present no podem compendre lo que volen dir, pero a cautela requeresch a vos dit Notari continuen y traslladeu en lo present acte les lletres que fermament podreu coneixer are de present en dita terme o fitta, et incontinenti per me dictum et infrascriptum Notarium coram dictis textibus instante et requirente dicto Venerabili Benedicto Buscatell fuerunt descriptae, et exemplatae in huiusmodi instrumento quaedam litterae quae per me comprehensae fuerunt scriptae in eodem termino, sive fitta et sunt quae sequitur:

**V · E · AL · AVR · ARAXC ·
 AXIR · I · P · VM · P · COS V G · PROCOS ·
 VEAM ·**

quibus quidem litteris sich ut premittitur per me dictum et infrascriptum Notarium scriptis et a dicto lapide, sive termino ut prefertur exemplatis illico dictus Venerabilis Benedictus Buscatell Rector praefectus verbo requisivit, et instavit me dictum et infrascriptum notarium quatenus etiam sub huiusmodi instrumento continuarem com la real veritat es que en dita terme o fitta, y a moltes altres lletres ultra les demunt treballades, les quals aix per la antiguidat de dita pedra ó terme, com encara per causa de la gran claretat dona are en ella lo sol per ser com es ara de present quasi onse horas y mitja ans del mitx dia, poch mes ó manco, no son pogudas compendre ni llegir¹¹.

Les tasques de recerca del mil· liari que s'han portat a terme han resultat infructuoses i l'únic testimoni de la seva existència és aquest document del segle XVI. Per la descripció de la seva ubicació hom creu que el camí (o serra) de què parla G. Morera correspon al Camí del Pla (PREVOSTI 1981, 528), que en altres indrets de la comarca rep el nom de Camí del Mig o Camí de les Cinc Sènies. Aquest camí rural actual, que travessa el Maresme al límit entre la plana i la muntanya, aproximadament entre els 20 i 40 m sobre el nivell del mar, ha demostrat ser la perduració de la Via Augusta. S'ha documentat en altres indrets: al barri de Peramàs de Mataró (dos trams dels murs laterals i un desaigua) i a Vilassar de Mar (els dos murs laterals, part del paviment de la calçada i un mil· liari). La indicació de la Via Augusta al mil· liari sembla probable.

La transcripció de la inscripció resulta pràcticament inintel· ligible, però Fabre, Rodà i Mayer (IRC) han procurat esmenar els possibles errors de transcripció i han proposat la següent lectura:

 [- - - M]AX(imo)
 [P]O[NT(ifici) M]AX(imo)
 TR[I]B(unicia) P[OT] o (otestate) X[. .]
 [I]MP(eratori) · [?]
 CO(n)S(uli) II[II ·]
 PROCO(n)S(uli) ·
 VIA AV[G(usta)] o
 VIA [AVG(usta)

¹¹ Transcripció extreta de PREVOSTI 1981, 527-528

M [P - - -]

Hom creu que s'ha conservat bona part del mil·liari, tot i que manca una part de la part alta, segurament l'espai on hi havia el nom de l'emperador i llurs titulatures: F. Fita havia suggerit que es tractés de Caracalla (211-217 dC) i Fabre, Mayer i Rodà, si bé no comparteixen aquesta opinió, creuen que evidentment es tractaria d'un emperador amb una titulatura d'indicacions victorioses.

ESTRADA I GARRIGA, 1969, 32; SANMARTÍ, 1986; IPAC, Maresme.

Torre de Can Palauet (Mataró)

X: 451711.563/ Y: 598916.794

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU

Elements: NEC SIG

Als volts de la masia Torre de Can Palauet, situada a l'oest de Mataró, prop de la Ronda Cros, al vessant esquerre de la Riera d'Argentona, a 45 m. snm, a una zona de camps de conreu s'hi van documentar restes d'època romana.

El 1933 Ribas ens dóna la primera notícia de restes a la zona. El 1948 un autor anònim ens menciona la troballa d'una moneda a uns camps de conreu pròxims entregada al Museu de Mataró. Ribas amplia el 1952 i el 1964 la troballa del 1933 amb noves informacions de vestigis a la mateixa zona. El mateix autor fa esment de restes d'estructures constructives i paviments al seu arxiu personal. Finalment, el 1987 es prospecta la zona i tornen a aparèixer materials.

La troballa consisteix en la localització de parets construïdes molt malmeses, restes d'enterraments en tègula destruïts al nord i al sud de la Torre i restes d' *opus signinum*, acompanyats de material: trossos del mateix tipus de paviment, àmfora i ceràmica indeterminada. Les prospeccions del 87 donen ceràmica (ceràmica ibèrica i un fragment d'àmfora Tarraconesa Dressel 2/4) i també tègula solta. Tenim també una moneda de *Lauro* trobada prop de la zona.

Podria tractar-se d'un establiment rural. Sense que se'n pugui descartar un origen ibèric, podem pensar en un origen republicà i una continuïtat altimperial.

RIBAS, 1933, U; ANÒNIM, 1948c; RIBAS, 1952; RIBAS, 1964, 183; PREVOSTI, 1981b, núm.248; IPAC Maresme.

Torre de Pi - Ca la Tecla Sala (Premià de Dalt)

X: 445750/ Y: 594500

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -1; Cronologia final: -100/ -1

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Republicà:CER

Les finques de Ca la Tecla Sala i Torre del Pi es troben just per damunt de la C-32, flanquejant la carretera Premià de Mar-Premià de Dalt (BV-5024). En el llibre de registres del Museu de Vilassar de Dalt consta aquesta troballa casual com a "Amfora. Premià de Dalt". Damunt la mateixa peça, escrit a llapis, es llegeix: "Torre del Pi. Tecla Sala. Premià de Dalt". Es tracta de la vora, coll i arrencament de nansa pertanyent a una àmfora Dressel 1B de procedència itàlica, que podria indicar la presència d'algun assentament rural en aquest lloc, que es troba molt a prop del jaciment de Les Pèrgoles, i amb el que potser es podria relacionar.

COLL, 1996, 10; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 182, fig.3 (13).

Torre del Ravalet (Vilassar de Dalt)

X: 446968.545/ Y: 596858.045

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: GUA. Tipologia per èpoques: Romana:GUA

Tipologia per períodes:

La Torre del Ravalet està situada al NE de Vilassar de Dalt dins la propietat de Reilaflor SA, entre el carrer del Ravalet i l'avinguda de Sant Sebastià. La torre és de planta quadrada i presenta una ampliació posterior. Les parets estan estucades i emblanquinades i quan s'entreveuen els carreus ben tallats de què està feta la torre (PREVOSTI 1981, 142). Al costat de la construcció hi ha una cova excavada al sauló amb un passadís que baixa molts metres fins arribar a una cambra circular envoltada per una banquetta. Podria servir de fresquera (BURJACHS-DEFAUS 1987). No ens és possible datar la torre i la seva romanitat és dubtosa, malgrat que la tradició erudita local li atribueix un origen antic (PREVOSTI 1981b, 142). Tampoc s'ha trobat material arqueològic per la zona.

PREVOSTI, 1981b, 141; IPAC Maresme.

Torre Llauder (Mataró)

X: 452897.99/ Y: 598091.88

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Republicà:ERU ? Augustià:VIL Juli-Claudi:VIL

Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: ARQ DIP ? EPI ESC FOR MOS PIN POU SIG TER

A l'anomenat Clos Arqueològic de la Torre Llauder, a l'avinguda Lluís Companys, al casc urbà de Mataró, a 5-10 m. snm, s'hi van localitzar unes restes espectaculars pertanyents a una vil·la romana.

La referència més antiga de les restes ens la dona Baltasar Pi el 1773, on parla d'unes construccions i una banys antics en la ubicació actual de la vil·la.

Matas, el 1777, localitza a la zona el primer mosaic de la vil·la, un dels tretze trobats posteriorment. Pel fet de ser unes restes tan opulents diversos autors ens citen troballes de materials (ceràmica, fragments escultòrics) a la zona però no és fins el 1961, després de diferents mencions anteriors (1928 i 1933) quan Ribas ens dona una descripció sistemàtica i detallada de totes les restes localitzades en aquest punt i es decideix a realitzar-hi unes campanyes d'excavació conjuntament amb la S.A.M.M. Aquestes van continuar el 1963. Dos anys més tard, el 1965, es declaren les restes Monument Històric-Artístic d'Interès Nacional. Fruit d'aquestes excavacions són les obres del 1970 de Bonamusa, la del 1977 de la S.A.M.M. i altres més específics, d'estudis de materials o aspectes concrets de la vil·la com el de Balil el 1971 i 1978, que fa un estudi dels mosaics, el de Soler el 1971, de les marques en l'àmfora o la de Clariana el 1976, amb un inventari de llànties. Posteriorment es porten a terme campanyes d'excavació continuades des del 1981 fins al 1990, portant a terme també accions de conservació i consolidació dels vestigis arqueològics, com l'actuació del 1979 d'un mur de contenció per la protecció del jaciment.

Els vestigis localitzats són nombrosos i ben conservats. Documentem un atri amb mosaic amb un *impluvium* central recobert interiorment per un paviment hidràulic d'*opus signinum* i envoltat per un sòcol de paret amb restes de sis pilastres adossades. Als voltants del pati es localitzen un seguit d'habitacions amb mosaics i també uns passadissos igualment emmosaicats que condueixen a altres zones de la vil·la. Les cambres localitzades són: una habitació amb un mosaic molt ric fet seguint un estil africà, amb un graó a la porta d'entrada i dues columnes adossades als marcs de la porta i amb una absis adossat, afegit posteriorment, altra habitació amb un mosaic policrom de forma circular, una emmosaicada amb una banyera amb un paviment hidràulic construïda posteriorment i un recipient també construït al terra segurament per fer banys de peus, una amb els mosaics molt destruïts per les activitats agrícoles de la zona que permeten veure restes de construccions de la vil·la anteriors a les que observem, una cambra tallada per l'absis adossat amb un *opus sectile* fet amb pissarra i rivetejar amb marbre blanc. Documentem a més dues cambres amb hipocaust i possiblement una tercera. En dues d'elles encara es conservava part del paviment d'*opus signinum* que recobria les estructures, i en una l'enrajolat que s'havia col·locat damunt de l'*opus* com a preparació per un mosaic policrom de pissarra i marbres de diferents colors, també

conservats en part. Al costat d'aquestes hi ubiquem les estructures de dos forns. Les tres cambres amb hipocaust actualment no es troben comunicades, pel fet que tenim una zona entre aquestes molt malmesa. Suposem que les tres formarien part d'una mateixa estructura que correspondria a unes termes. El fet d'haver localitzat una piscina rectangular amb acabat semicircular recoberta amb paviment d'*opus signinum* rosat ens acaba de confirmar aquesta teoria. De sota aquesta piscina hi sortia una estructura de desguàs que continuava per sota l'edifici en direcció est i conduïa l'aigua residual a l'exterior de la casa, a un torrent proper a aquesta, paral·lelament a uns altres conductes, també de desguàs. Finalment, en aquesta zona més residencial hi localitzem un peristil amb restes de quatre bases de columnes que ens mostrarien les restes del porticat, tot ell recobert amb mosaic blanc i negre. La construcció d'aquesta zona es va fer en obra de mamposteria, morter de calç i sorra, a vegades barrejada amb trossos de rajoles i teules. Les parets de les cambres riques anaven estucades i pintades de colors, les més riques amb ampliacions en guix i marbre o pintades amb motius ornamentals.

A la zona oest de la casa hi localitzem un pati amb restes d'un paviment d'*opus signinum*. Localitzem també unes estructures de parets, a un nivell més profund que la resta de la construcció, cobertes per altres murs i finalment un paviment. Aquests paviments se'ns presenten retallats posteriorment amb formes peculiars, acció segurament relacionada amb alguna activitat industrial. Tenim també a la zona restes de murs i fonaments de parets que ens defineixen diferents àmbits, alguns amb restes constructives anteriors a les que s'observen que consisteixen en murs relacionats entre sí, un paviment en tègula. Segurament, aquesta zona va patir notables reformes, cosa que ens indica les diferents fases constructives que hi hem documentat. El motiu d'aquestes va ser segurament, transformar la zona en un espai més industrial, quan abans devia estar dedicat a lloc d'habitació del *villicus*. Separats al nord i al sud d'aquest conjunt industrial trobem les estructures d'un dipòsit, vinculat a dues parets i d'un forn ceràmic i el seu abocador, ambdós possiblement relacionats amb el caràcter industrial que devia adquirir la zona en un moment determinat.

Més a l'oest, també separat del nucli constructiu que fins ara hem analitzat, es van descobrir vestigis d'un altre grup de d'estances, amb paviments d'*opus signinum* i una amb restes del que havia estat un *opus sectile* en plaques de marbre blanc. Aquestes cambres, amb un cert luxe, es poden interpretar com una part residencial d'època precedent a la residencial luxosa coneguda o com estances coetànies a aquestes però secundàries.

A l'est de la zona residencial es van documentar també un seguit de murs i estances de caràcter industrial. Localitzem les parets que tancaven el peristil per aquesta zona, dues habitacions amb diferents nivells de pavimentacions en *opus signinum*, una, possiblement un dipòsit. A uns quants metres al sud d'aquestes es troben vestigis d'un forn molt destruït.

A l'est del peristil, es localitza una construcció compartimentada en cinc habitacions dues d'elles fets amb fang pasta i pedres i les altres fetes amb blocs granítics, segurament reutilitzats. Aquestes estances es relacionen amb els quatre forns de vidre localitzats a prop. A la zona també es documenten les restes de clavegueram, amortitzades en època moderna (documentat pel material localitzat en elles).

Separat de la resta de construccions, més al nord, es localitza un dipòsit, vinculat amb les restes de sis dòlies que amortitzen les estructures de claveguera. Així doncs, es tracten d'unes restes construïdes posteriorment a aquestes.

Vinculades a totes aquestes construccions trobem molt variat com restes de pintura mural, estucs en relleu, diversos objectes de bronze i plom, plaques de marbre de diferents colors, 1 tros de fust de columna, diferents objectes d'os treballat,

fragments i vasos de vidre, abundants fragments de làpida en pedra amb diverses inscripcions: ...MI.../...PAI..., ...E..., ...ET VI..., ...GA..., ...GN..., ...IN..., ...SO(oC).../...DES..., ...DI.../...D... i ...G... Trobem també elements escultòrics molt abundants que consisteixen en diversos fragments de capitells, algunes motlures i plaques treballades en marbre, i quatre fragments d'escultura en marbre corresponents a una cuixa humana, un cap femení i dos retrats, un masculí i un femení. Localitzem un gran nombre de monedes, corresponents a diferents èpoques: ibèriques, púniques, romano-republicanes, d'August, de Claudi, de Vespacià, de Domicià, de Trajà, d'Antoní Pius, de Faustina Augusta, de Júlia Mamea, de Sever Alexandre, de Gal·li i de Constantí, entre les més destacades.

El material ceràmic és també abundant i molt present, vinculat a les estructures. Trobem en poca proporció Campaniana A (L. 27) i B (L. 5), algun fragment de ceràmica ibèrica pintada, TS itàlica, TS sud-gal·lica, TS hispànica i hispànica tardana, TS africana A (L. 4, 5, 7, 9, 10 i 22), africana C i D, TS lucente, TS grisa i taronja paleocristiana, parets fines (de closca d'ou i formes Mayet XLII, XXIV, X, XXXVII, XVIII i XXXVIII), ceràmica vidriada verda i negra ceràmica comuna i de cuina, àmfora de les formes Dressel-Pascual 1 i Dressel 2-3, amb les marques BP, CLV, AT, B i L.HER.OP, llànties de les formes Dressel 3, Dressel 9-B, Dressel 11-B, Dressel 12, Dressel 13, Dressel 16, Dressel 5-A, Dressel 9-C, Dressel 15, Dressel 5-B i 5-C, Dressel 19, 20, 21, 24, Dressel 28-B, Dressel 30-A i Dressel 31, amb les marques C.OPPI.RES, GABINIA, GABMERC, CCLOSVC, L. MADIEC, L. MVN. SVC, L. MVN. PRILS, C. CLOD, MUNTREPT, LMX, C. ATIL. VEST, ILICI, NNAELVCI, FO(RTIS), NIBIRN i (COMV)NIS. També tenim abundant presència de tègules, algunes amb les marques L.HER.OP, MARI i CF.

Identifiquem les estructures que hem estat analitzant com una opulent vil·la d'època romana, de la qual identifiquem tant el sector residencial o *pars urbana* com diferents zones dedicades a diverses indústries: del vidre, ceràmica, zones d'emmagatzematge. La majoria de les edificacions les atribuïm cronològicament a l'època severa (segle II-inicis III), període del qual tenim major proporció ceràmica (tenim abundància de TS sud-gal·lica, hispànica i africana A). Tot i això també documentem l'existència de ceràmica republicana com la Campaniana A, la B i també ibèrica pintada, així com diverses monedes del període. Això, per baixa proporció que en tenim, podria tractar-se de material residual però també podria suscitar l'existència d'uns precedents d'aquesta època, que no podem concretar en caps restes concretes. En època altimperial augustiana sí que trobem algunes construccions i materials que ens indiquen la presència ja d'una residència i també d'unitats industrials com algun forn ceràmic (vinculat amb un abocador amb materials ja d'aquests segles). Hem de remarcar la possible manca de material deguda a la poca excavació que s'ha dut a terme d'estrats anteriors als severs, factor que també s'ha de tenir en compte. El gran període d'auge de la vil·la el tenim ara, començant a segle I dC i amb màxima prosperitat durant el II i inicis del III. La vil·la pateix unes grans remodelacions, que la monumentalitzen i li donen un gran luxe: mosaics, arquitectura en marbre. La vil·la, posteriorment, es dota d'unes termes al seu sector septentrional, un altre dels indicadors del moment esplendorós i econòmicament bo que passa la vil·la. Ens ho indica també la gran proporció ceràmica que ens aporta la vil·la d'aquest moment, així com les nombroses monedes d'emperadors altimperials d'aquests segles. La vil·la també continua funcionant en època baiximperial, ja més modesta però encara amb algunes reformes com l'annexió d'un absis a l'*aula*, amortitzant les termes i construint per aquella època el bany secundari que trobem també a la zona residencial. També es construeixen algunes estructures noves (un dipòsit, per exemple) i es canvia d'utilitat alguns sectors

habitacionals transformant-los en zona d'emmagatzematge. Pel que fa a la ceràmica d'aquesta època (Africana C, africana D, Lucente, hispànica tardana i taronja i grisa paleocristiana) no és abundant però no en proporció a la del segle II. Tot i això ens indica la seva continuïtat durant el segle IV, així com les diferents monedes de Constantí i altres emperadors baiximperials.

En general parlem d'una vil·la opulent i luxosa, una de les més importants de la zona del Maresme, amb una riquesa continuada fins al Baix Imperi i amb unes indústries desenvolupades des d'època d'August dins el segle IV.

LÓPEZ, 1980; PETIT-JULIA, 1981; CLARIANA, 1981, 38; LÓPEZ, 1981; CLARIANA, 1981; S.A.M.M., 1982; PREVOSTI-CLARIANA, 1982; PREVOSTI-CLARIANA, 1982, 8-11; ANÒNIM, 1982; EQUIP TORRELLAUDER, 1983, 23-24; PREVOSTI-CLARIANA, 1985b; PREVOSTI-CLARIANA, 1985, 51-53; PREVOSTI-CLARIANA, 1987; CLARIANA, 1990; CERDÀ-PÉREZ, 1991; PIÑOL, 1993; PREVOSTI-CLARIANA, 1993; CLARIANA-JÁRREGA, 1994; CLARIANA, 1998b.

Torre Rosendo-Riera (Premià de Dalt)

X: 446010.03/ Y: 594336.03

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -150/ -25; Cronologia final: -50/ 50

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU ? Augustià:ERU ?

Sota el pont de l'autopista C-32 que creua la carretera BV-5024 (Premià de Mar a Premià de Dalt) i en uns camps situats per sota d'aquest eix viari s'hi han trobat materials arqueològics i una sitja. El jaciment va ser destruït l'any 1968 en motiu de construir l'autopista i els membres de l'AECC van poder fer algunes tasques de documentació d'urgència.

Es va trobar una sitja aïllada d'uns 2 m de profunditat i entre el material que contenia es va poder recuperar el següent: dos fragments de ceràmica de vernís negre Campaniana B (un fons de pàtera Lamboglia 5), ceràmica a mà i àmfora ibèrica i, sobretot, hi havia molta àmfora romana itàlica i alguna de local (Dressel 1, Dressel 2-4, Beltran 85 i sobretot Pascual 1), nombrosos fragments de *dolia* (un amb marca), fragments de *tegulae* i d'*imbrices*.

La primera notícia publicada del jaciment parlava de la presència de "sitges", en plural, tot i que només la bibliografia posterior en documenten només una. No seria estrany que tinguéssim un conjunt de sitges però que les obres de l'autopista les destruïssin i només se'n va poder documentar i excavar una. L'estudi dels materials ens aporta una cronologia molt àmplia dins l'època tardorrepublicana del 150 a 30 aC (COLL-MONTLLÓ 1994, 102); però l'alta quantitat d'àmfores tarraconenses Pascual 1 i també de Dressel 2-4, com a materials més moderns, ens indiquen que la sitja va ser

amortitzada dins el tercer quart del segle I aC, potser ja en època augustiana. Caldria relacionar la sitja amb algun establiment rural tardorrepublicà o de l'Ibèric Final dedicat a la producció vinícola proper.

LLANAS-MONTALBAN-GÓMEZ, 1977, 20; PREVOSTI, 1981b, 117; COLL-MONTLLÓ, 1994; OLESTI, 1995, 420; IPAC Maresme.

Torrent Amell (Premià de Mar)

X: 447460/ Y: 594000

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

Els temporals del setembre de l'any 1996 van desbordar els torrents de Fontsana i d'Amell provocant una petita inundació a la seva àrea d'influència. Aquest incident va motivar unes obres de sanejament i eixamplament dels torrents que afectaven una zona coneguda per les troballes arqueològiques (Can Fitó, Vallpremià i Mas Foix). Per aquest motiu R. Coll va portar a terme un seguiment de les màquines a tot el sector de les obres. Les obres als dos torrents va suposar una sola actuació però hem cregut oportú separar-los perquè la trobada de materials s'efectuà en llocs diferents. També, si acceptem que els materials recuperats provenen d'algun jaciment ubicat torrents amunt, l'origen dels materials és diferent perquè les aigües provenen de llocs diferents.

L'actuació al torrent d'Amell comprèn la seva part baixa, des del punt on aflueix el torrent Fontsana fins el Camí Ral (o carretera N-II), i s'efectuà una neteja i eixamplament del seu llit (sectors 1, 2 i 6). De les obres d'eixamplament del torrent no es trobaren restes constructives, però sí material ceràmic d'origen divers: en primer lloc, observem una concentració al tram més baix, del Camí Ral al carrer Sant Miquel amb un estrat d'argiles amb sorres. D'aquest nivell es va recuperar àmfora itàlica DB, ceràmica comuna ibèrica (a mà i a torn), ceràmica grisa ibèrica, àmfora ibèrica, àmfora laietana (pivots de Pascual 1), ceràmica comuna romana i de cuina romana, *tegulae*, *imbrices*, tovot i un fitxa circular de *tegula*. També hi havia un component residual de ceràmica vidrada moderna.

Un altre sector de troballes és el mateix llit del torrent a l'alçada de la masia de Can Pou on, enmig de les sorres s'hi trobà ceràmica comuna ibèrica (a mà i a torn), àmfora púnicoebusitana, àmfora laietana i *tegulae*.

Aquestes dues àrees de troballes de materials arqueològics estan relacionades per la mateixa actuació d'obres, però podríem diferenciar dos jaciments de gènesis diferents: el primer és un lot de materials trobats en el seu context originari que indiquen la presència d'un establiment proper. Només els materials moderns són aportacions de les rierades. Recordem que el torrent d'Amell travessa el camp de Can Fitó, lloc on a finals dels anys 70 també s'hi van trobar materials arqueològics. Per tant, en un lloc indeterminat d'aquests camps a la plana hi podríem tenir un establiment rural iberorromà. La cronologia relativa,

segons els materials trobats seria dels segles II i I aC, però si relacionem aquesta troballa amb la de Can Fitó, la cronologia puja fins el segle II dC (per la presència de ceràmica comuna africana).

L'altre sector de troballa de materials té més relació amb el torrent de Fontsana pel paral·lelisme dels materials i la seva cronologia. També són materials arrossegats per la riera.

COLL, 1997c; COLL, 2000c, 17-23.

Torrent Castells (Premià de Mar)

X: 445763.51/ Y: 593716.02

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):CER Baix imperi (?):CER

El torrent Castells es troba a l'oest del terme municipal de Premià de Mar i es troba parcialment urbanitzat. En una àrea propera al col·legi dels Germans de La Salle, per sota del Camí del Mig, a uns 15 m sobre el nivell del mar, el febrer de l'any 1980 hom va trobar alguns materials ceràmics romans molt rodats¹². El material que es recollí consisteix en un fragment de *dolium* i dos de *tegula* amb llavi. No és possible determinar la cronologia dels materials ni sabem d'on provenen però hom ha suggerit la possibilitat que fossin aportats per les rierades des dels jaciments de Ca l'Escoda o del Camí del Mig (Premià de Dalt).

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 192; IPAC Maresme.

Torrent Castells - Carrer Pompeu Fabra (Premià de Dalt)

X: 445250/ Y: 594500

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

En aquest solar, que fa cantonada amb el carrer Pompeu Fabra i el Torrent Castells, i que es troba situat poc més avall del nucli de la Pixotella o Barri del Remei, per damunt de la C-32 i del jaciment de Les Pèrgoles, es pogué recollir en superfície el mes d'abril de 1996 un petit lot de materials força rodats, consistents en un fragment de vora amb graó per a la tapadora pertanyent a una gerra ibero-romana, un fragment sense

¹² Troballa efectuada per P. Casasola.

forma d'àmfora púnica ebusitana, quelcom de terrissa ibèrica (a torn i a mà) i dos fragments constructius d'atribució dubtosa (tegulae?). Aquesta troballa podria tenir relació amb l'establiment de Les Pèrgoles.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 184, fig.4 (19).

Torrent de Can Trisach (Mataró)

X: 452710/ Y: 599570

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

A l'entorn de l'actual carrer del Torrent de Can Trisach, que es troba entre el Turó del Molí del Vent i el Turó de Miró, s'hi han assenyalat restes indeterminades, molt fragmentades, de construccions, ceràmica romana i potser també fa referència a aquesta àrea una notícia sobre la troballa d'una moneda.

RIBAS, 1933, Q; RIBAS, 1952, 96, núm.95; S.A.M.M., 1977, 94, núm.88; PREVOSTI, 1981b, 332; IPAC Maresme.

Torrent de les Piques (Mataró)

X: 453067.39/ Y: 600734.49

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -450/ -300; Cronologia final: 360/ 470

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Preromana:SIT Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric:SIT Republicà:ERU Augustià:VIL Juli-Claudi:VIL

Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:ABO

Elements: ABO ARQ DIP FOR MOS SIG

En una àrea limitada per l'autopista C-32 al sud i el Torrent de Piques a l'est, a uns 120 m s.n.m, sobre la qual es coneixien importants restes d'estructures des de començaments del s.XX, s'hi van efectuar excavacions arqueològiques l'any 1991, arran d'obres de la variant de Mataró N-II, i l'any 1995, amb motiu d'obres d'urbanització del sector. L'assentament posat a la llum està conformat per un camp de sitges i per una vil·la, amb una *pars rustica* ben documentada i una *pars urbana* evidenciada per restes constructives disperses.

Les notícies de començaments de segle sobre estructures de la zona, documentaven l'existència de parets aixecades sobre el sauló que delimitaven, com a mínim, quatre habitacions, una de les quals estava pavimentada amb *opus signinum*.

També s'hi trobà un forn que sembla destinat a la fabricació de vidre i de ceràmica, ja que al seu entorn hi havia abocaments amb gresols amb vidre fos, escòria de vidre fos, i restes de ceràmica amb defectes de cuita.

L'excavació de 1991 va posar al descobert un seguit de restes identificables amb un camp de dòlies. Es van localitzar algunes estructures excavades o fonamentades en el sauló: 7 vestigis de dòlies (tres fons de dòlies i quatre retalls per encabir dòlies al sauló); una estructura indeterminada, segurament relacionada amb l'assentament d'un recipient d'emmagatzematge, i restes d'un petit mur, bastit amb pedres i fragment de tègules, que sembla pertànyer a un dels murs de tancament de l'àrea.

Les excavacions de 1995 van permetre documentar diversos murs que definien, com a mínim, cinc àmbits que acollien, bàsicament, sitges i dòlies.

Es tracta de murs aixecats directament sobre el sauló i conformats amb blocs de granit força regulars, pedres de tamany mitjà i tègules, lligats amb terra. Les habitacions que definien devien estar cobertes amb tègules, atenent la gran quantitat d'aquest material trobat en alguns sectors, i el seu paviment, el propi sauló.

Excavades al sauló i integrades dins d'aquests àmbits van aparèixer un total de 21 sitges i 6 retalls per acomodar-hi dòlies. Les sitges van formar part, com a mínim, de quatre àmbits diferents i, en dos d'aquests, van aparèixer conjuntament amb dòlies, que es retallaven entre els forats de les sitges. Cal destacar que alguna sitja es troba tallada pels murs. En el cinquè àmbit, que està subdividit per un muret, s'hi van detectar exclusivament dues dòlies i, a més, dues rases també excavades al sauló que podrien correspondre a canalitzacions.

En zones centrals del conjunt, i a tocar de sitges, hi havia: d'una banda, dos dipòsits excavats al sauló i sense cap resta de morter de calç, l'un rectangular (1'70 x 2'10 m) i l'altre quadrat (2'20 x 2'25 m), i, d'altra banda, una estructura semicircular feta amb petits blocs de granit encabits en un retall del terreny, amb argila i carbó, que podria correspondre a un petit fogar.

En dues àrees diferenciades i exteriors als àmbits, sengles acumulacions de ceràmica indiquen dos abocadors.

Entre els materials més significatius destaquen les restes constructives fruit de troballes anteriors a les excavacions, en el sector de les habitacions amb un paviment d'*opus signinum*. Es tracta de nombroses pedres ben escairades; restes d'estuc de diversos colors; fragments de peces de marbre que podrien ser correspondre a un *opus sectile*; vàries tessel·les de marbre blanc, vermell i negre; restes de paviment d'*opus signinum*; un fris de marbre amb fulles d'heura. També cal esmentar algunes monedes ben identificades: una amb la llegenda *Laiesken*, dues de Constantí i una de Constanci.

Entre el material ceràmic, hi ha: àtica de vernís negre; ceràmica de vernís negre del taller de Calés; campaniana A, B i C; aretina de vernís negre; TS itàlica, sudgàlica, hispànica; TS africana A, C i D; TS *lucente*; ceràmica comuna africana, parets fines, ceràmica comuna i grollera romana, ceràmica grisa ibèrica de la costa catalana, ceràmica comuna i a mà ibèrica, llànties, àmfores (ibèrica, massaliota, púnica, grecoitàlica, itàlica, tarraconesa, africana), fragments de dòlies, abundants fragments de tègules, i ímbrex.

D'aquest conjunt de material, n'hi ha de superficial i de residual dins de context estratigràfic, que ens permet determinar la cronologia general d'ocupació del jaciment. També hi ha alguns materials que constitueixen fòssils directors d'alguns estrats corresponents al camp de dòlia i al camp de sitges i dòlies, que permeten precisar la datació d'alguns moments d'aquestes estructures. Tanmateix, convé esmentar que les

restes l'estratigrafia són molt escasses, ja que ha estat majoritàriament destruïda fins al sauló per treballs de conreu en terrasses.

La ocupació inicial de la zona va tenir lloc durant l'ibèric ple, possiblement en algun moment entre mitjan s.V aC i finals del s.IV aC (segons la ceràmica àtica de vernís negre), i es va estendre al llarg de tot l'època romana fins al Baix Imperi, com a mínim entre mitjans del s.IV i mitjans del s.V dC com palesen formes de TS africana D i àmfora africana.

No tenim associada la datació inicial de l'establiment a cap de les estructures, tanmateix, les relacions estratigràfiques entre les sitges, les dòlies i els murs en què s'integren, indiquen que les sitges són els elements més antics del jaciment. Aquest fet, afegit a l'evidència d'ocupació durant l'ibèric ple, i precisament en aquest sector (la ceràmica àtica de vernís negre és material residual d'un estrat de la zona), fa versemblant pensar que en aquest primer moment, hi hagués únicament un camp de sitges, que devia constituir el magatzem comunitari d'algun establiment proper.

En l'època republicana, es dibuixa una segona fase de l'establiment marcada per la construcció un assentament rural:

El camp de sitges inicial, va ser reestructurat en algun moment: es construïren dependències que acolliren la majoria d'aquestes sitges (tot i que algunes foren tallades per murs, cosa que palesa l'anterioritat de les sitges), i també s'hi devien col·locar, en aquest moment, les dòlies. Segurament, aquesta reestructuració es portà a terme en algun moment del segon quart del s.I aC (segons assenyalen l'aretina de vernís negre Goudineau 2 i la ceràmica de vernís negre del taller de Calés Lamb. 7, localitzades en un estrat de terraplenament, que salvava un desnivell, contemporani a la construcció dels murs). Les sitges, devien deixar de funcionar ara com a graners comunitaris per passar a formar part d'una vil·la, que les reaprofità per a la seva *pars rustica* i esdevenir-ne, complementades amb dòlies, magatzems: a les sitges s'hi devia guardar queviures i gra, i a les dòlies vi i oli.

Les àrees d'emmagatzematge semblen haver estat amortitzades entre els s.II i III dC:

Els magatzems de sitges i dòlies s'amortitzaren entre finals del s. I dC i finals del s.II dC (d'acord amb el reompliment de diverses sitges i de les canalitzacions, que presenten de TS africana A, ceràmica africana de cuina - Hayes 23A i 196, i Ostia II, 303 i III, 324-, i absència de TS africana C)

El camp de dòlies, s'inutilitzà a partir d'inicis del s.III dC i, versemblantment, no més enllà d'aquest segle (segons el reompliment d'algunes dòlies amb TS africana C, TS africana A2 Lamb. 3 i absència de TS africana D).

D'entre finals dels s. II i mitjans del s. III també es data un dels abocaments ceràmics (amb TS africana A i ceràmica africana de cuina Hayes 196 i 197).

En l'època Baix Imperial, entre mitjans del s.IV, mitjans dels s. V i potser fins al s.VI dC un cop amortitzades les estructures d'emmagatzematge, l'indret fou utilitzat com a abocador de deixalles (com palesen la TS africana D - amb formes Hayes 59 i 67 - i l'àmfora africana Keay XXXVII, fòssils directors dels reompliments d'una sitja i dels dipòsits, d'un altre abocament de ceràmica i d'un estrat d'abocament sobre el grup de sitges). Els abocaments, podrien provenir, bé d'alguna part de la vil·la que encara funcionava, bé d'algun altre establiment proper.

Es configura, per tant, una vil·la amb unes habitacions residencials només testimoniades per elements constructius dispersos (com els marmoris o les tesselles), però que, atesa la localització d'aquestes restes, tal vegada, calgui identificar amb el conjunt d'habitacions que presenten un paviment d'*opus signinum*.

La *pars rustica* de la vil·la, es troba , en canvi, força ben documentada. S'hi evidencia una important activitat d'emmagatzematge que reaprofitava elements preromans i de tradició ibèrica com les sitges per convinger-los amb formes d'emmagatzemament pròpiament romanes com les dòlia. També es fa palesa una activitat industrial centrada en el vidre i la ceràmica, a través del forn i el seu abocador.

RIBAS, 1933, núm.17; RIBAS, 1934, 73; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 139; RIBAS, 1949, 2; RIBAS, 1952, 75, 80, 95, núm.55; RIBAS, 1975, 108, 113; S.A.M.M., 1977, 67, núm.56; GORGES, 1979, B-57; PREVOSTI, 1981b, 448-452; BENET i altres, 1993, 59-60; GALLEMÍ-GURRERA-REDOLAR, 1995; OLESTI, 1995, 468; AA.VV., 1995, 89-93; IPAC, Maresme.

Torrent del Porxo (Vilassar de Mar)

X: 449500/ Y: 595900

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):VIL Baix imperi (?):VIL ?

Elements: ARQ MOS ? NEC

El jaciment del Torrent del Porxo es troba molt proper al torrent del mateix nom, just per sobre de la Rajoleria Robert, per la qual cosa cal identificar-lo amb aquest, com pensa Prevosti (1981, 177-178). La separació que fem d'ambdós és més fictícia que real, i es fa en raó de la bibliografia.

Fou excavat per J. de C. Serra Ràfols i A. del Castillo. Es parla en aquest indret d'una vil·la d'època tardana i d'una necròpolis on s'exhumà un conjunt d'enterraments en *tegulae* (una pertanyia a un nen i era a doble vessant). Un altre era en caixa de plom. També s'exhumà un *dolium* sencer, d'1,30 mts. de diàmetre, de 1000 lts. de capacitat, ple de tesselles de marbre. També sembla que hi havien les restes d'un gran edifici romà amb grans carreus de pedra i restes d'una cornisa, també de pedra.

RIBAS, 1932; RIBAS, 1952, 82; FORTUNY, 1953; BARRAL, 1978, núm.79; GORGES, 1979, B-135; PREVOSTI, 1981b, 177-178; COLL-CAZORLA, 1992, 6-8; IPAC Maresme.

Torrent Fontana (Premià de Mar)

X: 447100/ Y: 594190

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

Els temporals del setembre de l'any 1996 van desbordar els torrents de Fontana i d'Amell provocant una petita inundació a la seva àrea d'influència. Aquest incident va motivar unes obres de sanejament i eixamplament dels torrents que afectaven una zona coneguda per les troballes arqueològiques (Can Fitó, Vallpremià i Mas Foix). Per aquest motiu R. Coll va portar a terme un seguiment de les màquines a tot el sector de les obres. Les obres als dos torrents va suposar una sola actuació però hem cregut oportú separar-los perquè la troballa de materials s'efectuà en llocs diferents. També, si acceptem que els materials recuperats provenen d'algun jaciment ubicat torrents amunt, l'origen dels materials és diferent perquè les aigües provenen de llocs diferents.

L'actuació al torrent de Fontana, que comprèn una extensa zona al final de la Gran Via de Lluís Companys, consta de tres fases: neteja i recollida de les terres aportades per les rierades (sector 3) i desviació provisional del torrent per poder sanejar el llit normal (sectors 4 i 5). De les terres superficials aportades per la riera el 1996 es va recuperar àmfora púnica (centromediterrània i ebusitana), àmfora itàlica, àmfora laietana, àmfora ibèrica, ceràmica comuna ibèrica, comuna romana, *tegulae*, fragments de tovot i maons i una fragment de ceràmica moderna.

La rasa oberta pel pas provisional del torrent (sectors 3 i 4 de la intervenció) enllaça amb el torrent d'Amell i s'endinsa uns metres al terme municipal de Premià de Dalt. Mesura uns 160 m de llargada, 3 m d'amplada i 1.70 m de profunditat i va permetre identificar l'antic llit de la riera. Del material recuperat cal destacar: àmfora púnicoebusitana, àmfora itàlica, àmfora romana laietana, àmfora ibèrica, ceràmica comuna ibèrica (a torn i a mà), grisa emporitana, ceràmica comuna romana (itàlica, local i africana), *dolia*, *tegulae*, *imbrices*, *opus signinum* i tovot. Entre el material antic també hi havia ceràmica vidrada moderna.

No tenim ceràmiques fines (ni vernís negre ni terra sigil·lata) per determinar una cronologia més o més precisa del lot de materials, però pels materials d'importació que tenim podem datar-lo dels segles II-I aC fins algun moment indeterminat dels segles I-II d.C., amb algunes intrusions modernes. L'origen dels materials és incert si bé hauríem de trobar algun jaciment de l'Ibèric Final o Tardorrepublicà més amunt, probablement a Premià de Dalt. No sabem tampoc quina relació s'estableix amb els jaciments de Vallpremià i el Mas Foixà, precisament, per l'origen divers dels materials recuperats: en aquest cas són materials arrossegats per les rierades i els altres dos casos s'ha interpretat com a abocadors relacionats amb la vil·la romana de la Gran Via de Lluís Companys 229 o de Can Farrerons.

COLL, 1997c; COLL, 2000b, 17-23.

Trias, Can - Castelldaura (Premià de Dalt)

X: 445397.64/ Y: 594397.3

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 450/ 500

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Baiximperial:CER

A Can Trias hi havia un punt d'abocament de runes i deixalles. Consta que l'any 1969 s'hi portà la runa o part de les runes de les obres efectuades a la zona del jaciment Gran Via de Lluís Companys 229 i, assabentats de l'esdeveniment, el mateix any 1969 i entre el 1979 i 1980 hom hi trobà materials arqueològics¹³.

El lot de materials consta de fragments informes de ceràmica ibèrica, comuna romana, àmfors ibèrica i romana i un fragment de vora de TS Africana D (forma Lamboglia 58). Els Materials es troben al Museu de Premià de Mar.

Si confirmem la procedència dels materials potser caldria afegir-los a la vil·la romana de la Gran Via de Lluís Companys 229. En aquest cas, la presència d'una TS Africana D ens retardaria la cronologia fins pràcticament el segle V dC, la qual cosa aniria molt bé pels enterraments documentats a l'habitació del mosaic, els quals no tenien materials associats.

IPAC Maresme.

Turó d'en Dori (Mataró)

X: 452358.809/ Y: 602181.679

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ Republicà:ERU

Al cim i al vessant sud-oest (on actualment hi ha la urbanització can Vilardell) del Turó d'en Dori, que s'aixeca, al límit dels termes municipals de Mataró i Argentona, 362 m s.n.m., s'hi van assenyalar restes de parets ibèriques i ceràmiques en superfície, entre les quals hi havia: campaniana A, ceràmica ibèrica, ceràmica fet a mà, i àmfora ibèrica i itàlica.

Les restes indiquen un establiment rural que existia en el s.II aC. La potencial antiguitat del conjunt de materials, permet apuntar la hipòtesi que aquest fos el moment final d'un assentament preromà.

¹³ Materials recollits per J. Gómez i P. Casasola respectivament.

RIBAS, 1934, 45; RIBAS, 1952, 49, núm.95; ESTRADA I GARRIGA-VILLARONGA, 1967, 167, núm.184; S.A.M.M., 1977, 12, núm.6; SANMARTÍ, 1986, 438; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; OLESTI, 1995, 469-470; IPAC Maresme.

Turó d'en Pons (Premià de Dalt)

X: 444900/ Y: 595300

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

El Turó d'En Pons és una petita elevació que hi ha a ponent de la població de Premià de Dalt, que es troba coronada per una moderna construcció pseudo-moresca, l'anomenada "Cabana del Moro" o "Cabana dels Reis".

Prop d'aquesta construcció han estat recollits en superfície alguns materials en superfície, com són una paret carenada d'àmfora romana del tipus DB (possiblement pertanyent a la forma Dressel 1) i dos fragments de paret de vasos ibèrics.

El lloc domina visualment una gran porció de territori, des del mateix poblat ibèric de la Cadira del Bisbe fins les planes de Vilassar de Mar o quelcom més enllà.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 182;

Turó d'en Torres (Cabrils)

X: 446056.186/ Y: 598741.013

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ Republicà:ERU

Elements: NEC SIG

Diverses notícies històriques es refereixen a la troballa de restes arqueològiques pel cim i els vessants del Turó d'en Torres (489 m). Aquest turó es troba situat al capdamunt de la Serralada Litoral, al nord-oest del terme municipal de Cabrils al límit amb el de Vilassar de Dalt (de fet, el cim està dividit administrativament entre els dos municipis). Per la banda nord, el turó s'obra a un altiplà format per les Planes d'en Boquet, al Pla de les Garses, Planes d'en Bassa, etc. per on passa la pista de Vilassar de Dalt a Sant Bartomeu de Cabanyes (Òrrius) i hi ha les masies de Ca l'Arcís, Cal Camat i el Mas Truc. A la banda sud, vessant encarada al mar, hi neixen els Torrents d'en

Torres, de Cal Grau i, més avall, el Torrent de Cal Pelat que conflueixen a la Riera de Cabrils a la zona coneguda com La Llobatera, actualment ocupada per urbanitzacions.

Per tota aquesta zona, prospectada pels membres del Foment d'Estudis de la Maresma (amb Ll. de Sobregrau i M. Ribas al capdavant), sabem que des dels anys 30 s'hi ha trobat ceràmica de tradició ibèrica: entre els Torrents de Cal Grau i de Cal Pelat, en un lloc de fort pendent, restes de ceràmica ibèrica i de vernís negre (Campaniana); tocant al Turó d'en Torres, gairebé al cim de la serra, també hi ha ceràmica ibèrica (entre la qual s'ha recollit una fusaiola i un *pondus*) (Ribas 1995², 33). La notícia també ha estat recollida per Serra Ràfols en diverses ocasions (SERRA RÀFOLS 1936, 50; SERRA RÀFOLS 1942, 92-93).

Posteriorment el mateix M. Ribas situa restes constructives d'època ibèrica, juntament amb ceràmica ibèrica al Turó d'en Torres i les restes molt desfetes d'un poblat ibèric entre els Torrents de Cal Pelat i de Cal Grau. En aquest suposat poblat L. Sobregrau va excavar dues sitges: a la primera va recollir nombrosos fragments de ceràmica comuna ibèrica (a mà i a torn), amb especial presència de ceràmica pintada; l'altra sitja estava més apartada, en un punt direcció el Mas Truc, d'on va recuperar també fragments de ceràmica ibèrica, un *pondus*, fragments de metall (ferro i plom) i una destal de pedra, a més de malacologia i restes de fauna. El fons de la sitja presentava un nivell de carbó vegetal i de cendres (RIBAS 1952, 48).

En un altre apartat de la seva obra, M. Ribas situa una vil·la romana també a la part baixa del Turó d'en Torres, a la vessant sud-est (RIBAS 1952, 94). Segons es desprèn de la consulta dels seus diaris d'excavació i de notes arqueològiques, el 1930 hi va observar restes de parets d'habitacions pavimentades amb *opus signinum*. D'entre el material arqueològic va documentar ceràmica comuna (a mà i a torn) i també algun fragment de ceràmica fina, suposem de vernís negre (PREVOSTI 1981, 143). Posteriorment en un punt més apartat, direcció a Can Xinxà, hi va trobar moltes àmfores (RIBAS 1952, 94) que devien formar part del conjunt d'enterraments romans que hi documenta. Va poder veure tres tombes de *tegulae* en secció triangular senceres i fragments d'altres (*tegulae* escampades) (PREVOSTI 1981B, 143).

Ens trobem, doncs, davant de nombroses notícies de restes arqueològiques per tota aquesta zona de difícil descripció, ubicació i datació. Creiem que la ocupació humana de la zona des d'època ibèrica és molt densa, amb la presència d'alguns assentaments dispersos, erròniament anomenats poblats en la terminologia de l'època, on s'han documentat algunes restes constructives i sitges amb materials clarament de filiació indígena. Amb el temps la població que habitava aquesta zona muntanyosa s'hauria romanitzat o si més no hauria incorporat elements i tècniques constructives romanes per als seus edificis, per la qual cosa trobem documentat un assentament rural amb paviments d'*opus signinum* en una zona on també predomina la ceràmica comuna ibèrica però relacionats amb materials tardorrepúblicans com és el vernís negre. Per tant estaríem davant d'un assentament íberorromà¹⁴.

Relacionat amb aquest assentament, Ribas també documentà una petita necròpolis d'inhumació amb tombes de *tegulae* a doble vessant i probablement en àmfora símptoma de certa romanitat de la gent que poblava la zona. És difícil establir una datació del jaciment, més enllà d'emmarcar-lo dins el gran període que suposa l'Ibèric Final o l'etapa Tardorrepúblicana, entre els segles II i I aC, potser allargant fins el I dC per la presència d'aquestes tipologies tombals, documentades a partir de l'Imperi.

¹⁴ La indicació d'un poblat ibèric a Ca l'Arcís (Vilassar de Dalt), creiem que es tracta d'una confusió amb el vessant est del mateix Turó d'en Torres (RIBAS 1952, 41)

RIBAS, 1931, 8; SERRA RÀFOLS, 1936, 50; SERRA RÀFOLS, 1942, 92-93; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 89; RIBAS, 1952, 48, 94; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.88; PREVOSTI, 1981b, 145-146; SANMARTÍ, 1986, 774-775; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; OLESTI, 1995, 431-432. RIBAS, 1995, 33; IPAC Maresme;

Turó d'Onofre Arnau (Mataró)

X: 455754.702/ Y: 600741.307

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: GUA. Tipologia per èpoques: Romana:GUA

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ Alt imperi (?):GUA ?

Baiximperial:GUA ?

Elements: NEC ? SIG

Al cim del turó d'Onofre Arnau o del Castell de Mata, que s'aixeca, entre el Torrent de Castell i la Riera de Mata, 133 m s.n.m, s'hi han assenyalat: habitacions ibèriques i romanes; restes d'una possible torre de guaita romana circular, construïda amb pedres de gran tamany ben escairades i reaprofitades pel castell medieval avui dia destruït; un paviment d'*opus signinum*; sepultures; pedres treballades, com una motllura; monedes (només se'n conserva una del s.IV, al Museu de Mataró), ceràmica ibèrica i romana, tègules, i ceràmica medieval. Actualment, només poden observar-s'hi migrats fragments de ceràmica ibèrica i medieval.

Les restes podrien correspondre a un establiment rural, tal vegada d'origen preromà, que va esdevenir un punt de guaita romà amb la seva corresponent torre. La moneda baiximperial, així com la ceràmica i la construcció del castell medievals, fan pensar en una possible continuïtat d'ocupació al llarg de tota l'època romana fins a la medieval.

PELLICER, 1887, 246; SERRA RÀFOLS, 1928, 66; RIBAS, 1928; RIBAS, 1933b, 18-19; RIBAS, 1934, 75; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 139; RIBAS, 1952, 59; S.A.M.M., 1977, 81, núm.74; PREVOSTI, 1981b, 440-442; IPAC Maresme.

Turó de Cabanyes (Mataró)

X: 451992.764/ Y: 602862.619

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Al turó de Cabanyes, que s'aixeca al límit dels termes municipals de Mataró i Argentona, 407 m s.n.m., i a la carena que porta fins al turó d'en Dori, s'hi ha assenyalat la presència d'abundant ceràmica ibèrica.

RIBAS, 1934, 45; RIBAS, 1952, 49, núm.95; S.A.M.M., 1977, 12, núm.6; SANMARTÍ, 1986, 440; OLESTI, 1995, 470; IPAC Maresme.

Turó de Can Xaus (Vilassar de Dalt)

X: 445144.668/ Y: 598377.753

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes: Baix imperi (?):TOM

Jaciment situat al cim del turó d'En Banús, a la part alta del terme municipal de Vilassar de Dalt, entre el Camí de Ca l'Arcís i el camí de Cal Senyor.

Algunes notícies arqueològiques parlen de la troballa de 3 tombes rectangulars de lloses (BALIL-RIPOLL 1952), malgrat que els membres del Museu de Vilassar de Dalt afirmen que només n'eren dues (BURJACHS-DEFAUS, 1987). Les tombes, actualment desaparegudes, tenen paral·lels molt propers, al Turó Rumpons, que podríem qualificar de visigòtiques dels segles VII-VIII.

BALIL-RIPOLL, 1952, 181; IPAC Maresme.

Turó de Gironella (Cabrils)

X: 447057.334/ Y: 599381.265

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ ?

El Turó de Gironella (447 m) es troba situat al capdamunt de la Serralada Litoral al fons de la Vall de Cabrils, flanquejant, juntament amb la Brolla de l'Abril (471 m), el Coll de Gironella. El coll és el pas natural que comunica Cabrils amb les valls interiors de la comarca del Maresme i hi circula una pista, actualment asfaltada, que va de Cabrils a Òrrius. Aquests turons es troben dividits administrativament entre els dos municipis citats. Actualment tot aquest sector està molt transformat a causa de la construcció de la Mútua Metal·lúrgica al cim del Turó de Gironella, per tant, el jaciment documentat ha desaparegut.

M. Ribas documentà un conjunt de coves artificials en un punt de fort pendent que devien ser utilitzades com a habitacles en època ibèrica. L'autor afegeix que són com les trobades al poblat de Burriac. També dóna la notícia de la presència de nombros material ceràmic també de filiació indígena en superfície (RIBAS 1995², 32; RIBAS 1952, 47).

No tenim prou dades per a determinar l'entitat del jaciment i la seva cronologia però hem de tenir present que el Turó de Gironella es troba en un punt estratègic de control del pas pels colls de la serralada i forma part d'una extensa àrea de petits assentaments ibèrics, alguns dels quals posteriorment es va romanitzar, com són el Turó d'en Torres, Ca l'Arcís, Ca n'Abril, les Feixes de l'Arlot, Can Xinxà, les Brolles de l'Abril, etc.

RIBAS, 1952, 47; RIBAS, 1995, 32. OLESTI, 1995, 427-428. IPAC, Maresme;

Turó de l'Infern (Cabrils)

X: 448440/ Y: 597700

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -150/ -125; Cronologia final: -50/ 50

Tipologia principal: GUA. Tipologia per èpoques: Romana:GUA

Tipologia per períodes: Republicà:GUA ? Augustià:GUA ?

El Turó de l'Infern es troba a Llevant del poble de Cabrils, en el mateix partió amb el de Cabrera, en una zona actualment de bosc. Aquest turó és una de les elevacions de la muntanya del Montcabrer. Es tracta d'un d'aquells jaciments en els

quals mai no s'han practicat treballs de recerca seriosos, i que a més han estat "visitats" sovint pels excavadors clandestins.

Poca cosa és el que es pot afirmar sobre el lloc: unes restes de paret força malmeses i alguns carreus ben escairats enderrocats, a més de força ceràmica escampada en superfície. L'any 1984, atesa l'amenaça dels detectoristes, es va fer un recull superficial d'aquests materials després de posar-ho en coneixement del Servei d'Arqueologia, materials que es troben dipositats en el Museu de l'Estampació de Premià de Mar. Entre ells trobem produccions calenes (formes Lamb. 1 i 5), àmfora itàlica (Dr. 1, A, B i C), i local (Pascual 1), i també nombrosa ceràmica ibèrica tardana. Sembla ser que en els anys 30 es va documentar allà la presència d'algunes tombes i sitges, però la bibliografia no és excessivament detallista al respecte.

L'any 1999, amb motiu del projecte de recerca titulat *Prospecció arqueològica sistemàtica en el Montcabrer. Poblament antic i ocupació del territori entre la Riera de Cabrils i la Riera de Cabrera (El Maresme)* va efectuar-se una nova recollida de materials, que confirmà allò ja conegut, a més d'aportar nous elements d'anàlisi com ara la troballa d'àmfora laietana Dr. 2-4, p.e. Tot plegat fa evident la necessitat d'una intervenció arqueològica en aquest indret si és que volem respondre les preguntes que actualment hom es planteja (COLL-JÁRREGA-PREVOSTI 2000).

El Turó de l'Infern és interpretat actualment com a un lloc de guaita d'època tardoibèrica, en relació amb el poblat ibèric de Burriac. Desconeixem, però, la seva relació amb un lloc de culte tan proper com és la Cova de les Encantades del Montcabrer, amb el que coincideix cronològicament en la seva darrera fase.

SERRA RÀFOLS, 1942, 93; RIBAS, 1952, 47; MARTÍN, 1962, 246,250; MARTÍN, 1963, 79; PREVOSTI, 1981b, 206; SARMARTÍ, 1986, 647; MALUQUER DE MOTES, 1987, 241; GARCÍA, 1992, 112; GARCÍA-ZAMORA, 1993, 152; UBACH, 1994, 109; OLESTI, 1995, 438; COLL-JÁRREGA-PREVOSTI, 2000. IPAC, Maresme.

Turó de Miró (Mataró)

X: 453337.536/ Y: 599522.908

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juli-claudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU

Elements: NEC SIG

A l'oest del Parc Municipal de Mataró, al costat esquerre del Torrent de la Pólvora, prop del Passeig de la Geganta, a la Jardineria Pera i al sud de la mateixa, a uns 60 m. snm, s'hi localitzen vestigis romans.

El 1887 Pellicer ens menciona una troballa de materials, alguna resta constructiva i paviments al sud de la Jardineria. El 1933 Ribas ens hi situa el mateix i ens dóna la notícia de l'existència de restes a la mateixa Jardineria. El 1929 en realitzar-

se una ampliació de la Jardineria es localitzen restes d'estructures d'enterrament que Ribas documenta el 1952 i amplia la informació al seu arxiu. PLANTA: fig. 75,1.

Les restes constructives documentades consisteixen en restes d'algunes parets i carreus treballats (en tenim notícies antigues) i algun paviment d'*opus signinum*. També tenim enterraments en tègula, onze de documentats però segurament molts més, i també en lloses d'argila cuita. També localitzem una cova funerària, amb el seu interior no conservat arqueològicament pel fet d'haver exercit d'allotjament d'un pagès de la zona.

Relacionats amb aquestes restes tenim materials diversos, principalment ceràmics: ceràmica ibèrica, ceràmica campaniana, Terra Sigil·lata indeterminada i una llàntia de volutes del tipus Deneuve 493 o Lamb. 11 amb decoració d'un bust d'un actor amb una màscara.

Amb tota aquesta informació podem dir que possiblement estem davant d'un establiment rural (no podem parlar de vil·la per la manca d'elements de luxe) que presentaria una necròpolis propera, potser del mateix establiment. Aquest començaria en època ibèrica, potser ja amb presència romana (ja República), en època republicana (indicat per la campaniana) i segurament amb continuïtat altimperial (T. Sigil·lata i la llàntia de volutes). L'establiment potser va continuar en el temps però no en tenim constància material.

PELLICER, 1887, 244; RIBAS, 1933, núm.12, 14, D, S; RIBAS, 1952, núm. 7, 94, 140; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.112, 142; S.A.M.M., 1977, núm.52, 59; PREVOSTI, 1981b, 258,259; IPAC Maresme.

Turó de Rumpons (Vilassar de Dalt)

X: 445148.025/ Y: 598161.873

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Replicà:EI/ República:CER s. II d.C:CER

Baiximperial:NEC

Elements: MUR ? NEC ?

El turó de Rumpons es troba situat al nord del terme municipal de Vilassar de Dalt, a l'àrea anomenada Planes d'en Boquet i és vorejat per la pista forestal que va de Vilassar a Òrrius i el camí que porta a Cal Senyor. D'aquest jaciment podem distingir dos sectors perfectament diferenciats pel que fa a la cronologia i tipològicament. D'una banda tenim notícies poc precises de la presència d'un poblat ibèric al cim i també tenim un conjunt de 7 enterraments tardoantics. Tenim coneixement de 3 intervencions arqueològiques: la primera al poblat per part de J. Ventura i els seus col·laboradors; el 1974 el Grup d'Arqueologia de Vilassar de Dalt i el Museu Arqueològic de Barcelona (MAB) van excavar la necròpolis; i el 1982 el Servei d'Arqueologia va efectuar alguns sondeigs a la zona del poblat, a càrrec d'A. Martín.

Als peus d'aquest turó és on s'hi localitzà el dolmen de La Roca d'En Toni.

El poblat presenta uns alguns problemes de localització, però que segons l'IPAC cal buscar-lo al cim. M. Ribas ens ubica una muralla d'1 m de gruix prop del dolmen

(RIBAS 1952, 97). El noticiari de l'*Archivo Español de Arqueología* parla d'una habitació corresponent també al poblat excavada entre el turó de Can Xaus i el Turó de Rumpons (BALIL-RIPOLL 1952, 181). Una altra notícia prové de M. Prevosti, segons la qual es trobà un fragment de *dolium* amb marca il·legible a la boca (PREVOSTI 1981, 144).

La intervenció d'urgència del 1982 s'efectuà per la imminent construcció d'una casa unifamiliar. La prospecció consistí en l'excavació de 6 rases de sondeig a diversos punts, la majoria dels quals donà resultats negatius perquè el sauló aflorava ben aviat. Només a l'anomenat sector A (a l'oest de la rasa excavada per J. Ventura) es documentà una major potència del sediment, malgrat que va ser impossible identificar una estratigrafia clara. Es va trobar un lot de material molt barrejat cronològicament molt ampli: un fragment de ceràmica Campaniana A, una moneda de Trajà, un disc de ceràmica de teler, *tegula*, *imbrex*, *dolia* i ceràmica medieval datada dels segles XI i XII (MARTÍN 1983). Els únics elements constructius documentats són una banqueteta i pedres caigudes, sota les quals hi havia fragments de vasos de ceràmica reduïda (alguns amb decoració de línies ondulades paral·leles incises) dels segles X i XI, i una petita cista buida (80 per 35 cm i 30 cm de profunditat) adossada a la banqueteta (BURJACHS-DEFAUS 1987).

A uns 200 m del dolmen de la Roca d'en Toni i molt a prop del suposat poblat el 1975 va ser descobert un conjunt de 7 enterraments en cista de pedra. Les tombes estan excavades al sauló i es trobaren a uns 0.50 m de profunditat. La seva disposició és força regular: estan orientades d'est a oest, malgrat que la tomba 3 es desviï una mica respecte les altres, i col·locades a una distància d'entre 0.65 i 1.50 m entre elles. La tipologia arquitectònica també és idèntica: es tracta de cossos paral·lelepípedes bastits amb lloses granítiques de diverses mides més o menys escairades i unides en sec que recobreixen les parets de la cista; la coberta també és de lloses de pedra; la solera de les tombes és el mateix sòl natural. Les dimensions són força regulars: la llargada oscil·la entre 1.27 m de la tomba 6 atribuïda a un adolescent als 2.32 m de la tomba 5; l'amplada va dels 0.27 a 0.45 m i la profunditat dels 0.24 al 0.42 m. L'estat de conservació de les estructures funeràries és òptim excepte la tomba 1 que es trobà lleugerament escapçada per l'extrem est ja des d'antic. Pel que fa al ritual seguit sabem que es tracta d'inhumacions, de les quals només s'ha conservat l'individu de la tomba 5 i part dels individus de les 3 i 7. Amb això podem determinar que els cadàvers estaven disposats de forma supina amb el cap a l'oest i els peus a l'est. En cap cas s'ha trobat aixovar funerari (tampoc tenim altre material arqueològic que ens proporcioni una datació del conjunt) la qual cosa és significativa per l'època de les tombes: probablement cal datar aquest tipus d'enterrament, documentat en altres indrets de la comarca (Ca la Madrona a Mataró i Can Modolell a Cabrera de Mar), com dels segles V al VIII dC, moment en que rarament trobem aixovar funerari. Batista i Bonamusa proposen que la presència d'enterraments alt medievals en aquestes àrees de la serralada litoral ens indiquen un canvi de poblament de la plana a les muntanyes fruit d'una possible regressió socioeconòmica i d'inseguretat política (BATISTA-BONAMUSA 1976, 108)

Com hem vist el jaciment presenta una forquilla cronològica molt àmplia que va des d'època ibèrica fins a l'Alta Edat Mitjana.

RIBAS, 1952, 97; BALIL-RIPOLL, 1952, 181; BATISTA-BONAMUSA, 1976; PREVOSTI, 1981b, 144; MARTÍN CÓLLIGA, 1983; UBACH, 1994, 128-131; IPAC Maresme.

Turó de Sant Antoni (Premià de Dalt)

X: 445250/ Y: 595950

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

El Turó de Sant Antoni es troba en una àrea boscana que hi ha per damunt del nucli de Premià de Dalt i a Llevant del poblat ibèric de la Cadira del Bisbe. Allà es recollí algun material arqueològic en superfície, que consisteix en ceràmica feta a mà (una nansa plana), terrissa ibèrica comuna i un fragment de paret de dolium.

Poc més avall, en direcció SE., s'observa l'existència d'algunes restes constructives que podrien ser antigues (tot i que no s'ha investigat arqueològicament). Tot plegat podria tenir relació amb el poblat ibèric de la Cadira del Bisbe, que es troba relativament a prop.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 182.

Turó del Balís (Sant Vicenç de Montalt)

X: 458457.1/ Y: 602434.93

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

A tocar de l'autopista C-32 pel seu costat nord-oest, entre les rieres del Balís i de la Penicera, a la part baixa del vessant occidental del Turó del Balís, a uns 100 m s.n.m., s'hi ha trobat: ceràmica ibèrica, àmfora púnicoebusitana, àmfora itàlica Dressel 1 i dòlia.

Cal pensar, atesa la configuració del terreny, que el jaciment podia trobar-se en una cota superior del turó.

OLESTI, 1995, 481; IPAC Maresme.

Turó del Cementiri/Can Jaumar (Cabriels)

X: 447579.922/ Y: 597958.73

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Preromana:CER Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric:CER Republicà:ERU Alt imperi (indefinit):ERU

L'establiment ibèric de Can Jaumar de Cabriels, també conegut en la bibliografia arqueològica com "Poblat a 200 metres del cementiri", és un jaciment que es coneix des dels anys trenta del segle XX. Tot i no haver estat publicat de forma monogràfica, s'hi ha fet referència en molts treballs sobre l'arqueologia de la comarca, tant pel que fa a les sitges com a les habitacions documentades (p. e. RIBAS 1931, p. 8; RIBAS 1934, p. 40-41; SERRA RÀFOLS 1942, p. 92; ALMAGRO i altres 1945, p. 89; RIBAS 1952, p. 47; RIBAS 1964, pp. 87 i 89 -hi ha 2a. edició, 1988-; PREVOSTI 1981, vol. I, p. 152-153, i vol. II, fig. 45, núms. 1 a 3; MALUQUER I ALTRES 1986, p. 78; SANMARTI 1986, pp. 649-651; PUJOL-GARCÍA 1994, p. 102-103; OLESTI 1995, esp. p. 430; RIBAS-COLL 1996, 253-268; COLL 1998, 17-23).

La història de les primeres intervencions a Can Jaumar està explicada en la documentació que es guarda en l'arxiu del Sr. Marià Ribas de Mataró. Reproduïm tot seguit un text de l'època:

"Nº 23. Cabriels. En l'any 1931 el Dr. Lluís de Sobregrau descobrí interessants restes ibèriques en la part alta propera al poble, i a uns 200 metres del cementiri. Consisteixen en restes de parets de pedra ibèriques, molt destruïdes, avui totalment tapades, i sitges, una de les quals fou excavada. En aquesta sitja han aparegut vasets fets a mà, en ceràmica grisa, grollera i fina, ceràmica que recorda la hallstättica, indígena, ceràmica negra finíssima molt polida, feta a torn (tipus ibèric), ordinària i fina feta a torn, roja i grisa, presentada en moltes varietats, des dels més petits vasets fins a la gran gerra ovoïda, dolium, tapadores. Aquesta classe és idèntica a la dels poblats ibèrics de la comarca; trossos de gerres enganxats per lligades de plom, plates ibèriques, pondus de ceràmica i de pedra, fusaioles -una d'òs-, ceràmica feta a mà recordant l'eneolítica, ceràmica feta a torn i pintada a mà a base d'elements geomètrics i cercles concèntrics (se n'han trobat uns 40 trossos), molins de mà, ossos, petxines, trossos de bronze que no es comprèn a quins objectes correspondrien, destraletes i raspadors. Es abundant la ceràmica campaniana, representada per cràteres, lekytos, skyphoi, etc. També la terra sigil.lata, amb relleus i llisa, un tros amb les lletres ...ECENI en relleu dintre un rectangle refós. Tot el material esmentat aparegué en gran abundor, i omplia una sitja amb tot el desordre. Aquesta sitja avui es troba plena de terra, medeix 1,80 m. d'alçària, 1,35 de diàmetre interior i 1,00 m. de diàmetre de la boca. En el lloc on hi ha les parets ibèriques hem vist dues altres sitges i una a l'altre costat del camí, que encara no han estat excavades. Les parets donen la forma d'algunes habitacions ben requadrades, i tot el terreny està plè de ceràmica ibèrica variada i alguns

fragments de ceràmica romana. Es molt freqüent la ceràmica ibèrica feta a mà.

Cal veure les llibretes d'excavacions i papers solts".

Revisant aquesta darrera documentació hem trobat una repetició de les dades que acabem d'esmentar, així com la data d'algunes intervencions: concretament, la sitja núm. 1 fou excavada el mes de març de 1931; les parets que esmenta el text, en abril d'aquell mateix any.

Un xic posteriorment, en les habitacions del "poblat" es constataren ponderals de ceràmica (dos eren de pedra), fusaiïoles, petxines, fragments de plom fos, *dolia*, mig molí de mà del tipus barquiforme, així com també ceràmica ibèrica comuna a torn (n'hi havia també de pintada) i a mà (*1a. Llibreta d'Apunts d'Arqueologia*).

Pel que fa a l'excavació de les estructures habitacionals, sabem que fou quelcom posterior a la de la primera sitja: concretament es dugueren a terme en els mesos de juliol i setembre de 1932, juny de 1933 i març-abril de 1934. En una nota, a més, podem llegir: "*Cabrils. Habitacions ibèriques prop de la sitja i un xic més al Nord. Tempteig fet en Setembre de 1932. Mn. Lluís fa tempteigs aïllats per tal d'orientar-se. Ha destapat un bon tros de paret, interessant per la bona disposició de les pedres, que tenen ben aplanades les superfícies visibles. Pedres molt petites reforcen i tapen els punts més oberts; a voltes fan de falca. Surten molts fragments de vasos idèntics als de la sitja del camí*". A voltes, el tempteig de Mossèn Lluís era ..."*superficial. Bastant superficial*" (juny de 1933). Fins i tot -i aquesta és una dada força interessant- es documentaren ..."*residus de fundició de bronze*" (abril de 1934).

A finals de l'any 1983 i a començaments del següent es va visitar el jaciment en diverses ocasions, adonant-nos del perill de degradació que aquest semblava córrer degut a l'urbanització d'una àrea molt propera. Poc temps després aquest perill es va materialitzar, la qual cosa fou posada en coneixement del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya alhora que es recolliren alguns materials que s'observaven en superfície, producte de modernes remocions del terreny, i que foren dipositats en el Museu Municipal de Premià de Mar (RIBAS-COLL 1996, 274-276). A partir d'aleshores, veient que s'havien pres les mesures adients i que el perill semblava haver desaparegut, ja no es freqüentà tant el lloc. Posteriors visites a les restes ens aconsellaren d'informar a l'Àrea d'Intervencions Arqueològiques de Mataró i al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya sobre la degradació paulatina del lloc, per la qual cosa s'acordà dur a terme dues campanyes d'urgència amb posterioritat, l'any 1992, dirigides respectivament a l'abril per M. Ruiz i al juliol per D. Farell i M. Ruiz (RUIZ 1992; PUJOL-GARCÍA 1994, p. 102-103; OLESTI 1995, p. 430; RIBAS-COLL 1996, 253-268).

A la llum dels treballs realitzats, Can Jaumar no sembla ser de cap manera un poblat ibèric típic sinó un petit establiment agrícola, fonamentalment ibero-romà malgrat que s'hi van trobar en els anys trenta alguns fragments ceràmics pertanyents a la primera edat del ferro, així com d'altres que podrien correspondre a l'ibèric ple, com ara cràteres, *lekythoi* i *skyphoi* dels quals no en tenim cap representació gràfica. Totes les dades disponibles avui dia sobre aquelles campanyes s'estudien en un altre treball (RIBAS-COLL, 1996, 253-268). Pel que fa a troballes més modernes cal destacar (a banda dels elements romano-republicans ja coneguts, entre els que sobresurt la presència d'un petit bronze anepígraf pertanyent a la seca d'Abarildur) la presència de materials més tardans, com són les tapadores africanes Ostia III o la terrissa romana de producció local (vaixel·la comuna i àmfora), sense que puguem especificar més atès l'estat de conservació de les peces (RIBAS-COLL 1996, 274-276).

Les intervencions de 1992 han tret a la llum nous elements immobles i mobles, que no podem precisar atès que en data d'avui no s'han realitzat les corresponents memòries d'intervenció. Cal destacar-ne la troballa d'una figureta ibèrica, una representació femenina modelada en fang, que segons els nostres coneixements és la primera d'aquesta categoria que s'exhuma en un jaciment ibèric del Maresme. Amb tot, s'ha de tenir present que n'existeixen d'altres en el món ibèric laietà, com ara la procedent del poblat del Puig Castellar de Santa Coloma de Gramenet, i que aquests tipus de representacions acostumen a ser més abundants, pel que fa a Catalunya, en les terres de l'Ebre i en l'interior del país (COLL 1998, 17-23).

RIBAS, 1931, 8; SERRA RÀFOLS, 1936, 50; SERRA RÀFOLS, 1942, 92; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 89; RIBAS, 1952, 47; GUARDIOLA, 1955, 25; RIBAS, 1964, 87,89; RIBAS, 1975, 12; PREVOSTI, 1981b, 152-153; SANMARTÍ, 1986, 649-651; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; RUIZ, 1992; PUJOL-GARCIA, 1994,102-103; OLESTI, 1995, 430; COLL, 1998. RIBAS-COLL, 253-268, 274-276;

Turó del Mal Temps (Premià de Dalt)

X: 444382.68/ Y: 595137.87

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Notícies històriques situen un jaciment prehistòric i ibèric al Turó del Mal Temps, entre els termes municipals de Premià de Dalt i de Teià. La recerca de restes arqueològiques no ha permès descobrir res més que alguns fragments de ceràmica en superfície.

Segons M. Ribas, per aquella zona hi havia un dolmen, destruït per l'explotació d'una pedrera, i s'hi ha trobat ganivets de sílex, una destrala polimentada i ceràmica a mà. Un de nosaltres (R. Coll) l'any 1996 va poder recollir 8 fragments de ceràmica a mà (CAZORLA – COLL – JÁRREGA 1997, 178). D'altra banda, J. Estrada publica la notícia donada per C. Ferrer de la presència d'habitacions disperses d'època ibèrica (ESTRADA 1969, NÚM. 177).

En cas que es confirmés l'autenticitat de les notícies, es podria tractar d'una àrea d'ocupació humana des del Neolític i l'Edat del Bronze (CAZORLA – COLL – JÁRREGA 1997, 178) fins l'època ibèrica. D'aquest període tindriem un assentament rural dispers, la cronologia del qual no podem precisar.

ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.177; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 178; IPAC Maresme.

Turó del Molí del Vent (Mataró)

X: 452883.47/ Y: 599393.83

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: 10/ 90; Cronologia final: 10/ 90

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:NEC Juli-Claudi:VIL ? Flavi:VIL ?

Elements: ESC MOS MUR ? NEC

A l'actual urbanització de Sant Salvador, al nord de la Carretera de Mataró a Argentona i a l'est del Col·legi dels Salesians, una mica més enllà de la Plaça de Granollers, situat dalt d'un turó a 89 metres s.n.m. es van localitzar vestigis de construccions romanes.

Les primeres notícies que tenim de presència de restes en aquest punt són de Pellicer (1887) que ens parla de la presència de ruïnes d'edificis antics al lloc i de restes diverses. Una altra de les notícies més primerenques és la de Carreras Candi, que ens menciona la "Torre de Cogoll", destruïda el 1903, com a edificació possiblement romana. Ribas i un autor anònim, el 1926 ens tornen a parlar de la torre mencionada i ens en donen una descripció física El 1928 Ribas ens torna a mencionar l'obra donant notícies noves de troballes recents. Prevosti, el 1981, fa un estudi del material trobat amb base als dibuixos i fotografies de Ribas i estableix una classificació per aquest.

Pel que fa al tipus de construcció documentada parlem d'estructures de sepultura segurament ibèriques en sitja (segons la referència que en fa l'autor parlant d'estructures semblants a les de Can Mateu i Can Rodón), d'una torre, construïda amb un parament irregular, de pedra granítica amb 3'30 metres de diàmetre intern i parets de 85 centímetres de gruix Tenim també documentades estructures d'habitació definides amb base a una paret amb sòcol de pedra i possiblement paret de tàpia, que seguia segurament tot el cim de la carena sense tancar cap espai. Aquesta mesurava uns 225 metres i possiblement era més gran originalment. Se'ns indica també la presència de fragments d'un paviment d'*opus marmoreum*.

Pel que fa als materials trobats destaquem la presència d'una petita estàtua de marbre perduda, ceràmica pre-romana, àmfora, ceràmica comuna, sigil·lata sud-gàl·lica de la forma Drag. 29 i també una amb la marca OF, PVDEN de la Graufesenque, sigil·lata indeterminada, possiblement hispànica o sudgàl·lica i alguna moneda. També mencionem la presència d'una gerreta taronja de tradició ibèrica

Així doncs, ens trobem possiblement davant una vil·la romana.

Referint-nos a la cronologia, podem parlar d'un context segur del segle I, cosa que ens dóna la sud-gàl·lica, però també hem de tenir en compte la presència de ceràmica pre-romana, que ens ampliaria la forquilla cronològica cap a més antic i també la probable sigil·lata hispànica, que ens l'ampliaria cap a més modern. Per tant potser podríem parlar d'una cronologia des d'època ibèrico-republicana fins al segle III.

PELLICER, 1887, 124-125, 244-245; CARRERAS CANDI, 1891, 14;
ANÒNIM, 1926, 22, 139, 149; RIBAS, 1952, 59; ESTRADA I GARRIGA, 1969,

núm.114; S.A.M.M., 1977, núm.51; PREVOSTI, 1981b, núm.256; IPAC Maresme.

Turó del Montcabrer (Cabrera de Mar)

X: 448701.66/ Y: 597508.97

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

El Turó del Montcabrer és el més meridional dels que clouen la vall de Cabrera per l'oest.

Fa 316 m d'alçada i és a uns 2600 m de distància del mar. Sobre el seu cim hi ha una mica de replà artificial, obert per tal de construir-hi les edificacions del repetidor de TV, però en principi era una zona agresta i de pendents pronunciats.

En el seu cim s'hi troben fragments de tègules romanes, ceràmica ibèrica a mà i a torn, cosa que fa pensar que algun tipus d'ocupació hi devia haver hagut, sense que poguem precisar-ne cap detall.

Turó del Parany- Can Sus (Dosrius)

X: 453731.69/ Y: 606768.1

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/ ? Republicà:ERU

El Turó del Parany és el topònim antic del paratge on hi ha la Urbanització de Can Banyamars dins el terme municipal de Dosrius. Dins d'aquesta àrea hi ha les masies de Can Sus, Cal Pagaire de la Muntanya, Can Prats i Can Casas a l'anomenat Turó del Parany, indrets on s'hi ha efectuat diverses troballes arqueològiques.

Als anys 40 M. Ribas havia documentat diversos fragments de ceràmica i una amforeta sencera ibèriques a 200 m de Can Prats al camí que porta a Cal Pagaire; també entre Can Casas i Can Sus s'hi trobaren restes d'habitacions considerades ibèriques molt desfetes, ceràmica i un *dolium* (RIBAS 1949, 150-151). D'altra banda hom ha constatat la presència d'una construcció, al costat de la masia, que està formada per grans roques granítiques naturals i altres pedres tallades, col·locades de manera que limiten una habitació ovalada, que Ribas anomena El Rocar (RIBAS 1964, 28). Probablement és una estructura prehistòrica; recentment al voltant de Can Sus, a les terres ermes i de conreu s'hi han trobat fragments de ceràmica antiga. En una prospecció superficial efectuada l'any 1987, A. Martín i A. Rigo van trobar ceràmica ibèrica (a mà i a torn) i 2 fragments

d'àmfora itàlica. Aquest material actualment es troba als magatzems del Servei d'Arqueologia (MARTÍN-RIGO 1987).

Aquestes restes semblen indicar, de nou, una ocupació de la vall de Dosrius i Canyamars, en plena Serralada Litoral, des d'època prehistòrica fins l'època ibèrica. La presència d'àmfora itàlica ens pot fer portar la cronologia, almenys fins el segle II aC.

RIBAS, 1949; RIBAS, 1964, 28; IPAC, Maresme.

Turó dels Oriols (Cabrera de Mar)

X: 449537.12/ Y: 598864.53

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -700/ -600; Cronologia final: -100/ -30

Tipologia principal: GUA. Tipologia per èpoques: Preromana:EIB Romana:GUA

Tipologia per períodes: Ibèric:EIB ? Republicà:GUA ?

El turó dels Oriols o turó Rodó, que s'aixeca entre Argentona i Cabrera de Mar, és un cim de 325 m d'alçada, situat uns 600 m a l'est de Burriac, al capdamunt de la vall d'Agell, i a uns 3150 m de distància del mar.

Fou explorat per M. Ribas, des del 1929, qui escriví (1952) que hi havia vist moltes restes d'habitacions i grans parets, que segueixen i arriben a unir-se fins al poblat d'Iluro, a més de tres sitges i una cova. Els autors de l'IPAC sols hi varen observar marjades d'antics conreus i ceràmiques ibèriques disperses. El 1994 es publicà l'article de Ribas on descrivia l'excavació de les tres sitges del turó dels Oriols, totes tres amb materials d'època republicana, com ceràmiques campanianes A (fig. 6,1 i 2) i B (fig. 3,3 i 9, 12), tègula, ímbrex, ceràmiques ibèriques pintades, un as d'Untikesken; amb materials dels segles III i IV a.C., com la possible forma Lamb. 27 del taller de les petites estampetes (fig. 6,3) o la ceràmica àtica decorada amb greques (fig. 6,4), així com algunes peces de ceràmica comuna dibuixades en l'article; a més de ceràmiques més antigues, hallstàtiques i fetes a mà amb cordons aplicats, que poden anar fins al segle VII a.C. Les meves prospeccions no m'han permès de retrobar-hi res, excepte algun fragment escadusser de ceràmica ibèrica comuna.

Les dades de Ribas, però, fan pensar en una ocupació ben llarga del turó, que abraçaria tot el període ibèric, de l'antic al republicà. És ben possible, tanmateix, que les parets que ell considerà ibèriques, no ho siguin pas, com havien insinuat els autors de l'IPAC. No sabem, doncs, quin caire podia tenir l'esmentada ocupació, potser simplement era un punt de vigilància militar. El fet és que sols se'n coneix les tres sitges.

RIBAS, 1952, núm.73; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, ; RIBAS, 1994; IPAC, Maresme.

Turó Gros de Séllecs (Orrius)

X: 444815.77/ Y: 600169.13

Època:

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: POB. Tipologia per èpoques: Preromana:POB Romana:POB

Tipologia per períodes: Ibèric:POB Republicà:POB

Elements: MUR

Poblat ibèric situat al cim del Turó Gros de Séllecs que, amb els seus 542 metres d'alçada, és el punt més alt de la Serralada Litoral, per la qual cosa gaudeix d'un control visual exquisit de pràcticament tot el Maresme central i bona part del Vallès Oriental. El cim del massís també rep els noms de turó de Sant Martí i del Castellot, precisament per la presència de les restes arqueològiques que s'hi conserven. Segons els límits administratius actuals, el poblat es troba dins els termes municipals d'Orrius i de Vilanova del Vallès.

L'accés més senzill és per Sant Bartomeu de Cabanyes (Orrius) des d'on surt un camí amb un fort pendent que voreja els tres turons del massís. El poblat es troba situat en un lloc de difícil accés, un cim amb espadats a les bandes nord-oest i sud i practicable per la banda del coll (oest i sud-oest).

Tenim coneixement de restes arqueològiques en aquest lloc des del segle XIX, quan des d'entitats excursionistes i culturals s'inicia un interès pel patrimoni natural, històric i arqueològic del país i alguns erudits inicien la una investigació mitjançant la narració de viatges o excursions. En aquest sentit, Carreras Candi ja havia descrit algunes restes que havia pogut veure a Séllecs però ho havia interpretat com una fortificació medieval pertanyent al Castell de La Roca (CARRERAS CANDI 1900); tres anys més tard torna a parlar de Séllecs en la narració d'una excursió per la vall de la Riera d'Argentona i comparant les estructures del poblat del Turó del Vent (Llinars del Vallès) amb aquestes, esmenant a més l'error cronològic del jaciment (CARRERAS CANDI 1903).

Però el primer estudi realitzat és de Serra Ràfols que recull el poblat dins la *Forma Conventus Tarraconensis* (SERRA RÀFOLS 1932, 53-54): ens descriu la topografia del jaciment, les restes arqueològiques que resten visibles i presenta una planta del poblat dibuixada per M. Ribas. Les restes arquitectòniques visibles es limiten al cim del turó, mentre que als vessants s'hi documenten nombrosos fragments de ceràmica. El poblat tendeix a una forma trapezoïdal envoltat per una muralla d'uns 230 m de llargada, tancant un espai aproximat de 3600 m². La muralla està feta per una doble filera de pedres i un farciment de "reble i menudall" i a l'interior hi ha alguns murs que s'hi lliuren perpendicularment (pot distingir una habitació). Posteriors estudis del mateix autor (SERRA RÀFOLS 1932, 53-54; SERRA RÀFOLS 1942, 95-96; SERRA-ALMAGRO-COROMINAS 1945, 150-152) i d'altres com M. Ribas prenen aquest estudi com a referència (RIBAS 1995², 41-42; RIBAS 1952, 48).

S'hi han realitzat diverses campanyes d'excavació però sovint sense metodologia científica, la qual cosa afecta al coneixement del poblat. Fins els anys 70 el Grup d'Arqueologia de Vilassar de Dalt efectuà diverses intervencions al cim del turó, sobretot a la banda meridional del recinte emmurallat on excavaren 4 habitacions

(BURJACHS-DEFAUS 1987); també van fer alguns sondeigs en altres punts, especialment a l'oest i al nord-oest; el novembre de l'any 1981 un equip de la Universitat de Barcelona excavà un quadre de 6 per 6 m al sector nord-est del poblat per tal de documentar la muralla i netejà les habitacions excavades pel grup de Vilassar (SANMARTÍ-SERRA-DOMINGO 1981); els anys 1984 i 1985 A. Lepp, amb col·laboració dels membres del Museu de Vilassar de Dalt van fer uns sondejors a la part baixa del vessant nord-est del turó (LEPP 1986). Els materials arqueològics de les excavacions efectuades pel Grup d'Arqueologia de Vilassar de Dalt es troben dipositats als magatzems d'aquesta institució.

La descripció que tenim de les restes conservades l'hem extreta de la tesi doctoral de Sanmartí. Podem distingir dos sectors: el recinte superior, millor conegut, i les restes de les vessants de les que tenim una migrada informació.

El Recinte superior representa la part central del poblat i està encerclat per la muralla de forma trapezoïdal, adaptant-se a l'orografia del terreny (de fet, alguna part s'assenta a la mateixa roca), excepte a sud i sud-est que va per un nivell més baix de la plataforma superior. Sanmartí considera que la planta de M. Ribas no és correcta. És una muralla construïda amb blocs de pedra de dimensions mitjanes desiguals i es pot veure sobretot a l'angle de migjorn on s'han conservat uns 2 m d'alçada. L'amplada del parament varia d'1 a 1.40 m i la longitud total seria d'uns 200 m. L'entrada al poblat no es coneix, malgrat les notícies de la presència d'una torre que flanquejava l'entrada (IPAC-Vallès Oriental), però fóra lògic pensar que s'accedia per la banda sud-oest on l'orografia ho fa més propici.

De l'interior del poblat es coneixen 9 habitacions adossades a la muralla. Són de planta rectangular, obertes cap a l'interior del poblat i amb parets mitjaneres: al sector sud i sud-est se'n trobaren 5 (una a mig excavar), àrea que presenta la major potència del sediment del jaciment; del sector nord-est se'n coneixen 3; al sector oest s'ha excavat una altra habitació. M. Ribas documenta restes de parets al mig del poblat però no hem pogut saber la seva entitat perquè actualment el nivell d'erosió del terreny és molt fort (el sauló aflora molt freqüentment).

Dels vessants del turó tenim molt poca informació pel mal estat de conservació de les restes i perquè els materials recuperats resten inèdits. Al sud-oest s'hi van trobar restes constructives indeterminades; a la part baixa del turó a la vessant nord-est s'hi ha trobat un mur que segueix la orientació d'est a oest construït amb blocs de pedra ben escairats desiguals unides en sec. L'alçada màxima conservada és de 1.70 m i una longitud de 11 m. Hom creu que es tracta d'un mur defensiu extramurs; també al nord-est A. Lepp excavà una habitació de grans dimensions semi-excavada a la roca. Els materials documentats a l'amortització d'aquesta habitació daten el seu abandonament del segle II aC, però al fons dels retalls s'han documentat materials del Bronze Final (ceràmica acanalada), per la qual cosa ha fet pensar en un fons de cabana del segle VII aC.

La cronologia del poblat és molt àmplia, amb els primers indicis de poblament cap el segle VII, però el moment que tenim certesa d'ocupació humana és a partir del segle IV, per la presència de ceràmica de vernís negre de l'Àtica i protocampaniana i d'àmfora PE 14). Tenim documentada també ceràmica Campaniana A, Parets Fines, comuna i àmfora itàlica, àmfora grecoitàlica, ceràmica ibèrica (a mà i a torn), gris ibèrica. L'absència de ceràmica de vernís negre Campaniana B ens indica que el poblat va tenir activitat fins a mitjan segle II aC.

SERRA RÀFOLS, 1928, 44-45; SERRA RÀFOLS, 1936, 53-54; SERRA RÀFOLS, 1942, 95-96; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 150-152; RIBAS, 1952, 48; RIBAS, 1995, 41-42; IPAC, Maresme;

Vallveric (Mataró)

X: 454475.82/ Y: 600937.77

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juli-claudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER República:CER Augustià:CER

Juli-Claudi:CER Flavi:CER

Al nord de l'autopista C-32, entre la carretera de Mataró a Sant Andreu de Llavaneres (BV-5031) i la riera de Valldèix, a 160 m s.n.m., amb motiu de l'urbanització del sector, l'any 2000 s'hi van portar a terme prospeccions que detectaren: material constructiu, ceràmica campaniana, àmfora tarraconesa i ceràmica ibèrica.

FLORENÇA, 2000; IPAC Maresme.

Vehils, Can (Cabrils)

X: 448404.931/ Y: 596657.435

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juli-claudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU ? Baix imperi (?):ERU ?

Elements: NEC ?

La masia de Can Vehils es troba situada sobre una petita elevació a 90 m. sobre el nivell del mar, al costat d'una riera. Es troba enmig dels vessants dels turons de l'Infern i Montcabrer, a uns 400 m del Camí del Mig, dins el terme municipal de Cabrils.

Notícies històriques ubiquen a la finca del senyor Vehils diverses restes arqueològiques, algunes de les quals difícils d'interpretar: en primer lloc, J.M. Pellicer comenta la troballa d'un enterrament d'inhumació, del qual desconeixem la tipologia i la cronologia de la tomba, però sabem que com a dipòsit funerari hi havia, mostra *de antiquas costumbres bélicas, un dardo de cobre* (PELLICER 1887, 87); posteriorment, J.C. Serra i Ràfols afegeix que per la zona s'hi ha trobat molta ceràmica romana en superfície (SERRA RÀFOLS 1928, 46); finalment, M. Ribas situa a les proximitats de Can Vehils restes constructives romanes (fonaments i paviments), que interpreta també com

a vil· la romana, i un conjunt d'enterraments de *tegulae* molt a prop (RIBAS 1952, 98; RIBAS 1964, 173).

Com hem dit, és difícil d'interpretar les notícies per la imprecisió de la descripció. Malgrat que hom ha interpretat l'enterrament documentat per Pellicer com a prehistòrica, pensem la informació que ens dóna no ho deixa clar. Més aviat, tot sembla indicar que estem davant d'un assentament rural d'època romana, relativament proper a l'àrea arqueològica del Veïnat de Sant Crist i del Vessant Oest del Montcabrer, amb algun dels quals podria ser que tingués relació. La cronologia de l'assentament és d'època romana, probablement d'època imperial, si acceptem la notícia de tombes de *tegulae*.

PELLICER, 1887, 87; SERRA RÀFOLS, 1928, 46; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 90; RIBAS, 1952, 98; RIBAS, 1964, 173; PREVOSTI, 1981b, 153-154; IPAC Maresme.

Vehils, Can / Esplai, L' (Cabrera de Mar)

X: 449898.1/ Y: 597439.62

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

Elements: NEC

En el vessant esquerra de la riera de Cabrera, a mitja pendent -alta- del turó que fa el terreny entre aquesta riera i la de Meniu, a uns 1900 m de distància del mar i a uns 90 m s.n.m., s'aixecava la masia de Can Vehils.

Ribas (1952) hi havia vist restes de construccions molt fragmentades i indeterminades i ceràmica romana. També posa, sobre el plànol, la senyal d'haver-hi trobat alguna tomba romana. El mas de can Vehils fou enderrocat i hom hi ha construït torres amb jardins, que han deixat tota la zona sobre el camí, on hi havia hagut la casa, urbanitzada (l'Esplai) i, per tant, inprospectable. En canvi, en els camps de davant de la masia, sota el camí que du fins a l'urbanització l'Esplai, s'extenen camps erms i de floricultura, tanmateix, on es veu molt bé que han estat anivellats i han creat marges molt alts. Això significa que si hi havia alguna resta arqueològica, amb les remocions de terres es deuen haver destrossat. La prospecció minuciosa sols ha donat tres fragments de ceràmica ibèrica a torn, sense forma.

Es tracta, doncs, d'un possible establiment romà, segurament desaparegut, del qual desconeixem tant l'aspecte físic com la cronologia precisa. No obstant això, caldria vigilar qualsevol remoció de terres futura.

RIBAS, 1952, núm.85; PREVOSTI, 1981b, núm.184; IPAC, Maresme.

Vellud, Can (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 457200/ Y: 602180

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

A la vora de Can Vellud, al sud del poble de Sant Andreu de Llavaneres, s'hi efectuà una troballa solta romana indeterminable.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 498; IPAC Maresme.

Vendrella, La (Cabrera de Mar)

X: 450236.75/ Y: 596882.01

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

En uns camps de conreu erms, situats sota el Camí del Mig, al costat de Can Garrota, actualment travessats per l'autopista C-32, s'hi van trobar ceràmiques en superfície.

Ès un lloc de pendent molt suau, a la riba esquerra de la riera de Cabrera, a 1250 m de distància del mar i a uns 50 m s.n.m.

Fou localitzat per Defaus i Martín, en fer les prospeccions superficials del traçat de la futura autopista C-32, el 1989, encarregades pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. L'observació de totxos i ceràmica, alguns recremats, dispersos per tot el camp i especialment concentrat a la vora del Camí del Mig, els feu pensar que hi podria haver un forn d'època antiga. De fet, la proximitat amb el jaciment núm. 2, així ho feia pensar. Jo hi vaig prospectar el 1991, i hi vaig veure un fragment de tègula i ceràmica comuna romana. Els sondejos per determinar si hi havia restes en el subsòl, encarregats pel Servei d'Arqueologia a l'empresa Codex SCCL, sota la direcció de X. Fàbrega, C. Benet, J.A. Remolà, E. Subias i L. Burés (1992), resultaren negatius. El Servei de Patrimoni de la Generalitat autoritzà la construcció de l'autopista en aquest indret.

DEFAUS-MARTÍN, 1989; CODEX, 1992, 33-44; IPAC, Maresme.

Verboom, Can (Premià de Dalt)

X: 445516.36/ Y: 594766.5

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU s. III d.C:ERU Baiximperial:ERU

Elements: DIP

Can Verboom o Borbon és una casa pairal del segle XVIII i està situada entre la carretera BV-5024 (de Premià de Mar a Premià de Dalt) i la Riera de Premià, per sobre de l'autopista C-32.

Tenim notícies proporcionades per J. Gómez (AECC) de la troballa de materials arqueològics en superfície per la finca que s'han perdut o bé no s'han recollit, a començaments dels anys 1980. Segons Gómez hi havia ceràmica comuna romana, africana i local (CAZORLA – COLL – JÁRREGA 1997, 187) i terra sigil·lata, no en sabem la producció (BURJACHS – DEFAUS 1987).

Com a conseqüència de les obres d'urbanització del sector, en els mesos d'octubre-novembre de 1999 es dugué a terme un seguiment de màquines, que tingué com a resultats la troballa d'un abocador excavat en el llit de la Riera de Premià, així com d'una estructura (cisterna?) que no s'excavà aleshores, i que encara es troba pendent d'intervenció.

En la UE-1001 (estrat superficial) es pogueren recollir alguns materials, de cronologia moderna (ss. XVII-XX).

En els nivells pertanyents a la Riera de Premià es veslluma una sorra de riera típica, de color beix a marró o vermell rovellat, tova, amb àrees on s'observen les típiques torrentades, que s'estén paral·lela a la Riera de Premià uns 25-30 metres des d'aquesta en direcció SW. Es troba força neta de material arqueològic en general quan es troba directament sota la UE-1001 (en la zona més propera a la riera); quan està sota la UE-1003 s'estén fins a una distància no determinada, i la freqüentació del material arqueològic augmenta força. És aquí on agafa unes tonalitats que van del marró al vermell rovellat, segons les zones, incloent-hi nombroses bossades d'argila. El gra de sorra pot ser fi, mitjà o gruixut, depenent de les zones i les cotes. A partir de la seva aparició, la profunditat observada ultrapassa la fondària assolida en l'excavació.

El material arqueològic recuperat és força heterogeni i sovint rodat, com és lògic suposar si no es troba *in situ*. En destaquem alguns elements de la I edat del ferro, així com abundants terrisses ibèriques al torn i algunes a mà. Tampoc no falten terrisses romanes, d'elaboració local i africana, les ceràmiques romanes de cuina, així com alguns elements constructius com ara *tegulae* (de les quals una porta l'estampilla L(VCIVS)·HERENNI(VS) i *imbrices*. Molt més minoritària és la presència d'àmfora púnica (ebusitana i centremediterrània) amb alguns bocins sense forma. No falten tampoc algunes terrisses modernes (ss. XVII-XIX), demostratives del llarg procés de sedimentació del lloc.

La UE-1003 és un estrat argilenc, de consistència dura, compacte, amb més o menys components saulonencs, i de tonalitat oscil·lant entre el taronja clar i el vermellós/marró. S'estén des d'uns 30-50 metres des de l'àrea de les sorres pròpiament

de riera (UE-1002), paral·leles a l'actual traçat de la Riera de Premià, fins al final de l'àrea afectada, en direcció a ponent (SW). Presenta una potència mitja variable entre 1-1,5 mts. El material arqueològic recuperat en aquest estrat és fonamentalment de cronologia romana imperial, tot i que no hi manquen elements anteriors com ara un fragment de pàtera del taller de Cales o algunes terrisses ibèriques. Abunden relativament les ceràmiques romanes de producció africana i les d'elaboració local. També hi ha escadusseres mostres de TS gàl·lica i africana, així com àmfores, de producció itàlica, bètica, local i africana. Altres materials són terrisses romanes de cuina, alguns claus en ferro o quelcom de vidre, tot molt fragmentat. Hem generalitzat tota l'àrea amb aquesta UE atès que es preveu, en cas de noves troballes, individualitzar-les allà on pertoqui.

El dia 30 de novembre, tot i no excavar més en l'àrea dels futurs dipòsits, una màquina excavadora es trobava condicionant els marges deixats, convertint les parets verticals en talussos. En inspeccionar els esmentats treballs el resultat fou el descobriment del que sembla la paret d'un dipòsit, parcialment destruïda per la màquina excavadora, i la constatació visual del que sembla un nivell arqueològic. Immediatament es van aturar les tasques de l'excavadora en aquell sector a l'espera que sigui excavat en un futur.

La UE-1005 és un retall fet en la zona de sorres (UE-1002), que inicialment té una forma quadrangular quelcom irregular que apareix a una fondària de -5,55 mts. respecte del nivell actual. Presenta unes mesures de 1,90 per 1,50 mts. Més endavant, en profunditzar, hom s'adona que realment el que s'ha excavat en la sorra -que en aquest sector és de color grogós- és una mena de sitja, que lògicament mai no va servir com a tal atès que està excavada en la sorra, molt tova.

Les parets del pou no són completament regulars, sinó que presenten escletxes producte de l'aigua de la pluja en lliscar en una superfície absolutament vertical i tova. Aquesta hipòtesi de treball pogué comprovar-se durant les tasques d'excavació amb les pluges caigudes aleshores.

La UE-1004 és el farciment d'aquest retall. Es tracta d'un estrat de color marró fosc, de consistència semi-dura, farcit en part de pedra solta sense escairar majoritàriament, encara que hi ha alguna que si ho està, de tamany mitjà-petit, ossos, malacologia i terrissa. També hi ha petites clapades irregulars de sorra, sobretot en la part inferior i a prop de les parets del pou. Aquest apareix excavat en la mateixa sorra (UE-1002), essent de forma més o menys quadrangular en el seu inici. La majoria del material arqueològic recuperat en aquesta intervenció pertany a aquest estrat. Consisteix essencialment en algun escadusser fragment de terrissa de vernís negre, quelcom de terrissa ibèrica, entre la que s'hi troba un fragment pintat i, sobretot, materials romans. D'aquests en destaquem la TS hispànica, la TS africana A i la TS africana C (plat de la forma Salomonson A). Hi ha igualment terrisses de cuina de procedència africana. No falten les àmfores romanes de diverses procedències: itàlica, africana, bètica i local, pertanyent a diversos períodes. La ceràmica comuna romana local és, lògicament, molt abundant, testimoniant formes com la gibrella, el bol, la cassola, l'olla i sobretot la gerra. Altres materials destacables són els constructius, sobretot l'*opus signinum* i alguns estucs, que evidentment no es troben *in situ*. Igualment l'osteologia i la malacologia han estat abundants. Altres elements documentats han estat restes d'algunes moles, entre les que destaca una *meta* en pedra conglomerada, alguns claus i peces discoïdals (fitxes).

Al final de la UE-1004 s'observa una petita capa de sorra no uniforme (UE-1007), després de la qual o bé apareix l'argila sedimentada (UE-1006) o quelcom més de la mateixa UE-1004, que en els seus moments inicials es troba farcida de gran nombre de carbonets. Després ja hi ha la UE-1006, que marca el final de l'abocador com a tal. Aquest estrat s'interpreta com un abocador domèstic. Tenint en compte l'aparició de

clapetes irregulars de sorra, possiblement caigudes des de la paret del pou doncs es troben a prop d'ella. Això sembla indicar que l'abocador romangué obert al menys un cert temps, i que no s'omplí de cop.

Tant l'abocador com l'estructura no excavada (cisterna?) pertanyen a un establiment rural romà.

COLL-MONTLLÓ-CAZORLA, 2001; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 187; IPAC Maresme.

Vessant Oest de Montcabrer (Cabriels)

X: 448503.371/ Y: 597458.61

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU ? Alt imperi (indefinit):ERU ?

Elements: NEC

En aquest indret, situat a llevant del poble de Cabriels, en la falda del Montcabrer, actualment pràcticament urbanitzat, a finals de la dècada de 1920 i començament de la de 1930 van evidenciar-se les restes molt desfetes d'un poblat -no se'ns especifica el nombre d'habitacions-, amb molta ceràmica. Sembla que també es constataren sepultures ibèriques en dues sitges (?), ja que també es trobaven petits vasets sencers fets a mà, així com tres urnes fetes a mà que contenien cendres, amforetes a trossos (perdudes), ceràmica ibèrica comuna, TS (no especificada) i produccions de vernís negre (tampoc detallades), restes de plom fos i ferros desfets. Es parla de molta ceràmica trossegada, i fins i tot alguna de pintada.

Tot plegat potser ens documenta en aquest lloc l'existència d'un establiment rural tardoibèric, que arriba com a mínim als primers decennis del segle I d.C. (per la presència de TS).

SERRA RÀFOLS, 1928, 46; SERRA RÀFOLS, 1936, 51; RIBAS, 1952, 47; PREVOSTI, 1981b, 153; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; UBACH, 1994, 108-109; GÓMEZ-PÉREZ-REVILLA, 1994, 240; RIBAS, 1995, 33.

Vidals, Els (L'Hort dels Vidals) (Mataró)

X: 454922/ Y: 601825

Època: 2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -550/ -475; Cronologia final: -10/ 37

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Preromana:CER Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric:CER Republicà:ERU Augustià:ERU Juli-Claudi:ERU

A la vessant marítima d'una de les primeres elevacions de la serralada prelitoral a 176 m, snm, sobre els hivernacles propietat del senyor Noé, el S.A.M.M. hi porta a terme el 1995 unes prospeccions superficials per notícies d'excavacions furtives a la zona. Aquesta prospecció acaba amb una excavació de salvament a la zona el mateix any a través de la qual es documenten unes estructures d'època romana.

Es localitzen durant la intervenció dues estances orientades de cara al mar definides per tres murs i un envà central. Es documenta només el sòcol de pedra dels murs, però aquest continuava amb un alçat de tàpia. Aquestes parets anaven totes recobertes per un estuc de calç, reformat en diverses ocasions durant la vida de l'establiment. Dins les estances s'han documentat també 21 forats fets al sòl d'entre 10 i 20 cm. de diàmetre, usat per encaixar-hi dòlies i/o àmfors.

El material localitzat en relació als vestigis, tant en superfície com en excavació, és força variat: àmfora (massaliota 1 (PY B26), púnica, púnico-ebussitana, ibèrica, itàlica, romana (Laietana 1), bètica i tarraconesa (Dressel 1)), ceràmica comuna ibèrica oxidada, ceràmica de vernís negre (grisa d'imitació (L. 1), campaniana B i campaniana Boïde (L.7-10)), TS itàlica (Conspectus 12.5, Goudineau 27, 14 i 28 amb la inscripció (A.T.)TI FIGULI), fragments de llànties (Dressel 13 i 9) i TS sud-gàl·lica (Conspectus 18.2).

Això ens porta a identificar l'edificació com una establiment rural creat en època romana republicana, a finals del s. I aC, cosa documentada a través de l'àmfora tarraconesa Dressel 1, trobada en una de les fonamentacions dels murs de la construcció i per la TS itàlica de la forma Goudineau 27, present a l'únic nivell d'ús de la construcció. Tot i això no descartem uns precedents plenament ibèrics anteriors, fet que podrien afirmar la forquilla cronològica inicial de certs materials com l'àmfora massaliota, l'àmfora púnica o la comuna ibèrica oxidada. El seu moment d'amortització el situem a època ja altimperial, als voltants del s. I dC, concretament a la segona meitat del s. I dC, datació aportada per la TS sud-gàl·lica (Conspectus 18.2). Estem davant d'un assentament rural on, clarament, es desenvolupaven activitats agrícoles d'emmagatzematge (com indiquen els forats per sostenir grans contenidors). Els arqueòlegs que el van excavar van proposar la possible vinculació d'aquest petit establiment amb la vil·la de Can Majoral, a 476 m. de la construcció. S'ha presentat com una possibilitat, doncs, pel tipus d'assentaments existents en l'època a la zona i per les extensions que solien tenir els *fundus* de les vil·les que es tractés d'un *tugurium*, una espècie de magatzem per guardar eines, separat de la vil·la però dependent d'aquesta.

Vilà, Can (Premià de Dalt)

X: 446046.84/ Y: 594392.41

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -325/ -300; Cronologia final: 80/ 250

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Preromana:ABO Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric:ABO Republicà:ERU Juli-Claudi:VIL Flavi:VIL

s. II d.C:VIL

Elements: ABO TER

Els terrenys de Can Vilà es troben just per sobre del Camí del Mig i per sota de l'autopista C-32, gairebé a cavall entre els termes municipals de Premià de Dalt i Premià de Mar.

Les primeres notícies del jaciment provenen de M. Ribas que situa les restes d'una vil·la romana al nord de Premià de Mar. En destacava la presència dels llindars de les portes, carreus ben tallats, una canalització de plom, un dolium i monedes (Ribas 1952, 92). M. Prevosti amplia la troballa amb la publicació d'algunes notes de l'arxiu del mateix M. Ribas: es van poder identificar almenys tres habitacions (les dimensions ens són desconegudes), de parets de 50 cm de gruix. Alguna d'aquestes habitacions devia formar part d'un conjunt de banys car es van poder identificar quatre suspensurae i altres peces de terracotta de 21 cm² per a les columnetes, la qual cosa ens fa pensar en la presència d'un hipocaustum.

Quant a la ceràmica documentada M. Ribas parla de ceràmica comuna romana, nombrosos fragments d'àmfora, vidre, tegulae, 2 fragments de TS "amb relleu vegetal" i 4 de TS "de color taronja un amb estries fumats". Segons M. Prevosti aquests quatre fragments ens daten el moment final de la vil·la per tractar-se de 4 fragments de TS Africana A, el quart dels quals deu ser una Lamboglia 10, del segle II dC (Prevosti 1981, 117).

L'any 1981, quan la masia ja no existia, es dugueren a terme en aquests terrenys una sèrie de moviments de terra, la qual cosa motivà que es realitzés una recollida parcial de materials arqueològics que afluïren, majoritàriament ceràmiques antigues. Examinat amb atenció el lot recollit, hom s'adona que hi ha un elevat percentatge de terrisses d'arrel ibèrica, algunes d'elles deformades i passades de cuïta. Això va fer pensar que podia tractar-se d'un lloc de producció de ceràmica ibèrica, forn o forns, dels quals les restes n'eren les desferres. Per aquest motiu s'inicià una exploració visual dels terrenys de Can Vilà, el que donà com a resultat la troballa d'almenys una part de l'escombrera de l'alfar en un dels marges rebaixats de feia pocs anys on, sense necessitat d'excavar, els rebuïjos ceràmics eren ben visibles.

L'any 1988 hom s'assabentà de l'existència d'un pla per a construir cases unifamiliars en aquella àrea, la qual cosa podia amenaçar el jaciment. Així, el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya autoritzà una excavació arqueològica entre els mesos de Juny-Agost d'aquell mateix any 1988.

En els anys que havien passat des de la prospecció visual abans esmentada el relleu dels terrenys havia canviat degut a les obres d'urbanització. Si a això sumem el fet que mai s'havien constatat estructures arquitectòniques, estava clar que el sistema que s'havia d'emprar era el de sondejos mitjançant quadres estratigràfics per tal de poder

documentar les possibles restes existents. En total foren oberts vuit quadres en un intent de "pentinar" la zona. En total foren oberts vuit quadres. Els resultats obtinguts són els que resumim a continuació.

En primer lloc es pogué evidenciar sense cap mena de dubte l'escombrera d'època ibèrica, que es data des de finals del segle IV abans de Crist en endavant. Val a dir que els ibers utilitzaren l'antic llit de l'actual Riera de Premià per abocar-hi les seves deixalles, segurament perquè les ocasionals torrentades l'anirien netejant periòdicament. Les formes ceràmiques elaborades foren àmfores, gerres i plats, alguns de petit tamany.

La troballa de diversos fragments de tàpia i tovot, així com l'absència de pedres que formessin alguna estructura arquitectònica, portà a la conclusió que les vivendes eren ben senzilles, sense l'acostumat sòcal de pedra, i amb la teulada possiblement de brancatge. Semblava, doncs, que es tractava d'un establiment industrial força funcional que amb evidents probabilitats abastia el potencial mercat que representava el poblat ibèric de la Cadira del Bisbe, al qual s'hi arribava seguint el curs de la mateixa riera cap amunt.

Amb l'arribada dels romans no sembla haver-hi una transformació traumàtica, ja que les diferents estratigrafies ens demostren una romanització gradual amb l'adopció dels materials típicament romans, sobretot ceràmics, sense trencaments cronològics. Val a dir que l'establiment rural romà, com abans els forns i les vivendes ibèriques, tampoc fou localitzat en aquesta excavació. Pot haver estat destruït en part, ja que en la masia de Can Vilà, construïda al segle XVII, concretament entre els fragments de paret de tàpia es pogué vesllumar gran quantitat de material constructiu típicament romà, com ara tegulae, imbrices, etc.

Segons les dades proporcionades per l'excavació, cap material romà ultrapassa la segona meitat del segle II després de Crist. Així, aquesta seria la data de l'acabament de l'establiment romà com a tal. Des d'aleshores fins el segle XVII, quan s'aixeca Can Vilà, els terrenys dels voltants foren probablement de conreu, el que demostren algunes ceràmiques medievals molt esporàdiques trobades en els nivells superficials del jaciment.

L'any 1993 van començar en els terrenys de Can Vilà una sèrie de treballs de condicionament de les canalitzacions d'aigua i clavegueram, així com de reordenació dels futurs carrers que comunicaran les diferents àrees d'aquest indret. Per necessitats inherents a les obres fou parcialment retallat un dels marges que separen els terrenys superiors dels inferiors -rebaixats per extreure-hi sorres l'any 1981-, la qual cosa donà com a resultat la visualització d'una estructura arquitectònica en pedra que calia documentar arqueològicament. L'esmentada estructura era el que restava d'una antiga paret, feta en pedra sense escairar i lligada amb argila, possiblement pertanyent a dependències de caràcter funcional: la gran quantitat d'elements constructius que les acompanyaven, com són *tegulae*, *imbrices*, restes d'*opus signinum* i d'*opus caementicium*, així com una ceràmica majoritàriament comuna i grans atuells com ara l'àmfora (majoritàriament del tipus Pascual 1) o les dolia, fan pensar en un tipus d'àrea bàsicament funcional, sense cap tipus de luxe. Només alguns petits fragments de sigil.lata sudgal.lica i africana del tipus A ens permeten d'afirmar l'existència de vaixel·la de taula. També s'evidencià una gran quantitat de ceràmica ibèrica en aquest estrat. El conjunt, mancat d'evidències més significatives, pot datar-se entre el segle I a.C. i principis del II d.C.

Cal dir que, anecdòticament, fou trobada sense context una destal de pedra polimentada, d'arrel prehistòrica.

RIBAS, 1952, 92,96; PREVOSTI, 1981b, 116-117; COLL i altres, 1988; COLL, 1988,243-244, 253; COLL, 1991b; COLL-CAZORLA-BAYÉS, 1993b; COLL-CAZORLA-MONTLLÓ, 1993; COLL-CAZORLA-BAYÉS, 1993; BAYÉS-COLL, 1994; OLESTI, 1995, 416-417; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 186-187; IPAC Maresme.

Vilalta, Can (Vilassar de Mar)

X: 449306.58/ Y: 596433.27

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Augustià:VIL ? Juli-Claudi:VIL ? Flavi:VIL ?

s. II d.C:VIL ? s. III d.C:VIL ? Baix imperi (?):VIL ?

Elements: DIP EPI FOR MIL mon ? NEC SIG TER ? VIA

Jaciment a tocar del Camí del Mig dins la finca de Can Vilalta, a 40 metres sobre el nivell del mar, prop de la carretera Vilassar de Mar-Argentona (B-502).

S'han documentat restes romanes en diversos punts de la finca de Can Vilalta.

Primerament, el 1948, a causa dels moviments de les terres per a les feines agrícoles, es posà a la llum un conjunt d'estructures que van poder ser estudiades per Ribas i seguidament van ser destruïdes. En publica la notícia del jaciment la revista *Museu* (Anònim 1948a, 108) i Prevosti recull la planimetria de Ribas (Prevosti 1981, 181-182; fig. 51 (1-2)).

El jaciment consta d'un establiment rural, amb un *lacus*, i un conjunt d'enterraments molt propers. Tenim un conjunt d'habitacions de parets de mamposteria de pedres irregulars unides amb morter de calç i alguns dels angles construïts amb grossos carreus. Alguna de les estances estava estucada i l'habitació del nordoest, de planta quadrada, està pavimentada amb *opus signinum*, del qual se'n conservaven dos fragments. A l'habitació del sudest trobem un dipòsit també pavimentat amb *opus signinum* de 1'3 per 1'5 m de costat. Hom ha calculat que la vil.la deuria ocupar una superfície de 625 m², de la qual només ens ha arribat la planta d'aquests conjunt de nou habitacions.

Al costat d'aquestes estructures s'hi trobaren tombes romanes (nombre indeterminat) de *tegulae* en secció quadrada, forma de caixa.

En un altre punt del jaciment, en un marge, s'hi trobà un *lacus* tallat per la meitat a causa dels rebaixos del terreny. Sabem que era de parets de 56 cm de gruix.

Del material associat al jaciment sabem que hi havia: terra sigillata (indeterminada), alguns *dolia* i àmfores, ceràmica comuna a mà i a torn, tres monedes de bronze imperials, material constructiu (*tegulae*, *imbrices* i maons) i conduccions d'aigua de terra cuita.

En un altre punt proper dins la mateixa finca de can Vilalta, a uns 90 m del camí del Mig, es trobà fortuïtament un miliari el 12 de juny de 1954 a causa dels treballs agrícoles, fet que propicià una intervenció arqueològica a partir del juliol del mateix any

a càrrec de Marià Ribas. L'excavació posà a la llum un tram de camí romà que, per l'epigrafia, hem pogut identificar com a via Augusta, i d'una necròpolis. Aquest jaciment ha generat una extensa bibliografia de la que cal destacar la publicació exhaustiva del jaciment (Ribas 1994, 8-13) i els estudis del mil·liari (Pallarès 1975, 18-20; Fabre-Mayer-Rodà 1983, 122-123; Fabre-Mayer-Rodà 1984, 216).

El tram de via seguia la direcció nord-est-sud-oest, paral·lel a la línia costera i del Camí del Mig, i era de notables dimensions, amb 9 m d'amplada. Es conservaven dos murs laterals en un tram de 20 m de llargada el de la banda de mar i de 65 m el de muntanya: eren construïts amb pedres irregulars unides amb morter de calç i medien uns 65 cm de gruix aproximadament; també es va documentar en algun punt restes del paviment que consistia en un enllosat de pedres de diverses dimensions (sobretot arran de paret).

El mil·liari es va trobar *in situ* a 10 cm de la via, a la banda exterior del mur de muntanya i actualment està dipositat a l'Ajuntament de Vilassar de Mar. Es conserva de forma fragmentària, partit per la meitat i incomplet per la part superior. És de gres, probablement de Montjuïc, i consta de dues parts: una base paral·lelípida com a fonament (60 per 60 cm de costat per 90 cm d'alçada) i la columna de 56 cm de diàmetre i 117 cm d'alçada. L'alçada total conservada és de 207 cm. El cos exterior hauria estat recobert per unes planxes de bronze per a destacar el text epigràfic: arran del mil·liari se'n recuperaren quatre fragments, de 0'5 cm de gruix i lleugerament corbats per a ser aplicats. De la inscripció se'n conservaven les darreres tres línies però Pallarès (1975) ha restituit la titulatura de l'emperador en base a un altre mil·liari de Barcelona situat també a la Via Augusta. Nosaltres presentem, però, la transcripció i traducció proposats per Fabre, Mayer i Rodà (1983, 122-123; 1984, 216):

[IMP(erator)•CAESAR•DIVI•F(ilius)]
[AVGUSTVS•CO(n)S(ul)•XI]
[IMP(erator)•XIII o XIII•TRIB(unicia)]
POTE[STATE•XVI]
PONTIF(ex)[•MA]XSVMVS
VIA•AVGVSTA

L'Emperador César August, fill de (Juli César) divinitzat, cònsol onze vegades, nomenat tretze (o catorze) vegades emperador, dotat de la setzena potestat tribunicia, pontífex suprem. Via Augusta.

La cronologia proposada és dels anys 9-8 aC, època en què es documenta la construcció de l'extensa xarxa viària romana a la Península Ibèrica i també la fundació de la ciutat de Barcino (Pallarès 1975, 18-20).

La necròpolis es trobava a la banda de muntanya de la via i és de prou entitat com per a definir la tipologia del jaciment. De les estructures es destaquen els fonaments de dos monuments funeraris: el primer era de base quadrada (6 per 6 m de costat i fins a 1 m d'alçada conservada), amb parets de mamposteria de 80 cm de gruix, l'interior pavimentat amb *opus signinum* i presentava ossos humans dispersos per la seva superfície; el segon, de planta rectangular (5 per 2'15 m) i amb parets de mamposteria de 50 cm de gruix estava destinat a contenir quatre inhumacions, de les quals es conservaven restes de la caixa de fusta (els claus de ferro) i quatre *tegulae* intactes recolzades als extrems com a capçaleres i restes d'ossos dispersos per l'interior. No es conservava la coberta però possiblement era també d'obra (Ribas 1994, 12).

Una fossa quadrada (90 per 60 cm de costat i 75 cm de profunditat), perfectament tallada al sòl natural i plena de restes humanes, ha de ser interpretada sens dubte com a ossera. La coberta era una llosa de pedra (117 per 96 cm de costat i 46 cm de gruix)

desplaçada del lloc originari, que encaixava perfectament amb un galze retallat al sòl a la part alta de la fossa.

El ritual emprat en aquesta necròpolis era la inhumació i trobem tres tipus de tomba: 18 enterraments de *tegulae* disposades en secció triangular, en bon estat de conservació; 3 tombes en caixa de fusta, de la qual se'n conservaven els claus i restes de fusta; i enterraments en àmfora (nombre indeterminat) disposats entorn de la torre funerària.

Ribas no documentà material ceràmic relacionat amb les estructures del jaciment, ni de la via ni de la necròpolis, només en trobà en superfície i no la documentà. D'altre tipus de material podem destacar dos objectes recuperats de dues inhumacions i tres monedes relacionades amb el mil·liari:

- braçalet de bronze trobada al canell de l'individu (tomba 9), amb un aplic de metall repujat de quatre roses i fulles de roser;
- amulet de plata trobat amb l'individu (tomba 7) representant un braç de 12 cm de llargada;
- denari de plata de Tiberi (14-37). Anvers: TI CAESAR DIVI AVG F / AVGUSTUS; Revers: PONTIF.
- moneda de bronze de Trajà (98-117). Anvers: IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GERM DAC P M TR P COS V P P; Revers: S P Q R OPTIMO PRINCIPI.
- moneda de bronze de Gal·liè (253-268) de petites dimensions.

Quant a la cronologia inicial del jaciment tenim un fòssil director força precís que és el mil·liari (9-8 aC), però no sabem quan s'amortitza tot el conjunt, si bé la via deuria tenir una continuïtat força llarga perquè la tenim documentada en edat mitjana.

Observacions: documentació gràfica: planta general, secció i dibuix de material (Ribas 1994, 8-13).

Anteriorment Ribas, indicà la troballa al costat del Camí del Mig, situat a la plana, a uns 38 metres sobre el nivell del mar i molt proper a Can Vilalta, de "restes molt desfetes de parets amb estucs, fragments d'àmfores i ceràmica més fina, paviment i teules" (Ribas 1933, 139) i Prevosti n'amplià la descripció (Prevosti 1981, 180). Es tracta d'un establiment rural del qual, segons el croquis dibuixat per Ribas, podem observar un conjunt de 9 habitacions organitzades entorn d'un passadís de 2,10 m d'amplada; dins d'aquesta zona també s'excavà un dipòsit de planta rectangular (4,6 per 2,8 m), conservat entre 20 i 45 cm d'alçada. Les parets, de 50 cm de gruix, eren d'obra de "mamposteria" i presentaven l'interior estucat amb morter de calç i terra de riera. El paviment era d'*opus signinum*; a uns 6 m de distància hi havia un forn circular (2 m de diàmetre) de parets d'argila compactada i 25 cm de gruix. A banda de les estructures no s'han conservat materials ni ens n'ha arribat informació, la qual cosa dificulta la seva datació. Només ens podem limitar a considerar el jaciment com un establiment rural d'època romana (per les tècniques constructives), que deuria ser més extens: de fet, atesa llur situació, no costa gaire relacionar-lo amb el conjunt Rajoleria Robert-Can Vilalta-Teureria del Torrent del Porxo, etc.

I finalment, Ribas també donà la notícia de la troballa a Can Ramon, molt a prop de Can Vilalta, de restes d'una vil·la romana, consistents en grans parets de pedra i paviments en algunes habitacions, un hipocaust, un *lacus*, diverses conduccions d'aigua i sepultures indeterminades (de *tegulae*?).

Tot aquest conjunt de troballes a la zona de Can Vilalta ens assenyala la presència, possiblement, d'una vil·la romana. Arqueològicament, s'ha documentat àmpliament la *pars rustica* d'aquesta com hem indicat, malgrat que en el cas de la *pars*

urbana només dispossem d'alguns indicis, com l'hipocaust i alguns fragments de parets amb pintures que ens corroborarien l'existència d'aquesta, durant l'època alt-imperial romana.

RIBAS, 1933, 139, núm.30; RIBAS, 1952, 94, núm.31-33; SERRA RÀFOLS, 1956; RIBAS, 1961; SERRA RÀFOLS, 1964; RIBAS, 1964, 153-163; PALLARÈS, 1975; RIBAS, 1975, 68,71,133; PREVOSTI, 1981b, 178-182, fig.51 (1-2); FABRE-MAYER-RODÀ, 1983, 122-123; RIBAS, 1991, 26-29; COLL-CAZORLA, 1992, 3-5; RIBAS, 1994b; UBACH, 1994, 100-103; OLESTI, 1995, 423-424; IPAC Maresme. IRC, I, 216;

Vilassar de Mar (Indeterminat) (Vilassar de Mar)

X: / Y:

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

En un lloc indeterminat de Vilassar de Mar Ribas (1952, 94, núm. 30) cita l'existència un establiment romà en un dels seus llistats amb un lacònic "Vilassar de Mar", sense cap més especificació ni ubicació concreta. La resta d'autors referenciats en la bibliografia l'han seguit, sense que es pugui aportar cap més informació atesa la parquetat de la referència.

RIBAS, 1952, 94, núm.30; PREVOSTI, 1981b, 173; COLL-CAZORLA, 1992, 6.

Vilà, Can (Vilassar de Dalt)

X: 446273.888/ Y: 596858.045

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):VIL ? Baix imperi (?):VIL ?

Elements: ARQ

Masia situada a l'oest de Vilassar de Dalt entre la Riera de Salvat i el Torrent de Can Colomer. Durant unes reformes que s'efectuaren van aparèixer algunes peces de columna de granit d'estil dòric: 5 tambors i 4 cossos motllurats corresponent a l'àbac o a la base. Segons informació oral dels membres del Museu de Vilassar de Dalt, estaven reaprofitats com a materials constructius al sostre del celler (PREVOSTI 1981, 141). D'altra banda, els autors de la fitxa corresponent a l'IPAC observaren la presència de

carreus en la construcció de la casa, com a dovelles de la casa, lloses reaprofitades al paviment de l'era, i 4 parts d'una premsa de granit (BURJACHS-DEFAUS 1987).

El problema que es planteja és la romanitat de tots aquests materials. Prevosti sosté que la masia va ser reformada al segle XVI i, per tant, les peces deurién ser anteriors, no descartant que siguin columnes d'estil dòric i de factura provinciana corresponent a l'atri o al peristil d'una vil·la romana propera (PREVOSTI 1981, 142).

PREVOSTI, 1981b, 141-142; IPAC Maresme.

Vinyals, Can (Cabrera de Mar)

X: 449480.6/ Y: 596684.42

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Alt imperi (indefinit):CER

Els camps de Can Vinyals, dedicats a l'horticultura, són just sobre l'autopista, dins de la zona que marco, en la fitza 63, com "entre el Montcabrer i l'autopista".

És un terreny de pendent molt suau, al costat dret del torrent dels Vinyals, a una distància d'uns 1600 m del mar i a uns 50 m s.n.m.

En aquest camps, s'hi troben ceràmiques ibèriques i romanes: ibèrica a mà, ibèrica comuna a torn, comuna romana local i comuna africana. Ens informen, però, que es van dur terres d'un altre indret, potser de la zona de Can Pau Ferrer. Per tant, queda com un jaciment dubtós.

Vivers Municipals i Plana de les Valls (Mataró)

X: 452501.11/ Y: 600758.69

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -220/ -100; Cronologia final: 80/ 250

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER República:ERU Augustià:ERU

Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU s. III d.C:ERU

Elements: SIG ? TOR ?

A l'actual ubicació dels Vivers Municipals de Mataró, situats en un petit turó de, 160 m s.n.m., que hi ha a la vora del Camí dels Contrabandistes i entre el Torrent de les Valls i la Riera de Cirera, al vessant sud-est d'aquest turó, i al peu del turó, on s'estén la Plana de les Valls, s'hi han efectuat troballes d'estructures i de materials.

En el turó es documentaren restes de dues habitacions rectangulars contigües, amb parets bastides amb pedres irregulars de tamany mitjà. D'una de les habitacions se'n conserva la planta complerta. Cal destacar que presenta un canvi de tècnica

constructiva a l'extrem d'una paret, fet amb blocs posats en rengle; dues portes, una de les quals tapiada amb grans blocs, i una conducció . De l'altra habitació, només se'n conserva part de la planta. S'hi detectaren , tres pedres planes escairades col.locades en un angle; un massís quadrat de formigó de pedres i calç al centre, i un fragment de paviment fet amb tègules.

També es trobà a la zona gran quantitat de fragments d'*opus signinum*, moltes pedres (algunes treballades), i objectes de ferro.

Entre el material ceràmic hi havia: ceràmica campaniana, terra sigil.lata , ceràmica comuna romana, ceràmica possiblement ibèrica, i un fragment d'àmfora amb la marca *N* dins d'un rectangle. Al vessant sud-oest del turó, recentment s'hi ha pogut veure: un fragment de TS sud-gàl.lica Drag. 27, ceràmica ibèrica, àmfora tarraconesa i fragments de tègules.

I, ja a la Plana de les Valls, s'hi va trobar: campaniana A i B, TS africana A, una llàntia de campaniana A i una de volutes, ceràmica de vores fumades i altres ceràmiques comunes.

Podem pensar que tot aquest material procedeix de dalt el turó, on hi devia haver ocupació, com a mínim, des del s.II aC (atenent la ceràmica campaniana), encara que no es pot excloure una ocupació preromana. L'assentament degué tenir continuïtat al llarg de l'època romana fins a un moment d'entre finals del s.I dC i mitjan s.III dC (d'acord amb la presència de TS africana A).

Al llarg d'aquest temps, les estructures van ser objecte de reformes, com palesa la porta tapiada.

Aquestes estructures devien correspondre a un establiment rural i, segurament, a les habitacions documentades s'hi feien tasques derivades de l'agricultura, com indica la possible premsa.

RIBAS, 1933, núm.16; RIBAS, 1952, 95, núm.53; MARTÍ, 1974b; MARTÍ, 1976; S.A.M.M., 1977, 66, 94, núm.54, 88; GORGES, 1979, B-95; PREVOSTI, 1981b, 453-455; SANMARTÍ, 1986, 430; OLESTI, 1995, 465; IPAC Maresme.

Xacó, Can (Cabrera de Mar)

X: 450726.45/ Y: 598199.57

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -100/ -30; Cronologia final: 80/ 250

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU

s. II d.C:ERU

Elements: DIP

Dins de la finca de Can Xacó, en una feixa al costat mateix de la carretera de Vilassar de Mar a Argentona, es va excavar un fons de dipòsit romà. És sobre l'elevació que fa el terreny entre el torrent d'Agell i el torrent de Can Bartrina, a uns 85 m s.n.m.,

en una zona que abans devia fer pendent i ara està aterassada i amb cultius d'horta, a uns 1900 m de distància del mar.

Ribas (1932, p. 324) ja citava, en aquest lloc, una vil·la romana. El 1977, en fer les obres de la carretera, aparegué el fons de dipòsit, que fou excavat per membres de la Secció Arqueològica del Museu de Mataró (Leonart i Clariana, 1977). Tot i que varen inspeccionar els voltants per veure de trobar-hi altres restes de l'establiment, no hi localitzaren res més. El dipòsit feia 4,25 x 4,25m, era recobert de morter hidràulic rosat i tenia una depressió circular central per recollir els darrers líquids. La seva finalitat concreta ens és desconeguda, tot i que cal pensar en la seva possible relació amb una premsa d'oli o de vi. El material que es va recuperar del seu interior dona una cronologia de segle I a.C. fins a segle II: campaniana B, TS sud-gàl·lica, TS hispànica i TS africana A, lucerna de volutes i de disc, ceràmica ibèrica comuna (entre la qual un fragment de tassa amb umbo), ceràmica de parets fines d'esclòvia d'ou" i vidrada verda, ceràmica comuna africana. Els autors de l'IPAC situen el jaciment en un lloc equivocat i escriuen que els propietaris els informaren que el dipòsit fou destruït en anivellar el terreny per fer-ne una nova feixa de cultiu. També els digueren que havien aparegut tombes de rajoles en la terrassa superior. Jo vaig demanar a la propietària que m'indicés el lloc exacte i em va dur al mateix punt on jo tenia situat el dipòsit en la publicació del 1981. Actualment, però, no hi trobo cap resta constructiva ni cap ceràmica. La prospecció minuciosa de tota la finca de Can Xacó resulta negativa, excepte tres petits fragments de ceràmica ibèrica. El lloc marcat per l'IPAC, també resulta negatiu.

Cal pensar, doncs, que en aquest indret hi havia un establiment rural romà, que ha desaparegut totalment per la reconversió del terreny en terrasses. El dipòsit per a líquids que hom hi excavà devia ser la darrera resta constructiva conservada, pel fet de ser subterrània. La cronologia de l'establiment abraça, com a mínim, del segle I a.C. fins al segle II, data de la inutilització del dipòsit.

RIBAS, 1932, 324; LLEONART-CLARIANA, 1977; PREVOSTI, 1981b, núm.182; IPAC, Maresme.

Xerrac, Can (Mataró)

X: 454821.77/ Y: 603430.293

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

A la masia de Can Xerrac, situada en el punt en què limiten els termes municipals de Dosrius, Sant Andreu de Llavaneres i Mataró, a 350 m s.n.m, en fer-s'hi un pou l'any 1948, van aparèixer ceràmica i ferro romans a molta profunditat.

RIBAS, 1952, 97, núm.120; S.A.M.M., 1977, 95, núm.88; PREVOSTI, 1981b, 489; IPAC Maresme.